

**İSTANBUL'DAKİ MİMAR SİNAN ESERİ CAMİ KAPILARININ
İNCELENMESİ**

İmran DÖNGEL

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**AĞUSTOS 2013
ANKARA**

İmran DÖNGEL tarafından hazırlanan “İSTANBUL’DAKİ MİMAR SİNAN ESERİ CAMİ KAPILARININ İNCELENMESİ” adlı bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak uygun olduğunu onaylarım.

Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ

.....

Tez Danışmanı, Ağaçışleri Endüstri Mühendisliği Anabilim Dalı

Bu çalışma, jürimiz tarafından oy birliği ile Mobilya ve Dekorasyon Eğitimi Anabilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Abdullah TOGAY

.....

Endüstri Ürünleri Tasarımı Anabilim Dalı, G.Ü.

Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ

.....

Ağaçışleri Endüstri Mühendisliği Anabilim Dalı, G.Ü.

Yrd. Doç. Dr. Nihat DÖNGEL

.....

Ağaçışleri Endüstri Mühendisliği Anabilim Dalı, G.Ü.

Tez Savunma Tarihi: 21/08/2013

Bu tez ile G.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu Yüksek Lisans derecesini onamıştır.

Prof. Dr. Şeref SAĞIROĞLU

.....

Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürü

TEZ BİLDİRİMİ

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada orijinal olmayan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.

İmran DÖNGEL

**İSTANBUL'DAKİ MİMAR SİNAN ESERİ CAMİ KAPILARININ
İNCELENMESİ
(Yüksek Lisans Tezi)**

İmran DÖNGEL

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

Ağustos 2013

ÖZET

Bu çalışmada, İstanbul'daki Mimar Sinan camilerinde bulunan ve klasik Osmanlı döneminin karakteristik özelliklerini taşıyan ahşap kapı ve pencere iç kepenklerinin malzeme, boyut, süsleme ve yapım tekniği bakımından incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaca uygun olarak geliştirilen envanter formu yardımı ile İstanbul'da bulunan, 1543-1589 yılları arasında yapılan 13 adet camiye ait ana giriş kapıları ve pencere iç kepeklerinin özellikleri tespit edilerek fotoğraflar ile desteklenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, ahşap malzeme olarak ceviz kullanıldığı, kapı ve pencere iç kepenklerinin tamamının simetrik iki kanatlı olup, üç panodan oluştuğu ve gerçek künde-kâri tekniğinde yapıldığı, üst panoların giriş kapılarında çeşitli motif ve yazı ile süslenmesine karşın, pencere kepenklerinde boş bırakıldığı belirlenmiştir. Orta ve alt panolarda zengin oyma ve kakma süslemeleri yapılmıştır. Kakma uygulamasında sedef, fildişi gibi malzemelerin yanı sıra, farklı türlerde ahşap malzeme kullanılmış; Tezyinatta, on kollu yıldız tercih edilmiş olmakla birlikte, kare hasır, dikdörtgen, sekizgen ve altılı yıldız motiflerine de yer verilmiştir.

Bilim Kodu : 711.3.023
Anahtar Kelimeler : Osmanlı Sanatı, Ahşap Kapılar, Süsleme, Yapım Tekniği
Sayfa Adedi : 102
Tez Yöneticisi : Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ

**AN INVESTIGATION INTO THE MOSQUE DOORS
OF MIMAR SINAN IN ISTANBUL**

(M.Sc. Thesis)

İmran DÖNGEL

**GAZİ UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF NATUREL AND APPLIED SCIENCES**

August 2013

ABSTRACT

In this study, the investigation of wooden doors and interior window shutters which is present in mosques made by Mimar Sinan in Istanbul and bearing characteristic features of Ottoman period, are aimed to cover in terms of material, size, decoration and construction technique. With the aid of the form of inventory which is developed in accordance with this aim, by identifying features of 13 mosques' main entrance doors and interior window shutters, which are made between the years of 1543-1589 in Istanbul and this study is supported by photographs of this research. According to the results of the research, it is defined that walnut is used as a wooden material, all of the internal door and window shutters are symmetrical two-winged and composed of three clipboard and build in the authentic kündekâri technique - while entrance doors of upper clipboards are decorated with a variety of motifs and calligraphy, windows shutters are left plain. In the middle and lower panels richly carved and inlaid decorations are used. In the implement of inlaid, as well as the materials like pearl and ivory, different types of wooden materials are used; in ornamentation, while ten-legged stars are preferred, also square matting, rectangle, octagon and hexagram motifs took place.

Science Code : 711.3.023

Key Words : Ottoman Art, Wooden Doors, Ornament, Construction

Page Number : 102

Adviser : Assoc. Prof. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ

TEŞEKKÜR

Çalışmam boyunca değerli yardım ve katkılarıyla beni yönlendiren Hocam Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ'ye, yine kıymetli tecrübelerinden faydalandığım Yrd. Doç. Dr. Nihat DÖNGEL ve Doç Dr. Abdullah TOGAY'a, çalışma sürecinde beni yalnız bırakmayan Hacı Bayram-ı Veli Sosyal Hizmetler ve Kültür Vakfı personel ve öğrencilerine, arkadaşlarıma, maddi ve manevi desteklerinden dolayı aileme teşekkürü bir borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
TEŞEKKÜR.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
ÇİZELGELERİN LİSTESİ.....	ix
RESİMLERİN LİSTESİ	x
ŞEKİLLERİN LİSTESİ	xi
1. GİRİŞ	1
2. GENEL BİLGİLER	7
2.1. Ahşabın Tanımı ve Tarihçesi.....	7
2.2. Türklerde Ahşap Sanatının Tarihsel Gelişimi	7
2.2.1. Selçuklu dönemi ahşap sanatı	9
2.2.2. Osmanlı dönemi ahşap sanatı	11
2.3. Türk Ahşap Sanatında Uygulanan Teknikler	13
2.3.1. Kündekari tekniği	14
2.3.2. Oyma tekniği	21
2.3.3. Kakma tekniği	24
2.3.4. Tarsi tekniği.....	25
2.3.5. Eğri kesim tekniği	26
2.3.6. Ahşap üzerine boyama tekniği	27
2.4. Ahşap Sanatında Uygulanan Kompozisyon ve Motifler	28
2.4.1. Kompozisyon	28
2.4.2. Motif.....	29
3. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ.....	32
3.1. Araştırmanın Sınırları	32

	Sayfa
3.2. Envanter Form Hazırlama	33
3.3. Fotoğraf ile Belgeleme	34
3.4. Verilerin Değerlendirilmesi.....	34
4. BULGULAR	35
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	42
KAYNAKLAR	44
EKLER.....	49
EK-1. İncelenen cami giriş kapılarına ilişkin envanter ve resimler	50
EK-2. İncelenen camilerin pencere iç kepenklerine ilişkin envanter ve resimler.....	76
ÖZGEÇMİŞ	102

ÇİZELGELERİN LİSTESİ

Çizelge	Sayfa
Çizelge 3.1. Tezkerelerde adı geçen Mimar Sinan'ın İstanbul camileri	32
Çizelge 3.2. İncelenen eserlere ait bilgiler	33
Çizelge 4.1. İncelenen cami ana giriş kapılarının kanat özellikleri	35
Çizelge 4.2. Kapılarda kullanılan teknik, malzeme, üstyüzey gereci ve süslemeler..	36
Çizelge 4.3. Kapı panolarında kullanılan kompozisyon ve motifler.....	37
Çizelge 4.4. İncelenen pencere iç kepenklerinin özellikleri	39
Çizelge 4.5. Pencere iç kepenklerinde kullanılan teknik, malzeme, üstyüzey gereci ve süslemeler.....	40
Çizelge 4.6. Pencere iç kepenklerinde kullanılan kompozisyon ve motifler	41

RESİMLERİN LİSTESİ

Resim	Sayfa
Resim 2.1. Divriği Ulu Camii minberi	10
Resim 2.2. Karaman İbrahim Bey imareti kapısından görünüm.....	16
Resim 2.3. Ankara Aslanhane Camii minberinden görünüm	18
Resim 2.4. Ankara Ahi Elvan Camii minberinden görünüm	19
Resim 2.5. Ankara Alaaddin Camii minberinden görünüm.....	20
Resim 2.6. Ankara Alaaddin Camii kapısı.....	22
Resim 2.7. Düz satırlı derin oyma örneği (Ankara Alaaddin Camii minberi)	23
Resim 2.8. Çift katlı kabartma tekniği	24
Resim 2.9. Kakma süslemeli Hacı Bayram türbe kapısından görünüm.....	25
Resim 2.10. Malatya Ulu Camii minberi.....	26
Resim 2.11. Beyşehir Eşrefoğlu Camii ahşap boyama detayları	27
Resim 2.12. Bursa Muradiye Camii çinilerinde uygulanan hatai motifi.....	29
Resim 2.13. Rumi motifi.....	30
Resim 4.1. Orijinal ve değişen kilitleme sistemleri	36
Resim 4.2. Kapı üst panolarında kullanılan motifler	37
Resim 4.3. Kapı orta ve alt panolarında kullanılan motifler	38

ŞEKİLLERİN LİSTESİ

Şekil	Sayfa
Şekil 2.1. Gerçek künde-kârî kesiti	15
Şekil 2.2. Oyma ve -akma künde-kârî tabla kesiti	17
Şekil 2.3. -akma ve yapıştırma künde-kârî tabla kesiti	19

1. GİRİŞ

İnsanlar, var olduğu günden itibaren, barınma ve korunma gereksinimlerini karşılayacak yapılar inşa etmişlerdir. İlk dönemlerde ağaç kovuklarında, mağaralarda hayatını devam ettiren insanlar, yerleşik hayata geçişle birlikte kendilerine özgü mimari yapılar meydana getirmişlerdir.

Barınma ihtiyacını karşılayan insanlar, dışarıdan gelebilecek tehlikelere karşı korunmak ve kendilerini güvende hissedebilmek için dış çevre ile yaşadıkları mekânları kapılar aracılığıyla sınırlandırmışlardır. Kapılar, yapıların türüne, bulunduğu bölgenin iklim özelliklerine, kültürüne, geleneklerine ve sanat anlayışına göre farklılık göstererek biçimlenmiştir [1].

Ahşabın doğada kolaylıkla bulunabilmesi ve kolay işlenilebilir olması mimari yapı elemanlarında özellikle kapı ve pencerelerde yüzyıllar boyu kullanılmasına sebep olmuştur. Ahşabın kolay işlenilebilir olması ahşap sanatını meydana getirmiş, özellikle Türk-İslam Sanatının vazgeçilmez malzemesi haline gelmiştir. En iyi örneklerini mihrap, minber, rahle, kapı ve pencere gibi dini yapıların mimari elemanlarında görmek mümkündür.

Anadolu ahşap kapıları ait oldukları dönemin yaşam koşulları, kültürü, gelenekleri ve dini inanışları hakkında bilgi vermektedir. Kapı, pencere gibi elemanların biçim ve süslemelerinin temelini Orta Asya Türk çadırlarından geldiği öne sürülmektedir. Kapı elemanları ve süslemeleri Anadolu insanının el işçiliğine verdiği önemin yanı sıra görsel açıdan da zevk sahibi olduklarını göstermektedir [1].

Türk ahşap sanatının önemli örnekleri 12. ve 13. yüzyıllarda Selçuklular döneminde ortaya çıkmış olup, Osmanlı döneminde zirveye ulaşmıştır.

Selçuklu Devleti, Malazgirt Zaferinden sonra Anadolu'da, keşif ve göçler sonucu nüfusun çoğunluğunu göçebe Türklerin oluşturduğu bir toplum halini almıştır. Daha sonra, İslâm kültürü ve sanatını güçlendirmek amacıyla Müslüman ülkelerden

bilim ve sanat adamları davet edilmiştir. Bununla beraber bir kısım bilim adamı ve sanatkâr da huzur ve zenginliğin nimetlerinden istifade etmek için Anadolu'ya yerleşerek, Türk-İslâm medeniyetinin yükselmesine hizmet etmişlerdir. Özellikle I. Alâeddin Keykubat döneminde, bilim adamı ve sanatkârların büyük bir kısmı, Moğol zulmüne uğramış Türkistan, Harezm, Horasan, İran ve Azerbaycan gibi Türklerin yoğun bulunduğu bölgelerden gelmiştir. Bu durum, Selçuklu Devletinden sonra ortaya çıkan Beylikler döneminde de devam etmiştir [2].

Kültürel varlıklar, bir milletin tarihini belgeleyen en önemli vesikalardır. Selçuklular, Beylikler ve Osmanlı döneminde bu eserlerin büyük bir bölümünü dini mimari oluşturmaktadır. Ahşap işçiliği, bu dini yapıların önemli bir vazgeçilmez süsleme unsuru hâline gelmiştir.

Anadolu'da ahşap sanatı, Büyük Selçuklulardan gelen ve Anadolu Selçukluları döneminde geliştirilen orijinal bir üslûp halini almıştır. Bu gelenek, Beylikler döneminde de sürdürülerek, büyük ustalıkla işlenmiş eserler verilmiştir [3]. Ahşap sanatının önemli örnekleri 12. ve 13. yüzyıllarda Selçuklular döneminde ortaya çıkmıştır. Bu dönemde yapılmış olan kapı, minber ve sanduka örneklerinde; oyma, şebekeli oyma ve künde-kârî teknikleri kullanılmıştır. Selçuklu etkileri taşıyan Osmanlı ahşap sanatında ise künde-kârî tekniğinde çalışmalara devam edilmiştir [4].

Osmanlı Mimarisi, 14. yüzyıldan 20. yüzyılın başına kadar bir zaman dilimini kapsamakta olup, üç dönem hâlinde ele alınmaktadır. Bunlar; Erken dönem (14.-15. yy), Klasik dönem (15.-17. yy) ve Batılılaşma dönemidir (17.-19. yy). Klasik dönemin en önemli örnekleri İstanbul'da bulunmaktadır [5].

Osmanlı ahşap işlerinde uygulanan tezyinatı oluşturan şekil ve kompozisyonlar başlıca üç ana tema etrafında toplanmaktadır. Bunlar, geometrik tezyinat, bitkisel tezyinat ve yazıdır. Osmanlıların ilk dönemlerinde Selçuklu oyma sanatı aynı şekilde devam etmiş bu dönem süslemelerde kûfî, nesih ve sülûs yazıları ile geometrik ve bitkisel motifler önemli bir yer tutmuştur. 15. yüzyılın ikinci yarısından itibaren mimari eserlerde sedef ve fildişi kakma işçiliği görülmektedir [6]. Bursa da 14.

yüzyılda başlayan, 15. yüzyılda Edirne ve İstanbul’da gelişen Osmanlı sanatına örnek teşkil edebilecek çok sayıda ahşap eser günümüze kadar ulaşabilmiştir. Bu döneme ait kapılarda genellikle künde-kari tekniği uygulanmıştır. Ancak yapılan bir araştırmada varlığını günümüze kadar sürdürebilmiş kapıların birçoğunun orijinalliklerinin bozulduğu belirtilmiştir [7].

Selçuklular, Beylikler ve Osmanlı dönemlerinde kesintisiz devam ederek çok sayıda araştırma yapılmıştır. Bu kapsamda; Kerametli (1961), Ögel (1965), Öney (1969-1970), Barışta (1998), Erginsoy (1988), Yücel (1968) tarafından ahşap sanatı ve teknikleri üzerine çalışmalar yapılmıştır [8-13]. Ögel (1957), Arseven (1984), Demiriz (1977), Yücel (1977), Mülâyim (1982), Ersoy (1993) tarafından yapılan çalışmalarda ise Selçuklu ve Osmanlı dönemi ahşap sanatına kronolojik açıdan yaklaşılmıştır [14-18, 6].

15. yüzyılın ortasına kadar Anadolu Türk Sanatında ahşap kapılar, yapım tekniği, şema ve süsleme bakımından incelenmiş [19], diğer bir çalışmada Mimar Sinan eserlerindeki ahşap kapı ve pencereler [20], benzer bir çalışmada ise Süleymaniye Camii’nin ahşap kapı ve pencereleri ele alınmıştır [21].

Ankara Etnografya Müzesi’nde bulunan 13. yüzyıl Selçuklu dönemine ait beş adet kapıyı motif, şekil, kompozisyon, teknik ve kullanılan malzeme bakımından incelenerek fotoğraf ve çizimler ile kapıların mevcut durumu belgelenmiştir [22].

Klasik dönem Osmanlı saraylarından olan Topkapı, Beylerbeyi ve Yıldız Sarayı’na ait toplam 42 kapıda genellikle meşe, ceviz ve çam kullanıldığı, günümüz kapılarından daha büyük ve zengin el işçiliğine sahip oldukları belirlenmiştir [23]. Diğer bir çalışmada ise aynı dönemin önde gelen eserlerinden olan Rüstem Paşa Camii’nin kapı, pencere, merdiven, kürsü mihrap vb. elemanların ergonomik olarak günümüzdeki uygulamalar ile birçok noktada örtüştüğü bildirilmiştir [24].

Afyonkarahisar’ın merkezinde bulunan geleneksel 22 eve ait 45 adet kapının malzeme, yapım tekniği, boyut, aksesuar ve süsleme özellikleri incelenerek, varlığını

günümüze kadar sürdürebilmiş çoğu kapının, sentetik esaslı boyalarla boyanarak orijinalliklerinin ve doğal güzelliklerinin kaybolduğu belirtilmiştir [7].

İstanbul'daki 16. ve 17. yüzyıllarda yapılmış olan Osmanlı padişah türbeleri plan, mimari ve tezyinat bakımından ele alınarak, bu eserlerin kapı ve pencereleri süsleme, yapım tekniği ve kompozisyon bakımından incelenmiştir [25].

Geleneksel Mardin Evlerine ait ahşap kapıların malzeme, boyut, konstrüksiyon, aksesuar ve süsleme özellikleri konulu çalışmanın sonucunda; Mardin evlerinin büyük çoğunluğunda orijinal kapıların değiştirilerek yerine, günümüz üretim teknolojisine uygun kapıların kullanıldığı, orijinal kapıların ise genellikle ceviz ve nadiren dut ağacından çakma tekniğinde yapıldığı ve benzer özellikte kapı tokmağı ile kilit sistemine sahip oldukları tespit edilmiştir [26].

Ankara Ahi Elvan ve Alâeddin Camii ahşap süslemelerinde kullanılan teknik, kompozisyon ve motifler incelenerek, 49 adet ahşap eserde genellikle bitkisel bezemeye yer verildiği, bunun yanı sıra geometrik ve yazı bezemelerinin de kullanıldığı fotoğraf ve çizimlerle tespit edilmiştir [27].

16. yüzyıla kadar İran'ın İsfahan bölgesinde incelemeye alınan 10 adet ahşap esere ait kapılarda çoğunlukla çakma tekniği, üç panolu sistem, bitkisel ve geometrik süslemeler ile yuvarlak satırlı oyma tekniği uygulandığı belirtilmiştir [28].

Kahramanmaraş'taki oyma sanatının durumunu belirlemek için geliştirilen anket formu yardımı ile toplanan verilerin değerlendirilmesi sonucunda; ekonomik sebeplerden dolayı, ahşap oyma sanatında geleneksel el işçiliğinin azaldığı ve makineli işçiliğe önem verildiği belirtilmiştir [29].

Kastamonu'da bulunan 26 cami ve 13 mescit içerisinde 8 cami de rastlanılan 13 adet ahşap eser teknik, motif, kompozisyon bakımından incelenmiş, cami kapıları hakkında detaylı bilgiler verilmiştir [30].

16. yüzyılın önemli eserlerinden olan Muradiye Camii giriş kapısının iki kanatlı, üç panolu, fildişi ve sedef kakmalı olduğu; Pencere kepenklerinde ise şema olarak benzer bir kuruluş olmasına rağmen panoların üzerinde hiç süsleme olmamasının dikkat çektiği ifade edilmiştir [31].

Geleneksel ahşap işçiliğinde hangi motif ve simgelerin kullanıldığı, taşıdığı anlamlar, kullanılan teknikler ve günümüzdeki uygulama alanlarını ele alınmıştır [32]. Türk ahşap süsleme sanatında sık görülen Rumi motifinin, İslâmiyet öncesi dönemde hayvan mücadelelerini resmederken kullanılmaya başlandığı [33], Hatai motifinin ise ilk örneklerinin Uygur Türkleri zamana rastladığı ve en saygın kullanımının Osmanlı döneminde olduğu belirtilmiştir [34].

Türk ahşap sanatında yaygın olarak uygulanan künde-kârî tekniği ile ağaç malzemenin çalışmasından kaynaklanan kusurların azaltılabildiği bildirilmiştir [35].

Mimar Sinan'ın 1540-1570 yılları arasında İstanbul'da inşa ettiği camilerin mekâna bağlı cepheleri ile kapı ve pencere süslemeleri incelenmiştir [36]. Benzer bir çalışmada, İstanbul'da bulunan Selâtin camilerindeki 30 adet vaaz kürsü malzeme, yapım tekniği ve süslemeleri bakımından değerlendirilerek kürsülerin, beş farklı planda yapıldığı, malzeme olarak yirmi kürsüde ahşap 10 kürsüde ise mermer kullanıldığı belirlenmiştir [37].

Ankara Aslanhane Camii'nin minber ve mihrabı teknik, konu, renk, kompozisyon açılarından detaylı olarak incelenmiş, çizim ve fotoğraflarla desteklenmiştir. Sonuç olarak, camide, minberin ceviz ağacından yapıldığı, künde-kârî, taklit künde-kârî, düz satırlı derin oyma, yuvarlak satırlı derin oyma, çift katlı rölyef, kafes, ajur, eğri kesim ve şebekeli oyma tekniklerinin kullanıldığı bildirilmiştir [38]. Başka bir çalışmada, Ankara Aslanhane ve Ağaçayak camilerinde ahşap malzemenin ustaca kullanıldığı ve süslemelerin orijinal hallerini korumakla birlikte, bir kısmının günümüze kadar ulaşmadığı ifade edilmiştir [39].

Erken, klasik ve geç dönem Osmanlı selâtin cami minberleri form ve süsleme özellikleri bakımından kronolojik olarak incelenmiştir [40]. Erken Osmanlı dönemi taç kapılarının Selçuklu dönemi taç kapılarına benzediği, ancak son cemaat yerinin önem kazanmasıyla birlikte boyutlarında düzenli bir gelişim çizgisini takip ettiği belirtilmiştir [41]. Mimar Sinan'ın çıraklık eseri olarak nitelendirilen Beyazıt Camii'nin, Osmanlı klasik dönemi başlangıç eseri olduğunun, belli bir olgunluğa ulaşan taş dekorasyonundan anlaşıldığı ifade edilmiştir [42]. Klasik dönem Osmanlı camilerini sanat ve sanatçı açısından ele alındığı çalışmada, sanatın en büyük destekleyicisi ve koruyucusunun saray olduğu belirtilmiştir [43].

Mimar Sinan tarafından yapılanlar dâhil 26 adet 15-17. yüzyıl camisinin taşıyıcı sistemleri analiz edilmiştir [44]. Benzer bir çalışmada, farklı çevresel koşullar ve depremlere maruz kalmış Mimar Sinan camilerinden 28 tanesinin ayakta kalabilme nedenleri, statik ve dinamik yükler etkisindeki davranışları incelenerek, bu camilerin dış yükler karşısında yeterli sağlamlıkta olduğu tespit etmiştir [45].

Mimar Sinan'ın üç büyük eseri olan Şehzade, Süleymaniye ve Selimiye camilerinin tektonik karakterlerini çözümleyerek plan katmanlarının analizi yapılmıştır. Mimar Sinan eserlerinde dış cepheye de önem verildiği ve zamanla bu cephelerin tektonik karakter kazandığı bildirilmiştir [46].

Literatür bilgilerinden de anlaşılabileceği gibi, yapılan bilimsel araştırmalarda, Osmanlı dönemi mimarisi ana hatları ile ele alınmış olup, ahşap sanatı, bu çalışmalar içerisinde yüzeysel olarak incelenmiştir. Başka bir ifade ile sanatın zirveye ulaştığı klasik döneme ait ahşap eserleri malzeme, süsleme ve yapım tekniği bakımından bir bütün hâlinde inceleyen çok az sayıda çalışma bulunmaktadır. Bu neden, döneme ait ahşap eserlerin belgelendirilerek gelecek kuşaklara aktarılabilmesi önem taşımaktadır.

Bu çalışmada, Mimar Sinan tarafından İstanbul'da yapılmış olan klasik Osmanlı dönemi camilerine ait ahşap kapı ve pencere iç kepenkleri malzeme, süsleme ve yapım tekniği bakımından incelenmiştir.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Ahşabın Tanımı ve Tarihçesi

Ahşap, üretimde kullanılmak veya yakılmak amacıyla ağaçtan kesilmiş yapı malzemesidir. Ağacın günlük yaşamda kullanılmaya başlamasıyla mimaride ve çeşitli el sanatlarında ahşap süsleme sanatı ortaya çıkmıştır [47]. Ağaç malzeme dayanıklılığı, dokusu ve sıcaklığıyla tarih öncesi çağlardan beri sürekli kullanılmaktadır. Ağaç malzemenin, işlenerek, süs ve kullanım eşyası biçimini almasına ahşap sanatı denmektedir. Mimariye bağlı olarak ağaç malzeme; kapı pencere kanatlarında, tavan ve sütunlarda kullanılmıştır [6]. Buna bağlı olarak mimariyi tamamlayan minber, kürsü, rahle gibi diğer elemanlarda süslenerek mimari ile bütünlük sağlanmıştır [8].

2.2. Türklerde Ahşap Sanatının Tarihsel Gelişimi

Tarih boyunca aynı topraklarda değişik zamanlarda yaşayan insan toplulukları doğa karşısında ortaya koydukları her şeyi harmanlayarak, kendilerinden sonra gelecek olan kuşaklara aktarmışlardır. Bu ortaya konulan maddi ve manevi olgular, toplumun kültürel değerlerini oluşturmaktadır. İlk örnekleri Orta Asya’da görülen Türk ahşap sanatı da bu kültürel değerlerin bir bölümünü oluşturmaktadır.

Ahşap malzeme, insanoğlunun tarih boyunca, en sık kullandığı malzemelerden birisi olup, zaman içerisinde süsleme özelliği de taşımaya başlamıştır [48]. Orta Asya’nın en ücra köşelerinde, dağların ıssız bölgelerinde, nehir kenarlarında Türklere ait mezarlar, kurganlar keşfedilince Türk sanatının kaynağı gün ışığına çıkarılmıştır. Yapılan kazılardan elde edilen bilgilere göre, Orta Asya’da yaşayan Türklerin taşınabilir eşyalar üzerindeki süsleme sanatının ileri gitmiş olduğu anlaşılmaktadır. Özellikle Pazarık ve Noin Ula kazılarında çıkarılan Asya Hunlarına ait masalar, at koşum takımları taş ve ahşap oymacılığının en güzel örnekleridir. Türk saraylarında odaların ve eşyaların ağaçtan yapılmış olduğu, sarayın her tarafının oyma süslemeyle donatıldığı, sarayda ağaç sütunlar bulunduğu 448’de Atilla’yı ziyaret eden Bizans elçisi Priskos tarafından aktarılmaktadır [6].

Geçmişten-günümüze kadar, süslemek ve süslenmek insanın en doğal ihtiyaçları arasında yer almaktadır. Bu nedenle, insanlar farklı alanlarda olduğu gibi mimaride ve ahşap malzemelerde de süsleme ihtiyacı duymuşlardır.

Ağaç malzeme, bütün dönemlerde Türk insanının yaşamında önemli bir yer tutmuştur. Türkler, Orta Asya'dan beri ahşap sanatını uygulamış göçebe yaşamdan yerleşik düzene geçtikten sonra daha kalıcı eserler vermeye devam etmişlerdir [22].

Ahşap sanatının Türk saraylarında daha da geliştiği bilinmektedir. Anadolu da kendine özgü bir üslup yaratan Türk ahşap sanatı özellikle dini yapıyla ilgili konularda eserler vermiştir. İnsanların kullandığı eşyaları süsleme isteği; dolap kapaklarından tavanlara, sütun başlıklarından kapı ve pencerelere kadar her yüzeyi oyma ve kakma gibi teknikler kullanılarak bezemelerine sebep olmuştur [6].

Çok eski zamanlardan beri uygulanan ve Türklerin İslamiyet'i kabul etmelerinden sonra zirveye ulaşan Türk süslemeleri, güzelliği ve uyumluluğu ile dikkat çekmektedir. Yapılan süslemelerde, genellikle hayvan, nebat ve geometrik şekiller çeşitli üslup özelliklerine göre değişik biçimlerde kullanılmıştır. Meydana getirilen motifler, duvar süslemelerinde simetrik gruplar halinde yan yana ve üst üste sıralanmış veya kıvrık dallar biçiminde yüzey üzerine dağıtılmıştır [5].

İlk İslam Mimarisinin Suriye'den günümüze kadar ulaşabilen örneklerinde akantus ve asma yapraklarından oluşan zengin süslemeler bulunmuştur. Müşetta Sarayının cephesindeki taş kabartmalar Emevi ve daha sonra Abbasilerin ahşap eserlerinde biraz değiştirilerek uygulanmıştır. 10-13. yüzyıllara ait Suriye ve Mısır taş kabartmaları da Fatimilerin ahşap işçiliğinin en güzel örneği El Hakim Camii'nde bulunan ahşap eserlerdir [49].

Erken İslam ahşap süslemesine ait bir grup ahşap oyma eser, Bağdat'ın kuzeyinde Dicle nehri üzerinde Takrit'te bulunarak bugün Metropolitan Müzesi'nde korumaya alınmıştır. Bu eserlerde uygulanan ahşap işçiliği, 7. yüzyıl ile 9. yüzyıl arasındaki

ahşap süsleme hakkında bilgi vermektedir. Bu eserlerde asma dalları, üzüm salkımları, palmetler, çam kozalağı, yonca ve kıvrık dallar motif olarak kullanılmıştır [6].

Türk sanatında, İslamiyet sonrası ahşap örnekleri Orta Asya’da Gazneli ve Karahanlılara ait kalıntılardır. Gazne’de Sultan Mahmud’un yaptırmış olduğu Arusul Felek Cami’sinin çatısı ağaç direklerle taşınan ve içi çok zengin süslemelerle göz kamaştıran bir eser olarak bilinir. Böyle düz çatılı ahşap ayaklı camilere 10. ve 12. yüzyıllarda Semerkant’ın Doğusunda Oburdan ile Kurut ve Buhara’nın batısındaki Hive’de rastlanılmaktadır [6].

2.2.1. Selçuklu dönemi ahşap sanatı

Anadolu Selçuklu Sanatı, 12. ve 14. yüzyılın başları arasında kalan iki yüzyıllık bir tarihsel süreç olup, üslup bakımından 12. yüzyılda Saltuklu, Artuklu ve Mengüceklî sanatıyla hazırlık dönemi yaşamıştır [50].

Anadolu Selçuklu ahşap işçiliği 13.yüzyılda belirli bir üslup kazanmış dinsel yapılarda görülen bezemeler zemin üzerine kabartmalar şeklinde yapılmış, Rumilerden oluşan motifler asıl kompozisyonu tamamlayan çerçevelerle iç içe girift bir desen oluşturmuştur. Girift desenler arasına çok nadiren insan ve hayvan figürleri yerleştirilmiştir. Ankara Etnografya Müzesi’nde bulunan Hacı Hasan Camii kapısı üzerine işlenmiş simetrik aslan figürleri ile Akşehir Kileci Mescidi pencere kepenklerindeki çift başlı kartal ve ejder başları figürlü bezemelere örnek verilebilir [6].

Figür işleme geleneği İslamiyet’in kabulünden sonra tasvir yasağı nedeniyle azalarak kesintiye uğramış olmakla birlikte Anadolu Selçuklu ve Beylikler döneminde de varlığını sürdürmüştür. Bunun nedeni Türklerin temelde İslamiyet’i benimsemiş olmalarıyla birlikte Orta Asya’dan beri sürdürdükleri eski inanç ve geleneklerini tamamen bırakmamış olmalarıdır [22].

Selçuklu dönemi ahşap eserleri, Ortaçağ Anadolu’sunun geçirdiği sayısız savaşlar, yağmalar, ahşabın yanıcılığı ve kolay yok olması nedeniyle günümüze çok az sayıda

eser gelebilmiştir. Bu eserler mihrap, minber, rahle, kürsü, mimariye bağlı olarak tavan kirişleri, sütun başlıkları, kapı kanatları, pencere kepenkleri, süs ve kullanım eşyalarıdır. Ancak taşınabilir küçük eşyaların kalıcılığı diğerlerine göre daha az olduğundan, günümüze kadar, bu döneme ait fazla eser ulaşmamıştır [22]. Selçuklu ustaları her çeşit ağacı kullandıkları gibi, çok değişik tekniklerde uygulamışlardır. Hangi tür ağaca hangi tekniğin uygulanması gerektiğini de çok iyi bilmektedirler. En çok kullanılan malzeme arasında ceviz, elma, armut, abanoz, gül ve sedir ağaçları gelmektedir [51].

13. yüzyılda Selçuklu Ahşap Sanatı, nitelik ve nicelik bakımından gelişme göstererek yüzyılın taş süslemelerinde görülen zengin kompozisyon anlayışına yaklaşan olgun bir dönem yaşayarak bir üslup bütünlüğüne ulaşmıştır. Resim 2.1’de verilen Divriği Ulu Camii’nin özgün ahşap kalıntıları ve minberindeki on iki kollu yıldızlar, beş köşeli yıldız, dörtgen ve altıgen bölmeler, yatay kırık çizgilerle üç şeritli örgü motifleri ya da Beyhekim Camii’ne ait olduğu kabul edilen Ankara Etnografya Müzesi’nde bulunan ahşap kapı kanatlarındaki on kollu yıldızlar gibi geometrik desenlerin ara dolguları da bitkisel motiflerle doldurulduğu görülmektedir [18].

Resim 2.1. Divriği Ulu Camii minberi [52]

13. yüzyıldan 14. yüzyıl sonlarına kadar geometrik kompozisyon anlayışı devam etmektedir. Bu geometrik bölmelerin içi ise Rumi ve palmetlerle doldurulurken, bazen bir kitabede kompozisyona ilâve edilmiştir. 14. yüzyıl Selçuklu Sanatı Batı Anadolu'dan başlayarak tüm Anadolu'yu egemenliği altına alacak olan Osmanlı sanat üslubuna geçişi hazırlayan bir dönemdir. 14. yüzyıl ahşap eserleri Selçuklu Ahşap Sanat üslubunun son örnekleri ve Osmanlı sanat üslubunun hazırlayıcısı ve belirleyicisidir [6].

2.2.2. Osmanlı dönemi ahşap sanatı

15. yüzyıl içinde Anadolu da siyasi varlık değişmiş, Osmanoğulları siyasi birliği sağlamış, sınırları genişleterek Akdeniz'den Karadeniz'e, Tuna boylarına kadar uzanmışlardır [53]. İslam ülkelerinin tamamında etkisini gösteren Türk süslemelerinin dünya süslemeleri arasında özel bir yeri vardır. En verimli çağını Osmanlı Türkleri zamanında yaşayan Türk süslemelerine, Avrupalılar, 'İslam Sanatı' adını vermişlerdir. Osmanlı Türkleri döneminde yapılan süslemelerdeki güzellik ve mükemmellik, kendilerinden önce yaşayan orta Asya ve Anadolu Türklerinin süslemelerinde yoktur [5].

Osmanlı eserlerinde ahşap malzeme; sütun, kiriş, minber, kapı ve pencere kepenkleri gibi mimari öğelerde kullanım alanı bulmuştur. 11. ve 14. yüzyıllar arasında Selçuklu sanatında uygulanan geometrik kompozisyonlar 15. yüzyıl başındaki Osmanlı eserlerinde de hâkimiyetini sürdürmüştür. 12. ve 13. yüzyıllarda en yüksek düzeyine ulaşan Beylikler döneminde bazı bölgesel gruplara ayrılan ve güçlü ekoller oluşturan bu sanat, Osmanlı dönemine gelindiğinde, değişik malzemelerle zenginleştirilip daha girift kompozisyonlarla sürmüştür [6].

14. yüzyılda künde-kârî tekniği kakma tekniği ile birlikte uygulanmıştır. Osmanlı ahşap işçiliği Selçukluların kullandığı oyma, çatma teknikleri dışında sedef, fildişi, bağa, kemik, altın, gümüş gibi malzemelerle zengin eserler vermişlerdir [18]. Selçuklu ahşap sanatı 15.yüzyıla kadar Osmanlı dönemi ahşap sanatını geniş çapta etkilemiştir. Ancak yeni teknik ve süsleme öğeleri ile daha değişik ahşap işleri ortaya

çıkılmıştır [6]. Osmanlı ahşap sanatının en büyük hususiyeti şüphesiz oyma tekniği yanında künde-kârî tekniğinin de kullanılmış olmasıdır. Bu dönemde kapılar, pencere kepenkleri ve dolap kapakları geçme; rahle, çekmece, kuran muhafazaları ise kakma olarak yapılmaya başlanmıştır [13].

Osmanlı döneminde giderek yaygınlaşan yeni bir uygulamada ahşabın boyama yoluyla süslenmesidir. 15. yüzyıldan itibaren bazı küçük ahşap eşyalar resimlendirilmeye başlanmıştır. Topkapı Sarayı'nda Edirne ve Bursa gibi merkezlerde sivil mimaride ilginç örnekler bulunmaktadır [54].

Osmanlı ahşap işlerinde uygulanan tezyinatı oluşturan şekil ve kompozisyonlar; Geometrik tezyinat, bitkisel tezyinat ve yazı olarak başlıca üç ana tema etrafında toplanmaktadır. Bu dönemdeki eserlerde hemen hiç figürlü tezyinata rastlanmaz. Osmanlıların ilk dönemlerinde Selçuklu oyma sanatı aynı şekilde devam etmiş bu dönem süslemelerde; kufî, nesih ve sülûs yazıları ile geometrik ve bitkisel motifler önemli bir yer tutmuştur. 15. yüzyılın ikinci yarısından itibaren mimari eserlerde sedef ve fildişi kakma işçiliği görülmektedir [6].

15. yüzyıl erken Osmanlı dönemi ahşap işçiliği Selçuklular dönemi ahşap işçiliği ile klasik dönem Osmanlı ahşap işçiliği arasında bir geçiş dönemi olmuştur. Yüzyılın başında teknik ve süsleme bakımından Selçuklu geleneğinin sürdüğü eserler ortaya konurken, yüzyılın ikinci yarısından itibaren Selçuklu oyma, şebekeli ve künde-kârî teknikleri geniş ölçüde kullanılmış olmakla beraber Selçuklu ahşap işçiliğinin özelliklerinden yavaş yavaş uzaklaşarak, klasik dönem Osmanlı sanatının ilk işaretlerini veren çalışmalar ağırlık kazanmaya başlamıştır. 15. yüzyılın sonlarına doğru 16. yüzyıl klasik ahşap işçiliğinde çok geniş olarak uygulanan sedef işçiliği bağa, fildişi, altın ve gümüş ilavesiyle daha zengin ve değişik görünüme sahip ilk eserlerini vermeye başlamıştır [6].

Selçuklu dönemi ahşap işçiliği 15. yüzyıla kadar erken Osmanlı dönemine hâkim olmuşsa da bundan sonraki yıllarda bazı yeni teknik ve bezemelerle daha başka karakterde eserler meydana getirilmiştir. Bu dönemde bezeme olarak Rumili

kompozisyonların yanına çiçek motifleri ilave edilmişse de Fatih dönemi pencere kepenkleri ve kapı kanatları, Selçuklu ekolünden ayrılmakta daha sadeliğe doğru gitmektedir Erken Osmanlı dönemi ahşap işlerinde pek fazla dikkat çekmeyen çiçek dekorasyonu 16. yüzyıl başlarından itibaren sık sık kullanılmaya başlanmıştır. Böylece Osmanlı ahşap işlerinde Rumili bezeme, çeşitli çiçeklerle karışarak daha karmaşık bir şekil almıştır. Bu süslemeler, Selçuklu ahşap sanatında olduğu gibi yüzeyin tamamına hakim olmamış; bezede daima geometrik motifler öne çıkmıştır [13].

17. yüzyıl ahşap işçiliğinde, 16. yüzyılda görülen şekiller aynen devam etmişse de bezeme de ortaya bazı yeni örnekler çıkmıştır. Ana tema da sonsuzluk ifade eden geometrik motiflerle beraber bitki motifleri kullanılarak sadelikten kısmen uzaklaşmış, hareketli, göz doldurucu bezemeye doğru adım atılmıştır [13]. 17. yy ahşap sanatında çinicilikte olduğu gibi bazı yenilikler kaydedilmiştir. Ağaca uygulanan sedef, bağa, fildişi gibi yeni maddeler ahşap işçiliğini renklendirmiştir. Çiçekli üslup ve palmet motifleri teknik bir zarureten gelen geometrik bir nizam içinde dönemin ahşap işçiliğinin özelliklerini belirtmektedir. Fildişi kaplamalı eserlerde palmet motiflerinin yanında, yazı da önemli süsleyici bir unsur olarak kullanılmıştır. En iyi örnekleri kuran muhafazaları ve rahlelerde görülmektedir [8].

18. yüzyılda Türk Mimarisi'nin her dalında kendini gösteren Avrupa'nın Barok ve Rokoko etkileri, ahşap işlerinde de azami derecede hissedilmiştir. Bundan sonraki ahşap işçiliği Türk geleneğini kaybederek Avrupalı sanatların tesiri altında kalmıştır. 19. yüzyılda aynı cereyanın etkisiyle Türk mimarisinde taş eserlerde kullanılan istiridye kabuğu motifleri, ahşap işlerinde de ortaya çıkmış, sivil ve dini mimaride çoğunlukla kullanılır hâle gelmiştir [8].

2.3. Türk Ahşap Sanatında Uygulanan Teknikler

Anadolu Selçuklular döneminde gelişen ve özgün örneklerini veren ahşap işçiliği, Beylikler döneminde de oldukça güzel eserlerle karşımıza çıkmaktadır. Osmanlı dönemi ahşap sanatı, teknik alanda büyük yenilikler getirememiş ancak değişik bir

üslup oluşturmıştır. Özellikle malzeme olarak ceviz, elma, armut, sedir, abanoz ve gül ağaçları kullanılarak çeşitli teknikler uygulanmıştır [10].

2.3.1. Kündekari tekniği

Kündekâri, Türk-İslâm sanatında, küçük ve geometrik biçimli ahşap parçaların birbirine geçmelerle bağlanması tekniği ve bu teknik kullanılarak oluşturulan yapıttır. Bir diğer tanımlamaya göre, İslâm sanatında ahşaba uygulanan süsleme tekniklerinden biri olarak veya birbirine geçme olarak düzenlenen küçük ahşaplardan yapılan süslemeler şeklinde tanımlanmaktadır [55-57].

Kündekâri teriminin nereden geldiği kesin olarak bilinmemekle birlikte, genel anlamda, birbirine geçme, küçük ahşap parçalardan yapılan bezemeler olarak tanıtıldığından, Türkçede yakalamak ve kavramak anlamındaki Farsça isim kökenli künde sözünden gelmiş olası muhtemeldir [58].

Selçuklular döneminde başlatılan ve Osmanlılar döneminde çeşitlemeleri artırılan kündekâri tekniği, genellikle sert ağaçlardan elde edilen küçük parçaların lif yönleri, motifin düzenine göre farklı açılarda konumlandırılarak, birbirine geçmeli olarak birleştirilmesi ile oluşturulan kapı kanatları, pencere kepenkleri ve dolap kapakları, kürsü ve mihraplar gibi mimari ayrıntılarda kullanılan bir yapım tekniğidir [59].

Kündekâri tekniğinde, geometrik şekilli ve küçük ölçülü parçaların zıvana-kiniş tekniği ile birleştirilmesi sayesinde, ağaç malzemenin çalışması serbest bırakılarak, iç gerilmeler önlenmektedir. Böylece, iç gerilmelerden kaynaklanan çarpılma, çatlama ve genel çatkıda bozulma gibi biçim değişimlerinin önüne geçilebilmesi yanında, geniş ve dekoratif yüzeyler elde edilebilmektedir [35].

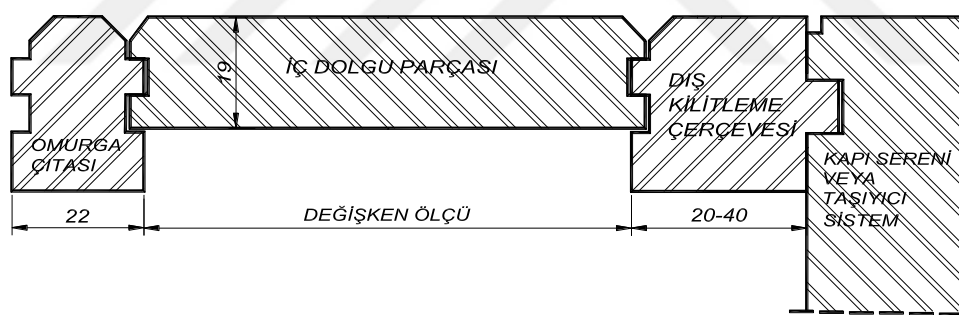
Daha çok kapı kanatlarında, pencere iç kepenklerinde ve minberlerin yan aynalıklarında uygulanan kündekâri, özgün ve titiz işçilik gerektiren bir tekniktir. İslâm sanatında ilk örneklerine 12. yüzyılda Mısır, Halep ve Anadolu'da rastlanan kündekâri tekniği bu üç merkezde birbirine paralel olarak gelişmiştir [10]. Sanat

çalışması olarak kabul gören künde-kârî tekniği, üretim metoduna göre gerçek ve taklit olmak üzere iki başlık altında sınıflandırılmaktadır [60]

Gerçek künde-kârî:

Bir çatma tekniği olan gerçek künde-kârî de iç dolgu parçaları ile bunları çevreleyen, kenarları kınışlı ve üst kısmı çeşitli profillerle süslenmiş omurga çıtaları iç içe geçerek, çivisiz ve tutkalsız olarak birleştirilir. İç dolgu parçaları, omurga sistemi ve bunu çevreleyen dış kilitleme çerçevesinden oluşan tablaya “künde-kârî tezyinat tablası” denir [51-59].

Tezyinat tablasında bulunan parçalar, kınışlı-kendinden çıtalı geçme olduğundan, ağaç malzemenin rutubet kaybederek çekmesi hâlinde meydana gelecek ayrılma, geçirgen boşluk şeklinde olmayıp, ince bir derz görüntüsündedir (Şekil 2.1).

Şekil 2.1. Gerçek künde-kârî kesiti (ölçüler mm) [35]

Uygulamadaki zorluktan dolayı, genellikle geometrik kompozisyonların kullanıldığı bu teknikte, istenilen geometrik süslemeler elde etmek mümkündür. Bu nedenle, gerçek künde-kârî tekniği, hem süsleme hem de birleştirme (montaj) tekniği özelliği taşımaktadır. Ayrıca büyük darbe ve dış kuvvetlere karşı koyma gücünü artırmak için omurga çıtalarının bir kısmı ‘narlama’ olarak kullanılır [19].

Konya Sahip Ata Camii (1258), Konya Sahip Ata Türbesi (1283), Beyşehir Eşrefoğlu Camii (1296-99), Çorum Elvan Çelebi Köyü Zaviyesi (13. yüzyıl sonu-14. yüzyıl başı), Niğde Sungurbey Camii (1335), Bursa Yeşil Türbe (1421), Karaman

İbrahim Bey İmaretı (1432) ve Edime Üç Şerefeli Cami (1447) kapıları gerçek kündeکاری tekniğinde yapılmış eserlerden bazılarıdır [19]. Karaman İbrahim Bey İmaretı kapısı Resim 2.2’de verilmiştir.

Resim 2.2. Karaman İbrahim Bey İmaretı kapısından görünüm [61]

Bu teknikte tahta parçacıklarının suları, damarları birbirine karşıt koyularak birbirlerinin nem ve ısılarından etkilenmeleri engellenmiştir. Bu sebepten, gerçek kündeکاری ile yapılan ahşap eserler günümüze bozulmadan ulaşmıştır. Konya Alâeddin (1155-56), Aksaray Ulu (13. yüzyıl), Harput Sare Hatun (12. yüzyıl), Malatya Ulu (12. yüzyıl), Siirt Ulu (13. yüzyıl), Sivrihisar Ulu (1275), Beyşehir Eşrefoğlu (1298-99), Camii minberleri kündeکاری tekniğinin kaba veya daha ustalıklı işlenmiş örneklerini sunmaktadır. Niğde Sungurbey (14. yüzyıl), Ürgüp Damse Köy Taşkınpaşa (14. yüzyıl başı Ankara Etnografya Müzesi’nde), Divriği Ulu (1322),

Manisa Ulu (1376-77) Manisa İvaz Paşa (1478), Bursa Ulu Camii (1399) minberleri Selçuklu geleneğini daha da incelererek sürdüren geç dönem örnekleridir [10].

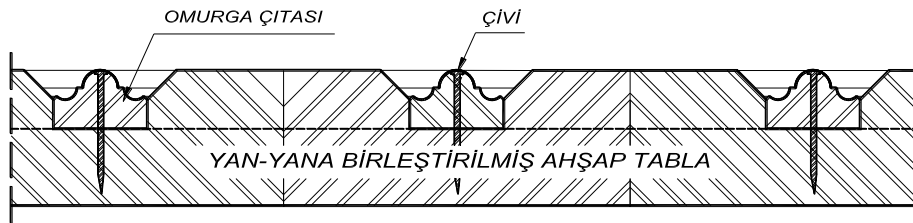
Taklit künde-kârî:

Gerçek künde-kârî uygulamalarına göre daha az ustalık gerektiren ve daha kaba olan taklit künde-kârî, yapım yöntemlerine göre iki bölüme ayrılmaktadır.

a- Oyma ve çakma künde-kârî

Görünüm bakımından gerçek künde-kârî ye benzeyen oyma ve çakma künde-kârî tekniğinde, ahşap blokların yan-yana birleştirilmesi ile istenilen boyutlarda tabla ve gerekli miktarda omurga çitası hazırlanarak işleme başlanır. Perdahlanan tabla yüzeyine kullanılacak motif çizildikten sonra, omurga çitalarının yerleri kınış halinde oyulur. Kınışlara, birleşme noktalarındaki arakesit açlarına uygun şekilde boyları kesilen omurga çitaları tutkal ve/veya çivi ile tespit edilerek işlem tamamlanır. Omurga çitaları, gerçek künde-kârî tekniğindekiyle sadece ön yüzeyden benzerlik göstermekte olup, kalınlıkça daha az ve kenarları işlemsizdir [35].

Oyma ve çakma künde-kârî tekniğinde iç dolgu parçaları, tabla ile aynı yapı bütünlüğü içerisinde olduğundan, ağaç malzemenin rutubet kaybederek daralması halinde, bloklar arasında ayrılmalara meydana gelebilmektedir (Şekil 2.2) [35].

Şekil 2.2. Oyma ve çakma künde-kârî tabla kesiti [35]

Gerçek künde-kârî ile paralel gelişen oyma ve çakma künde-kârî örnekleri, Ankara Alâeddin Camii (1197-98), Divriği Ulu Camii (1241), Ankara Aslanhane Camii (1289-90), Çorum Ulu Camii (1306) minberleri ile Divriği Ulu Camii Doğu kapı (1228-1241)

ve Osmancık Koca Mehmet Paşa Camii (1430-31) kapı kanatlarında görülebilir [19]. Ankara Aslanhane Camii minberinden görünüm Resim 2.3’de verilmiştir.

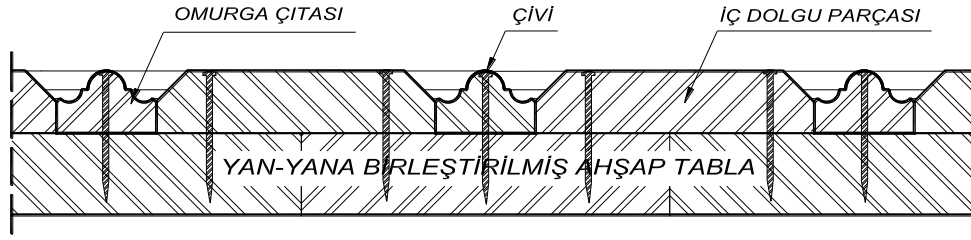

Resim 2.3. Ankara Aslanhane Camii minberinden görünüm [62]

b- Çakma ve yapıştırma künde-kârî

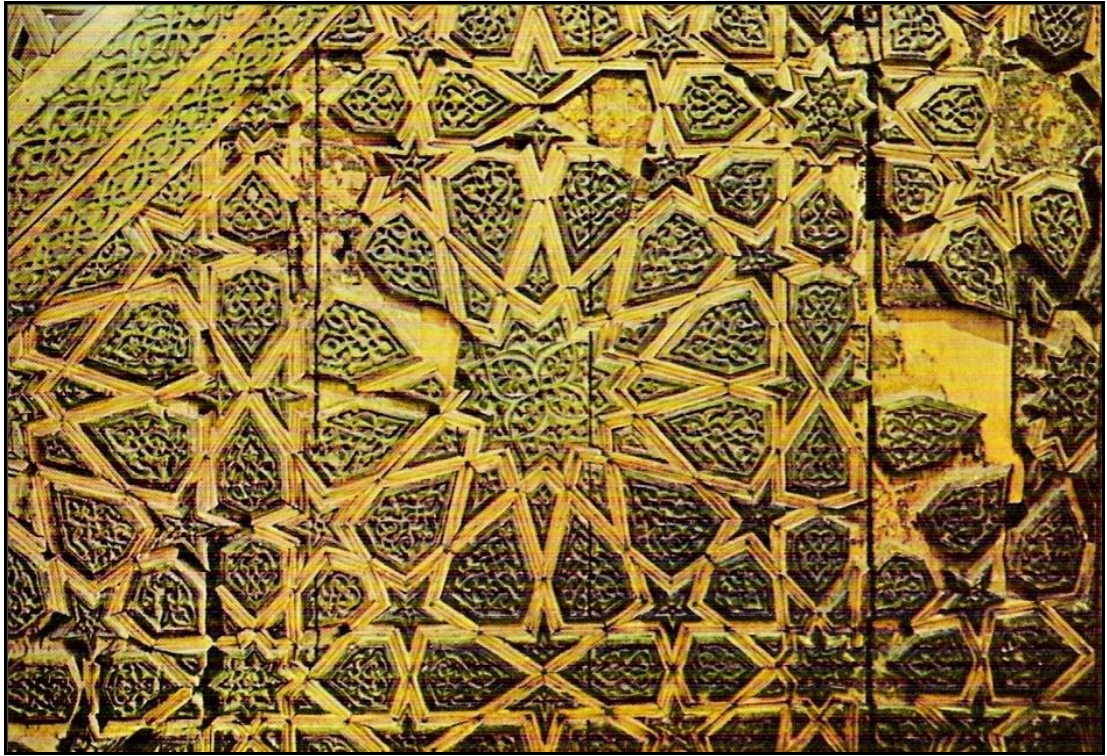
Taklit künde-kârî grubunun en az ustalık gerektiren örneğidir. Uygulamada; ahşap blokların yan-yana birleştirilmesi ile tezyinat boyutlarda tabla, gerekli miktarda iç dolgu parçası ve omurga çıtası hazırlanır. Perdahlanan tabla yüzeyine kullanılacak motif çizildikten sonra, iç dolgu parçası ve omurga çıtalarının tamamı bu yüzeye çivi ve/veya tutkal ile tutturulur (Şekil 2.3) [35].

Çakma ve yapıştırma künde-kârî, yapılışındaki özelliğinden dolayı, “tarsi tekniği” ile benzerlik gösterir. Tarsi tekniği, ahşap üzerine farklı türde ahşap veya fildişi, kemik, sedef vb. parçaların yapıştırılmasıyla meydana getirilir ve “bir tur mozaik” şeklinde tanımlanır [19].

Şekil 2.3. Çakma ve yapıştırma künkârî tabla kesiti [35]

Ankara Ahi Elvan Camii minberi (1382) (Resim 2.4), Merzifon Çelebi Sultan Mehmet Medresesi dış kapısı (15. yüzyıl) ve Amasya Mehmet Paşa Camii kapısı (Amasya Gök Medrese Camii Müzesi) bu teknik için örnek gösterilebilir [51].

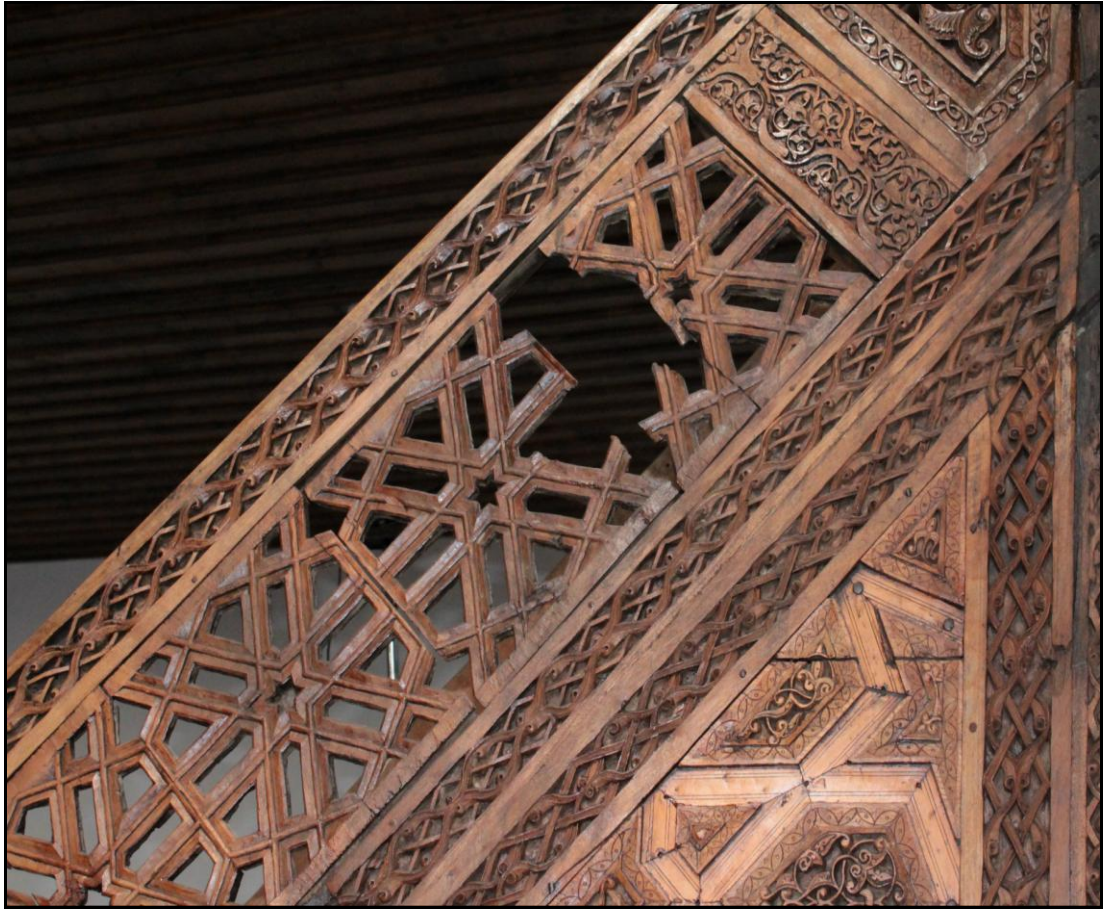

Resim 2.4. Ankara Ahi Elvan Camii minberinden görünüm [63]

Görünüş olarak gerçek künkârîye benzeyen, omurga çitası ve/veya iç dolgu parçalarının dökülmesi sonucunda ayırt edilebilen bu tekniğe ait örneklerin daha fazla olduğu düşünülmektedir. Ahşap malzemenin rutubet kaybederek daralması sonucu, tezyinat yüzeyinde düzensizlikler ve bloklar arasında açıklıklar oluşmaktadır [51].

Kafes işi künde-kârî

Anadolu Selçuklu ahşap işçiliğinde görülen, özellikle minberlerin korkuluk kısımlarında kullanılan bir tekniktir. Gerçek künde-kârî tekniğindeki benzer şekilde ahşap kirişler (omurga çıtaları), üçgen, kare, yıldız vb. geometrik formlar meydana getirecek şekilde geçmeli olarak birleştirildikten sonra, dış kilitleme çerçevesi ile kararlı yapı haline getirilir. Diğer bir ifade ile künde-kârî tekniğinin kafes halidir. Konya Mevlâna Müzesinde sandukaların bulunduğu bölümdeki korkuluk ve Ankara Alaaddin Camii minberi korkulukları (Resim 2.5), bu tekniğin güzel bir örneğidir [35].

Resim 2.5. Ankara Alaaddin Camii minberinden görünüm (28.06.2010)

Ender olarak ahşap kirişlerin arasına, içi arabesk dolgulu çokgenler, yıldızlar girer. Böylece omurgalar daha zengin bir görünüm kazanır. Ankara Alâeddin, Divriği Ulu,

Kayseri Hunat Hatun, Çorum Ulu Cami minberleri korkuluklarında bu ahşap işçiliği kullanılmıştır [51].

2.3.2. Oyma tekniği

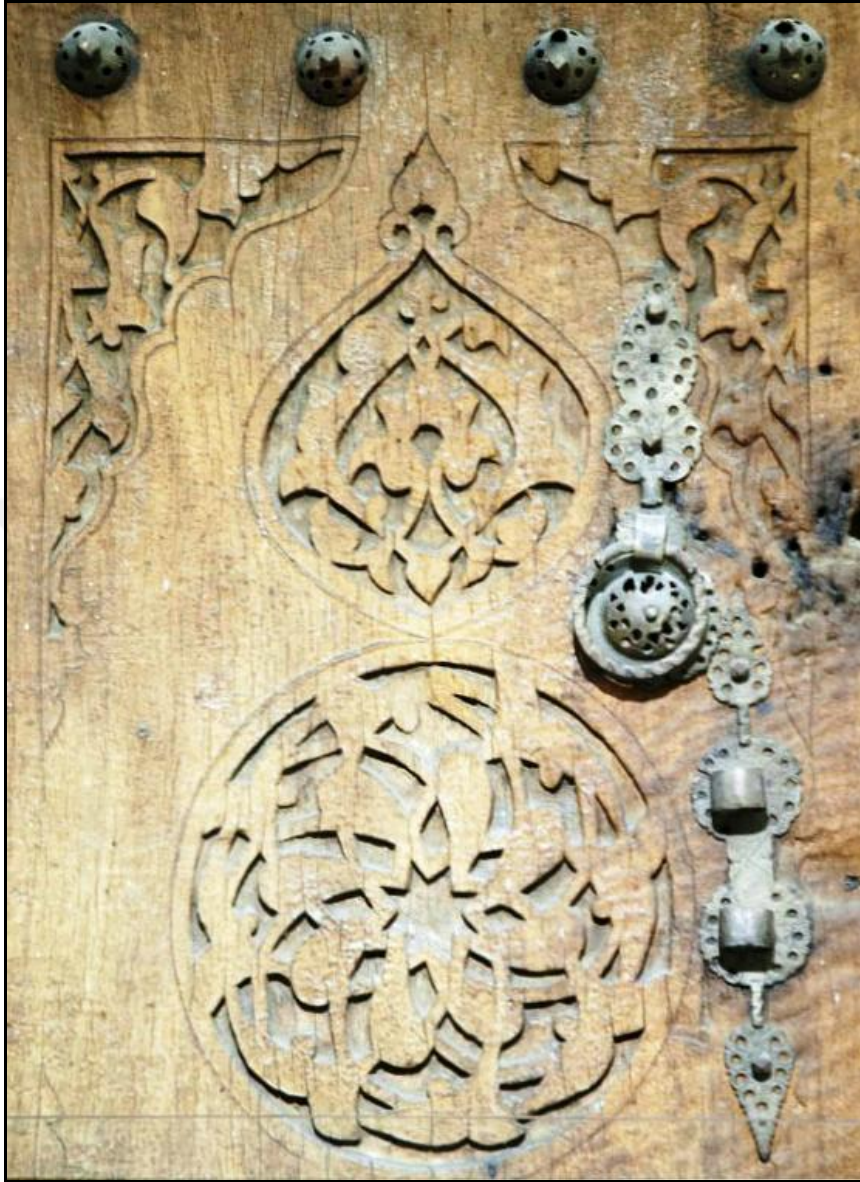
Ahşap süsleme teknikleri içinde en yaygın grubu oluşturur. Ahşap levhaların üzerine önceden belirlenen geometrik şekil, bitkisel figür veya yazı motifleri işlenerek, yüzeye hareket vermek ve görünüşe estetik değer kazandırmak için gerçekleştirilen süsleme tekniği olarak tanımlanır [64].

Türklerin İslamiyet’i kabulünden sonra insan resim ve heykelinin yapılması günah sayıldığı için oyma ve süslemelerde hayvan ve doğadaki(çiçek, yaprak, ağaç vb.) şekilleri kullanarak dünyanın en güzel süslemelerini meydana getirmişlerdir [5].

Süslemelerde oyma eserler büyük bir yer kaplar. Mermer, ağaç ve mezar taşları üzerine yapılan oymalar insanda hayranlık uyandırır. Çekmeceler, rahleler, kapı kanatları, sandıklar, kürsüler, mihraplar ve minberler ağaç oymacılığı yanında Türk süsleme zevkinin yer aldığı eserlerdir [5].

Oyma tekniği, Selçuklu döneminden itibaren kullanılmış olmakla birlikte, en zengin ve gösterişli eserleri genellikle 15. yüzyılda görülür. Bu teknik minber, mihrap, sanduka, kürsü, rahle, dolap kapağı, kapı kanadı ve pencere iç kepenkleri gibi eserlerde; yazı, figür, geometrik ve bitkisel motiflerin uygulanılmasında kullanılmıştır. Oyma derinliği değişken olup, 1-20 mm kadardır [19].

Oyma tekniği, görünüş ve işleniş biçimlerine göre farklılıklar gösterir. Bunlardan en yaygın olarak kullanılan ve Ankara Alâeddin Camii (1197-98) kapısında uygulanmış düz yüzeyli oyma ile Konya Karaman İmareti Camii kapı kanadında (13. yüzyıl) uygulanmış yuvarlak yüzeyli oymadır. Ankara Etnografya Müzesi’nde sergilenmekte olan Ankara Alaeddin Camii kapısı Resim 2.6’da verilmiştir.

Resim 2.6. Ankara Alaaddin Camii kapısı [65]

Düz satırlı derin oyma

Ahşap yüzeyi düz bir görünüm oluşturur. Motifler yüzeyden derin oyma ile belirtilir. Ankara Alaaddin minberi ön cephesi şekilleri (1197/98), Malatya Ulu Camii Minberi (13. Asır), Amasya Burmalı Minare Minberi Kitabesi (13.Asır) bu tekniğe ait örneklerdir [10]. Düz satırlı derin oyma örneği (Ankara Alaaddin Camii minberi) Resim 2.7’de verilmiştir.

Resim 2.7. Düz satırlı derin oyma (Ankara Alaaddin Camii minberi, 28.06.2010)

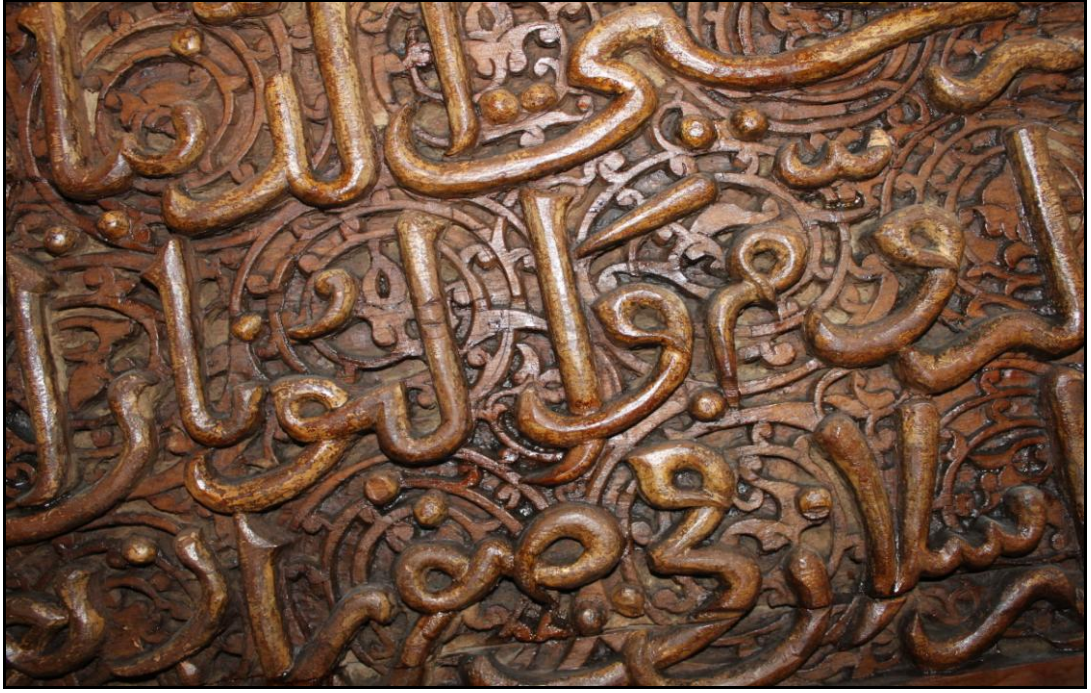
Yuvarlak satırlı derin oyma

Bu teknik genellikle kitabelerde, yazılarda ve arabesklerde yaygın olarak kullanılmıştır. Kabartmalar, engebeli yuvarlak bir yüzey oluşturularak işlenmiştir. Bazı örneklerde kabartmaların yüksek olması ajur işçiliği etkisi yaratır. Siirt Ulu Camii Minberi, Ankara Kızılbey Camii kapısı ve vaaz kürsüsünde (1264-83, Etnografya Müzesi) bu şekilde oymalar görülmektedir. Kabartmalı yüzeyler, derine doğru birbirini kesen yüzeylere iner. Bu teknik, Anadolu ahşap işçiliğinde fazla kullanılmamıştır [10].

Çift katlı kabartma

Genellikle altta kalan, arabeskleri oluşturan dekor düz satırlı derin oyma ile üstteki yazı dekoru ise yuvarlak satırlı derin oyma ile işlenmiştir. Yuvarlak satırlı derin oyma tekniği ile düz satırlı derin oyma tekniğinin bir arada kullanıldığı ‘çift katlı kabartma tekniği’ kitabelerde, yazılarda uygulanan ve çok zengin görüşü olan bir tekniktir. Genellikle altta kalan, arabeskler veya helezonik kıvrımlar meydana getiren

dekor düz satırlı derin oyma ile üstteki yazı dekoru ise yuvarlak satırlı derin oyma ile işlenmiştir. Resim 2.8’de verilen Ankara Alâeddin Camii minberinin kitabesi, bu tekniğin önemli örneklerindendir [10].

Resim 2.8. Çift katlı kabartma tekniği (28.06.2010)

2.3.3. Kakma tekniği

Masif ya da kaplamalı yüzeylere değişik renk ve özellikte, masif ahşap veya kaplama, sedef, fildişi, kemik, bağa, Hindistan cevizi kabuğu, altın, gümüş vb. malzemelerin bir kompozisyon oluşturacak şekilde gömülmesi ile yapılan süsleme tekniğine “kakma”, bu işi yapana ise “kakmacı” denilmektedir [15].

Osmanlı dönemi ahşap işçiliğinde, geçme tekniğinin yanı sıra kakma tekniğinden de yararlanılmıştır. Ahşap, sedef ve fildişi kakma olarak gruplara ayrılan bu teknikte perdahlanmış ahşap malzeme yüzeyine ince bir kalemle motif çizildikten sonra gömülecek malzemenin geometrisinde oyularak hazırlanan yuvalara, kakmalar yerleştirilerek yapıştırılmaktadır [17]

15. yüzyıl başında yapılan Ankara Hacı Bayram Türbesinin iç kapısında geometrik bölmelerin dolguları arasında ahşap içine ahşap ve kemik kakma uygulanmıştır. Daha büyük dolgular arasına kemikten çeşitli yıldız ve baklava motifler ve yeşim taşları yerleştirilmiştir. Kündekari tekniğiyle yapılmış geometrik bölmelerin içlerine bitkisel motifler derin oyma tekniğiyle doldurulmuş, aralara da sedef kakmalar yerleştirilmiştir [67]. Etnografya müzesinde sergilenmekte olan Ankara Hacı Bayram türbe kapı detayı Resim 2.9’da verilmiştir.

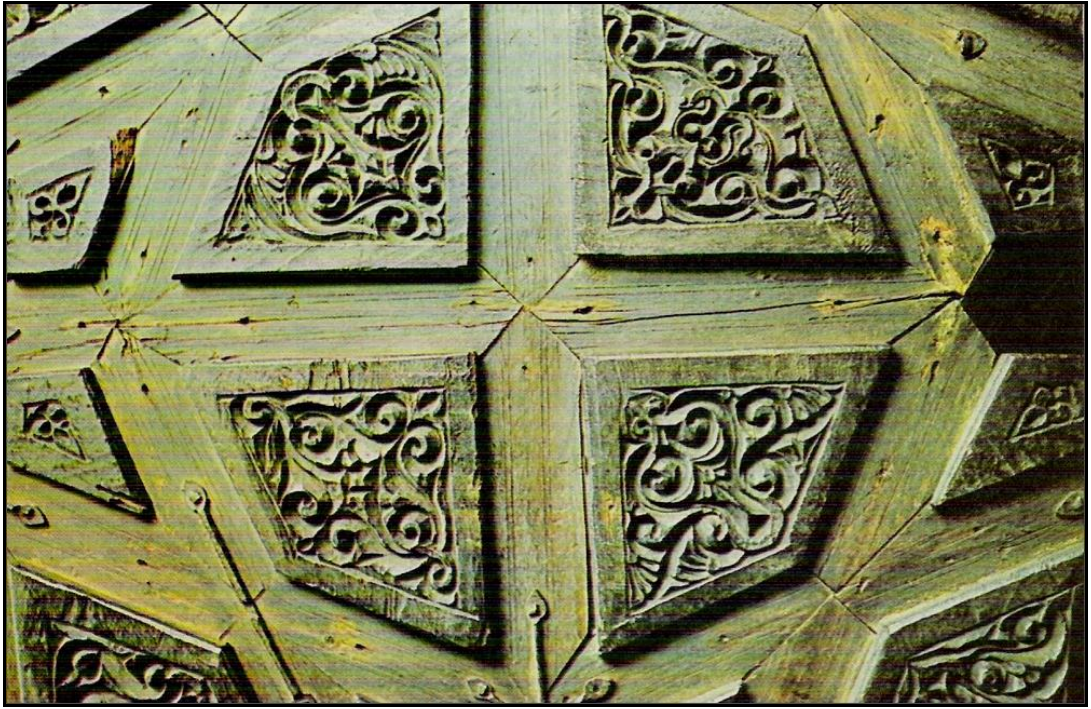
Resim 2.9. Kakma süslemeli Hacı Bayram türbe kapısından görünüm

2.3.4. Tarsi tekniği

Ahşap üzerine fildişi, kemik vb. parçaların yapıştırılmasıyla mozaik şeklinde olan tarsi tekniği kakma tekniğine benzemekle birlikte yapılış bakımından farklılık göstermektedir. Kakma tekniğinde kakılacak olan malzeme ahşabın yüzeyinde açılan yuvaya yerleştirilirken tarsi tekniğinde parçalar yan yana getirilerek yuva açılmadan yapıştırılır. Kakma tekniğine paralel olarak gelişen bu tekniğin Anadolu’daki ilk örnekleri Niğde Sungur Bey Camii minberi ve Manisa Ulu Camii minberinin kapı kanatlarıdır. En bol ve zengin örnekleri 16. yüzyıl ve sonrasında görülmektedir [19].

2.3.5. Eğri kesim tekniği

“Eğri kesim tekniği” Anadolu ahşap işçiliğinde çok yaygın değildir. Avrasya el sanatı kökenli olan ve Orta Asya ahşap, metal, kemik işçiliğinde gelişen bu teknik, Bağdat’ın kuzeyinde Samarra’daki Türk Askerleri kanaları 9. yüzyıl Abbasi alçı ve ahşap işçiliğinin, yine 9. yüzyılda Mısır’da Tulunoğlu ahşap ve alçı işçiliğine, 9. yüzyıl Gazne mermer ve ahşap işçiliğine girerek İslam sanatına mal olmuştur. İran Bölgesi Büyük Selçuklu alçı ve Anadolu taş işçiliğinde görülen “eğri kesim tekniği” Anadolu ahşap işçiliğinde erken örneklerde, stilize yarım palmet motifleriyle dikkat çekmektedir. Bu teknikte kabartmalı yüzeyler derin birbirini kesen eğri satırlara iner. Ankara Etnografya Müzesi’nde korumaya alınan 13. yüzyıla ait Malatya Ulu Camii (Resim 2.10) ve 13. yüzyıla ait Harput Sare Hatun Camii minberlerinin yan aynalıklarında eğri kesim yüzeyler dikkati çeker. Sivrihisar Ulu Camii’nin ilk yapılış dönemine ait (1226) ahşap sütunları üzerinde Orta Asya kökenli çadır süslerini hatırlatan ahşap kabartmalarda da eğri kesim tekniği uygulanmıştır [51].

Resim 2.10. Malatya Ulu Camii minberi [68]

2.3.6. Ahşap üzerine boyama tekniği

“Ahşap üzerine boyama tekniği” özellikle “ahşap camiler” diye isimlendirilen özel bir Selçuklu ve Beylikler dönemi cami grubunun sütun başlıklarında, konsollarında, kirişlerinde görülmektedir. Cami ve mescitlerin ahşap sütun başlıkları, konsollar, tavan, saçak, mahfil ve kirişlerinde uygulanmıştır. Bu gün çok aşınmış durumda kalan bu boyamalarda genellikle aşı boyası kullanılmıştır. Lacivert, kırmızı, beyaz, sarı, altın yıldız renklerle simetrik biçimde lotus, palmet, Rumi, rozet, narçiçekleri ve yapraklar kalem işi olarak işlenmiştir [51].

Afyon Ulu Camii (1273), Beyşehir Eşrefoğlu Camii (1298-99), Beyşehir Köşk köyü Mescidi (14. yüzyıl), Kastamonu Kasaba köyünde Candaroğlu Mahmut Bey Camii’nde (1366) ahşap üzerine boyamanın zengin örneklerindendir. Özellikle 14. ve 15. yüzyıl ahşap mescitlerinde bu gelenek sürdürülmüştür [51]. Beyşehir Eşrefoğlu Camiine ait ahşap boyama detayları Resim 2.11’de verilmiştir.

Resim 2.11. Beyşehir Eşrefoğlu Camii ahşap boyama detayları [69]

2.4. Ahşap Sanatında Uygulanan Kompozisyon ve Motifler

2.4.1. Kompozisyon

Geometrik kompozisyon

İnsanların geometrik kompozisyonlara eğilmelerinin temelinde doğayı taklit etme isteği vardır. Doğada matematiksel bir uyum bulunur. Ahşap eserlerde de geometrik kompozisyonlar sıkça kullanılmıştır [18].

Kapı kanatları ve pencere kepenkleri genellikle üç bölümden oluşmaktadır. Üst panoların ortasına kitabelikler yerleştirilmiştir. Orta ve alt panoların içlerine ise sonsuz karakterli, bordürlü veya merkezi motifin etrafında değişik geometrik şekiller bulunmaktadır. Kompozisyonların tam ortasında bir ana elaman, etrafında da yardımcı elamanlar yer almaktadır. Geometrik kompozisyonları oluşturan çizgiler dik ve çapraz doğrular halinde birbirleriyle kesişmekte ya da dik bir şekilde birbirine bağlanmaktadır. Çapraz zikzakların kesişmesiyle yıldız ve haç motifi oluşmakta, kırık çizgilerin kesişmesinden altı köşeli yıldız ve altıgen şekiller oluşmaktadır [6].

Madalyonlu kompozisyon

Bu kompozisyonda orta da büyük bir madalyon bulunur. Ortadaki madalyonun alt ve üst bölümlerine damla şeklinde daha küçük iki madalyon eklenir. Etrafını bir bordür çevrelemektedir. Madalyonun içleri, dış köşe boşlukları ve bordürler bitkisel motiflerle işlenmiştir. Madalyonun içleri diğerlerine göre daha derin oyulmuştur [6].

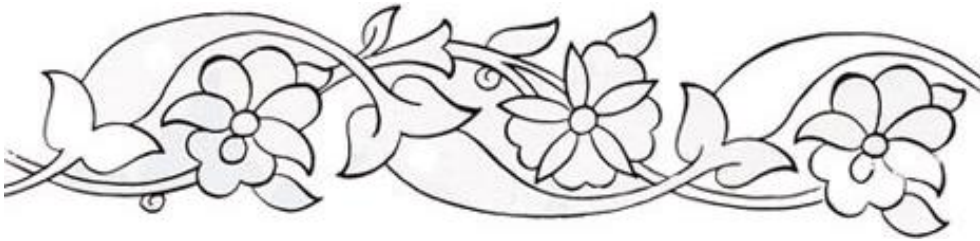
Çıtalı – Çubuklu kompozisyon

Bu tür, Fatih döneminde kapı kanatları ve pencere iç kepenklerinde sıkça uygulanmıştır. Yatay iç içe geçmiş ince çıtalarla oluşturulan alanların içleri boş bırakılarak kompozisyon yapılmıştır [67].

2.4.2. Motif

Motiflerin uygulanması dönem, bölge ve kullanılan tekniklere göre değişmektedir. [6]. Ahşap işçiliğinde kullanılan motifler, sayı ve çeşit bakımından zengindir. Bitkisel motifler; Rumi, Hatai, palmet, kıvrık dal, şakayık ve minik çiçeklerden oluşan bir su veya tam palmetin yapraklarının uçlarından çıkan saplardan oluşmaktadır. Palmet ve lotus motifleri aslında bitkisel motifler olmakla birlikte aşırı stilizasyon yüzünden tamamen farklı görünüş kazandığı için ayrı bir grup olarak değerlendirilmektedir. Genellikle geometrik kompozisyonlardaki üçgen, yıldız, sekizgen gibi bölmelerin madalyonların içine ve dış köşe boşluklara oyma tekniği ile yapılmıştır [70].

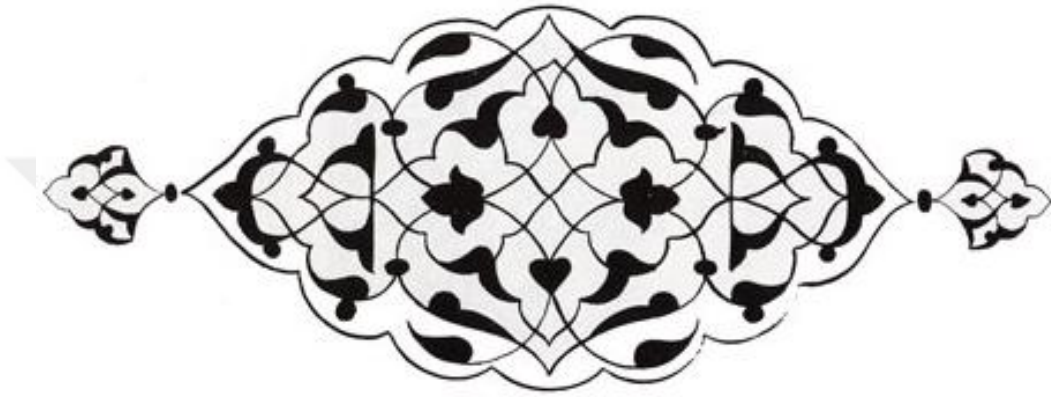
Bitkisel motiflerde dinamik çizgilerden oluşan kıvrık dallar bezemenin esasını oluşturmaktadır. Bitki kaynaklı motiflerden Hatai grubu adı altında toplanan motifler bulunmaktadır. Çiçeklerin gonca ve açılmış hallerine, duruş ve ifade şekillerine göre yaprak, gonca gül, penç hatai gibi isimler alırlar. Bu grup, diğer üsluplarla veya kendi başlarına bir kompozisyon oluşturur [71]. Resim 2.12’de hatai motif örneği verilmiştir.

Resim 2.12. Bursa Muradiye Camii çinilerinde uygulanan hatai motifi (15. yy) [72]

Türk süslemelerinde çok kullanılan kıvrık dal üslubu Rumi ve Hatai olmak üzere iki gruba ayrılmıştır. Rumi tarz süslemelerde, motifler birbirine bağlı olarak gayet zarif kuş gagalarına benzeyen yarım palmetlerle sona erer ve spirallerden oluşur. Hatai tarz süslemeler, ince zarif kıvrımlarla ve yapraklarla birbirine bağlanır. Üsluplaşmış rozet biçiminde çiçeklerden ve yapraklardan meydana getirilmiş süslemelerdir [5].

Rumi motifi ile ilgili yapılan araştırmalara göre, bitkisel mi yoksa hayvansal mı olduğu konusunda iki görüş vardır. Batılı sanat tarihçiler Rumi'nin, fasulye yaprağından  sluplaştırıldığını ve bitki kaynaklı olduğunu söylemektedirler. Birçok sanat tarih i ise Rumi'nin, hayvan kaynaklı bir motif olduğu görüşündedir [70]. Resim 2.13'te rumi motif  rneği verilmiştir.

Resim 2.13. Rumi motifi (15. yy) [72]

Hayvan motifleri, efsanevi hayvan motifi ve doğa kaynaklı  sluplaştırılmış hayvan motifi olarak ele alınır. Bu motifler, Osmanlı döneminde çok fazla kullanılmamakla beraber, Orta Asya ve Selçuklu minyatürlerinde sıklıkla yer almaktadır [71].

Bulut motifi ise  in kültüründen gelmektedir. Bu motifin  in bulutu, çığ ve Moğol düğümü olarak adları da bulunmaktadır. Hayal ürünü olarak ejderhanın ağzında, gazap ve öfke sembolü olan bulut, Türk Sanatk rlerinin sayesinde tabiattaki bulut halini alarak gerçek anlamda kullanılmıştır [70].

Sa   rg s  motifi, ahşap işlerinde sıklıkla kullanılan diğer bir motif de sa  örgüsü motifidir. Artuklular'a ait 12. yüzyıldan kalma Harput Ulu Camii'nin ahşap minberi bu motifin kullanıldığı en güzel örneklerden biridir. Selçuklulara ait 12. yüzyıl'da yapılmış Ayaş Ulu Camii mihrabının korkuluklarında ve Sivrihisar Ulu Camii  st kısmında sa  örgüsü motifi kullanılmıştır [6].

Yazı, Selçuklu minberlerindeki yazılar; çiçekli kufi ve Selçuklu sülüsü ile yazılmıştır. Kesin tarihi bilinmemekle beraber en eski örneklerden biri Aksaray Ulu Camii'nin minberidir. Yazı sanatı kitabelerde ve bordürlerde geniş olarak kullanılmış en çok kufi, nesih ve sülüs yazıları kullanılmış yazının boşlukları ve çevresi bitkisel motiflerle süslenmiştir [6].

Figür, Selçuklu döneminde çok nadir olarak insan ve hayvan figürleri kullanılmıştır. Ahşap oyma sanatında birkaç örnekte figüre rastlanabilmektedir. Ankara Hacı Hasan Camii'nin Ankara Etnografya Müzesinde bulunan kapısı üzerine işlenmiş simetrik aslan figürleri ile Akşehir Kileci Mescidi pencere kepenklerindeki çift başlı kartal ve ejder başları yine Ankara Etnografya Müzesinde bulunan Ankara Tavuslu Kapı İstisna örneklerdir. Selçuklu döneminde İslamiyet kabul edilmiş olmasına rağmen figürlü bezeme geleneği sürdürülmüş ancak Osmanlı dönemine gelindiğinde İslamiyet'in etkisiyle kullanılmamıştır. 18. yüzyıla gelindiğinde Batı etkisiyle yeniden figürlü süslemeler görülmeye başlanmıştır [6].

3. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

3.1. Araştırmanın Sınırları

Mimar Sinan'ın tezkerelerde adı geçen 477 eseri bulunmaktadır. Bunlardan 107 tanesi cami olup 5'i bilinmemekte veya tespit edilememiş, 16'sını Mimar Sinan tasarlamayıp sadece onarmış, 13'ü zamanımıza ulaşamamış, 15'i de özgün klasik biçimini tümüyle veya büyük ölçüde kaybetmiş camilerdir. Tezkerelerde adı geçen camilerden 53'ü İstanbul'un değişik ilçelerinde inşa edilmiştir [73]. Tezkerelerde adı geçen 53 camiye ait alfabetik sıralama Çizelge 3.1'de verilmiştir.

Çizelge 3.1. Tezkerelerde adı geçen Mimar Sinan'ın İstanbul camileri

Sıra No	Cami Adı	İlçe/Semt	Sıra No	Cami Adı	İlçe/Semt
1	Abdurrahman Çelebi Camii	Çapa	27	Molla Çelebi Camii	Fındıklı
2	Ahi Çelebi Camii	Yemiş İskelesi	28	Muhyiddin Çelebi Camii	Tophane
3	Bali Paşa Camii	Yenibahçe	29	Nişancı Mehmet Paşa Camii	Karagümrük
4	Binaemini Sinan Ağa Camii	Fatih	30	Nişancı Mustafa Paşa Camii	Eyüp
5	Çavuşbaşı Camii	Sütlüce	31	Odabaşı Behruz Ağa Camii	Şehremini
6	Damat Ferhat Paşa Camii	Çatalca	32	Osman Şah Validesi Camii	Aksaray
7	Ebul Fazl Efendi Camii	Tophane	33	Piyale Paşa (Tersane) Camii	Kasımpaşa
8	Emir Buhari Camii	Otakçılar	34	Rüstem Paşa Camii	Tahtakale
9	Ferruh Kethuda Camii	Balat	35	Rüstem Paşa Camii	Silivri
10	Gazi İskender Paşa Camii	Kanlıca	36	Rüstem Paşa Camii	Yalova
11	Güzelce Kasımpaşa Camii	Kasımpaşa	37	Sinan Paşa Camii	Beşiktaş
12	Hacı Ehvad Camii	Yedikule	38	Sokullu Mehmet Paşa Camii	Azapkapı
13	Hadım İbrahim Paşa Camii	Silivrikapı	39	Sokullu Mehmet Paşa Camii	Kadirga
14	Hamami Hatun Camii	Samatya	40	Sultan Beyazıt Camii	Beyazıt
15	Haseki Hürrem Sultan Camii	Haseki	41	Sultan Beyazıt Kızı Camii	Yenibahçe
16	Hürrem Çavuş Camii	Karagümrük	42	Sultan Selim(I) Camii	Sultan Selim
17	Hüsrev Çelebi (Ramazan Efendi) Camii	Kocamustafa Paşa	43	Sultan Süleyman Camii	Süleymaniye
18	Kapı Ağa Camii	Ahırkapı	44	Süleyman Çelebi (Üsküplü) Camii	Cibali
19	Kara Ahmet Paşa Camii	Topkapı	45	Süleyman Subaşı Camii	Unkapanı
20	Kılıç Ali Paşa Camii	Tophane	46	Şah Sultan Camii	Eyüp
21	Mehmet Ağa Camii	Çarşamba	47	Şehzade Cihangir Camii	Cihangir
22	Merkezefendi Camii	Merkezefendi	48	Şehzade Mehmet Camii	Şehzadebaşı
23	Mesih Mehmet Paşa Camii	Yenibahçe	49	Şemsi Ahmet Paşa Camii	Üsküdar
24	Mevlana Efendi Camii	Üsküdar	50	Turşucuzade Hüseyin Çelebi Camii	Hasköy
25	Mihrimah Sultan Camii	Edirnekapı	51	Valide Sultan Camii	Toptaşı
26	Mihrimah Sultan Camii	Üsküdar	52	Yunus Bey Camii	Draman
			53	Zal Mahmut Paşa Camii	Eyüp

Klasik dönem olarak adlandırılan 1481-1617 [43] yılları arasında Mimar Sinan tarafından İstanbul'da yapılan, orijinal hâli ile günümüze kadar ulaşmış ve hâlihazırda kullanımda olan 13 adet caminin ahşap kapı kanatları ve pencere iç kepenkleri araştırma kapsamına alınmıştır. İncelenen camilerin ana giriş kapıları ve mihrabın iki yanında bulunan pencere iç kepenkleri araştırmaya dâhil edilmiştir. Yan giriş kapıları ve diğer pencere kepenkleri çalışmanın dışında tutulmuştur. İncelenen eserlere ait bilgiler ve yapılan kodlamalar Çizelge 3.2'de verilmiştir.

Çizelge 3.2. İncelenen eserlere ait bilgiler

Sıra No	İncelenen Eser	Eser Türü ve Kodu	
		Ana Giriş Kapısı	Pencere İç Kepengi
1	Süleymaniye Camii	G-1	P-1
2	Şehzade Camii	G-2	P-2
3	Rüstem Paşa Camii	G-3	P-3
4	Kılıç Âli Paşa Camii	G-4	P-4
5	Atik Valide Sultan Camii	G-5	P-5
6	Hadım İbrahim Paşa Camii	G-6	P-6
7	Piyale Paşa Camii	G-7	P-7
8	Sinan Paşa Camii	G-8	P-8
9	Sokullu Mehmet Paşa Camii	G-9	P-9
10	Nişancı Mehmet Paşa Camii	G-10	P-10
11	Mesih Mehmet Paşa Camii	G-11	P-11
12	Gazi Ahmet Paşa Camii	G-12	P-12
13	Molla Çelebi Camii	G-13	P-13

3.2. Envanter Form Hazırlama

Geleneksel evlere ait ahşap kapıların özelliklerinin belirlenmesi amacına yönelik kullanılmış olan envanter formlarından faydalanılarak, bu araştırmanın amacına uygun yeni bir camii envanter formu geliştirilmiştir [25]. Geliştirilen bu form, araştırma kapsamına alınan camilere gidilerek bizzat uygulanmıştır. Envanter formunda, kapı kanatları ve pencere iç kepenklerine ilişkin boyutsal özellikler, kullanılan malzemeler, yapım teknikleri ve tarihi değeri gibi önemli bilgiler ayrıntılı olarak belirtilmiştir.

3.3. Fotoğraf ile Belgeleme

Yapılan araştırmada camilerin fotoğrafları aşağıdaki amaçları gerçekleştirmek için çekilmiştir.

- Kapıların donatı elemanlarını ve öğelerini ayrıntılarıyla saptamak,
- İncelenen kapıları belgelemek,
- Anket uygulanırken unutulmuş eksikleri kontrol etmek.

3.4. Verilerin Değerlendirilmesi

Araştırmada elde edilen verilerin anlaşılabilirliği ve aynı yollarla elde edilmiş verilerle karşılaştırılabilirliği için verilerin belli kurallara göre özetlenerek sunulması gerekir. Bu amaçla, araştırma verilerinin yüzdelik değerleri, aritmetik ortalamaları ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Metin yazımında Microsoft Word, aritmetik ortalama ve oransal hesaplamalarda ise Microsoft Excel ise programları kullanılmıştır.

4. BULGULAR

İstanbul'un değişik ilçelerinde bulunan ve Mimar Sinan tarafından yapılmış olan 13 adet camiye ait ana giriş kapıları ve pencere iç kepenklerinin belirlenen özellikleri aşağıda sistematik olarak verilmiştir.

İncelenen kapıların kanat sayıları, pano sayıları, açılma yerleri ve kanat ölçüleri Çizelge 4.1'de verilmiştir.

Çizelge 4.1. İncelenen cami ana giriş kapılarının kanat özellikleri

Kapı Kodu	Kanat Sayısı		Kanat Ölçüleri (cm)			Açılma Yeri		Kilit veya Sürgü		Pano Sayısı
	Tek	Çift	Gen.	Yük.	Kal.	İç	Dış	Orijinal	Değişmiş	
G-1		X	140	490	10	X		X		3
G-2		X	124	434	10,5	X		X		3
G-3		X	107,5	355	8	X		X		3
G-4		X	98	315	6	X			X	3
G-5		X	100	333	7	X		X		3
G-6		X	78	264	6	X			X	3
G-7		X	108	360	9	X		X		3
G-8		X	81	279	7	X			X	3
G-9		X	90	290	6,5	X		X		3
G-10		X	86	294	5,5	X		X		3
G-11		X	85	285	5	X		X		3
G-12		X	80	308	6	X		X		3
G-13		X	87,5	290	6,5	X			X	3

Kapıların tamamı iki kanatlı ve simetriktir. Kanat genişlikleri 78-140 cm arasında olup ortalama değeri 97,3 cm; kanat yükseklikleri 264-490 cm, ortalama 330,5 cm; kanat kalınlıkları 5-10,5 cm arasında olup ortalama 7,1 cm'dir.

Kapıların tamamı üç panolu olup ve caminin içine doğru açılmaktadır. Kilitleme sistemi 4 (%30,77) kapıda değişmiş, 9 (%69,23) kapıda ise orijinalliklerini koruyarak günümüze kadar ulaşmıştır. Resim 4.1'de değişen ve orijinalliklerini koruyan kilit sistemlerine örnekler verilmiştir.

a- Orijinal (G-5)

b- Değişmiş (G-6)

Resim 4.1. Orijinal ve değişen kilitleme sistemleri

İncelenen kapılarda kullanılan teknik, malzeme ve üstyüzey gereci ile süsleme özellikleri Çizelge 4.2’de verilmiştir.

Çizelge 4.2. Kapılarda kullanılan teknik, malzeme, üstyüzey gereci ve süslemeler

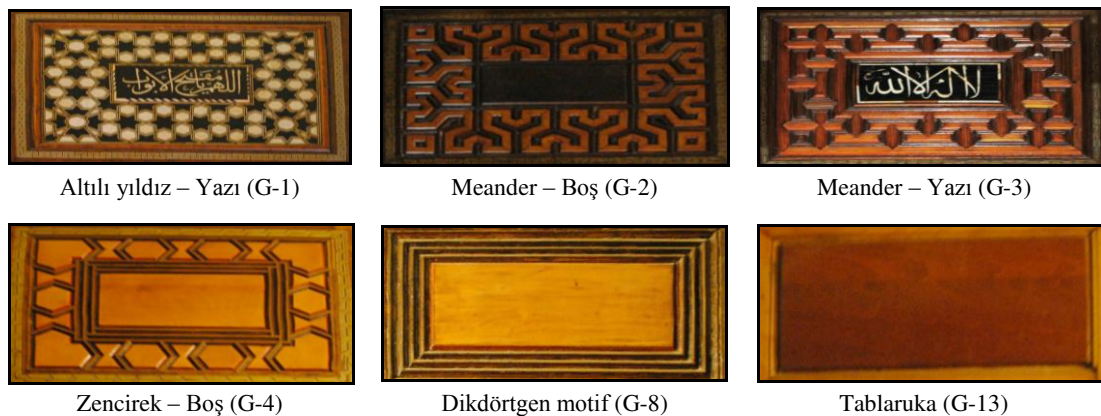
Kapı Kodu	Yapım tekniği	Malzeme		Üstyüzey gereci	Süsleme	
		Taşıyıcı sistem	Tezyinat		Oyma	Kakma
G-1	Gerçek künde-kari	Ceviz	Ceviz-Abanoz-Sedef	Vernik	X	X
G-2	Gerçek künde-kari	Ceviz	Ceviz	Vernik	X	X
G-3	Gerçek künde-kari	Ceviz	Ceviz-Sedef	Vernik	X	X
G-4	Gerçek künde-kari	Ceviz	Ceviz-Sedef	Vernik		X
G-5	Gerçek künde-kari	Ceviz	Ceviz	Vernik		
G-6	Gerçek künde-kari	Ceviz	Ceviz	Vernik	X	X
G-7	Gerçek künde-kari	Ceviz	Ceviz	Vernik		
G-8	Gerçek künde-kari	Ceviz	Ceviz	Vernik		
G-9	Gerçek künde-kari	Belirlenemedi	Sedef	Örtücü Boya	X	X
G-10	Gerçek künde-kari	Belirlenemedi	Sedef	Örtücü Boya		X
G-11	Gerçek künde-kari	Ceviz	Ceviz	Vernik		
G-12	Gerçek künde-kari	Belirlenemedi	Belirlenemedi	Örtücü Boya		
G-13	Gerçek künde-kari	Ceviz	Ceviz	Vernik		

Kapıların tamamı gerçek künde-kari tekniğinde yapılmıştır. 10 (%76,93) kapıda üstyüzey gereci olarak vernik, 3 (%23,08) kapıda ise örtücü boya kullanılmıştır. Taşıyıcı sistemde ceviz, tezyinat da ise ceviz ile birlikte nadiren abanoz, sedef ve farklı renkte ahşap malzemelerin kullanıldığı tespit edilmiştir. 5 (%38,46) kapıda oyma ve kakma teknikleri bir arada, 2 (%15,395) kapıda sadece kakma tekniği kullanılmıştır. 6 (%46,16) kapıda süsleme unsuru bulunmamaktadır. İncelenen kapıların panolarında kullanılan kompozisyonlar ve motifler Çizelge 4.3’te verilmiştir.

Çizelge 4.3. Kapı panolarında kullanılan kompozisyon ve motifler

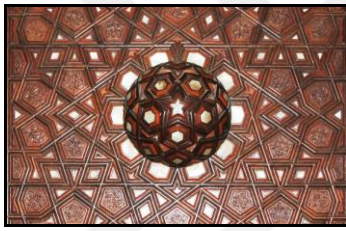
Kapı Kodu	Yapım Tarihi	Kullanılan Kompozisyon Ve Motif		
		Üst Pano	Orta Pano	Alt Pano
G-1	1550-1557	Altılı yıldız - Yazı	On kollu yıldız - Madalyon	On kollu yıldız
G-2	1543-1548	Meander	On kollu yıldız - Madalyon	On kollu yıldız
G-3	1561-1562	Meander -Yazı	On kollu yıldız - Madalyon	On kollu yıldız
G-4	1580	Zencirek	On kollu yıldız	On kollu yıldız
G-5	1570-1579	Zencirek	On kollu yıldız	On kollu yıldız
G-6	1551	Yazı	On kollu yıldız	Altılı yıldız - Altıgen
G-7	1573	Dikdörtgen	On kollu yıldız	Altılı yıldız - Altıgen
G-8	1555	Dikdörtgen	Kare hasır	Kare hasır
G-9	1571-1572	Zencirek	On kollu yıldız	On kollu bağlantı
G-10	1584-1589	Zencirek	On kollu yıldız	On kollu yıldız
G-11	1584	Tablaruka	Kare hasır	Kare hasır
G-12	1555-1572	Zencirek	On kollu yıldız	Sekizgen
G-13	1570-1584	Tablaruka	Kare hasır	Kare hasır

Üst panolar ebat olarak diğer panolara göre daha küçük yapılmıştır. 10 (%76,93) panoda etrafı meander, zencirek veya dikdörtgen kompozisyonlarla çevrilmiş boş dikdörtgen levhalar mevcuttur. 2 (%15,39) pano tablaruka olarak yapılmış ve boş dikdörtgen levhadan oluşmaktadır. Örtücü boya uygulanan kapıların boş panolarında yazı ya da başka bir süsleme olma ihtimali vardır. 2 (%15,39) panoda etrafı altılı yıldız ve meanderle çevrili yazı motifi, 1 (%7,70) panoda ise sadece yazı motifi kullanılmıştır. Resim 4.2’de üst panolarda kullanılan farklı motifler verilmiştir.

Resim 4.2. Kapı üst panolarında kullanılan motifler

Orta panolar ebat olarak en büyük panolardır. 10 (%76,93) panoda on kollu yıldız kullanılmış, diğer 3 (%23,08) panoda ise kare hasır motifi kullanılmıştır. Ayrıca 3 (%23,08) panoda ortada beş köşeli yıldız ile başlayan yüzeyden çıkıntılı madalyon bulunmaktadır. Alt panolar ise orta ebatta yapılan ve genellikle orta panoda kullanılan motife göre şekil alan panolardır. Orta panosunda on kollu motif olan 6 (%46,16) panoda da on kollu motif, 2 (%15,39) panoda altılı yıldız - altıgen motifi, 1 (%7,70) panoda sekizgen motifi ve 1 (%7,70) panoda da on kollu bağlantı şeklinde motifler kullanılmıştır. Orta panosunda kare hasır olan 3 (%23,08) kapının alt panolarında da yine kare hasır motifi kullanılmıştır. Resim 4.3'te orta ve alt panolarda kullanılan farklı motifler verilmiştir.

Orta kollu yıldız – Madalyon (G-3)

Orta kollu yıldız (G-1)

Kare hasır (G-8)

Altılı yıldız – Altıgen (G-6)

Sekizgen (G-12)

Orta kollu bağlantı (G-9)

Resim 4.3. Orta ve alt panolarda kullanılan motifler

İncelenen pencere iç kepenklerinin kanat sayıları, pano sayıları, açılma yerleri ve kanat ölçülerine ait Çizelge 4.4'te verilmiştir.

Çizelge 4.4. İncelenen pencere iç kepenklerinin özellikleri

Pencere İç Kepengi Kodu	Kanat Sayısı		Kanat Ölçüleri (cm)			Açılma Yeri		Pano Sayısı
	Tek	Çift	Gen.	Yük.	Kal.	İç	Dış	
P-1		X	62	214	7		X	3
P-2		X	76	279	6,5		X	3
P-3		X	70	214,5	5,5		X	3
P-4		X	57,5	195,5	4		X	3
P-5		X	71,5	214,5	6		X	3
P-6		X	56	188,5	4		X	3
P-7		X	80	231	6		X	3
P-8		X	60,5	194	4,5		X	3
P-9		X	60	195	4		X	3
P-10		X	60	194	4		X	3
P-11		X	70	212	5		X	3
P-12		X	60	197	5		X	3
P-13		X	60	198,5	4		X	5

Pencere kepenklerinin tamamı iki kanatlı ve simetriktr. Kanat genişlikleri 56-80 cm arasında olup, ortalama değeri 64,8 cm; kanat yükseklikleri 188,5-279 cm arasında olup, ortalama değeri 209,8 cm; kanat kalınlıkları ise 4-7 cm arasında olup ortalama değeri 5 cm'dir. Kepenklerin 1'i beş panolu, diğerlerinin tamamı üç panoludur ve caminin dışına doğru açılmaktadır.

İncelenen pencere kepenklerinde kullanılan teknik, malzeme ve üstyüzey gereci ile süsleme özellikleri Çizelge 4.5'te verilmiştir.

Çizelge 4.5. Pencere iç kepenklerinde kullanılan teknik, malzeme, üstyüzey gereci ve süslemeler

Kapı Kodu	Yapım tekniği	Malzeme		Üstyüzey gereci	Süsleme	
		Taşıyıcı sistem	Tezyinat		Oyma	Kakma
P-1	Gerçek künde-kari	Ceviz	Abanoz	Vernik	X	
P-2	Gerçek künde-kari	Ceviz	Ceviz	Vernik	X	
P-3	Gerçek künde-kari	Ceviz	Ceviz	Vernik		
P-4	Gerçek künde-kari	Ceviz	Ceviz	Vernik		
P-5	Gerçek künde-kari	Ceviz	Ceviz - Sedef	Vernik	X	X
P-6	Gerçek künde-kari	Belirlenemedi	Belirlenemedi	Örtücü Boya		
P-7	Gerçek künde-kari	Ceviz	Ceviz	Vernik		
P-8	Gerçek künde-kari	Belirlenemedi	Belirlenemedi	Örtücü Boya		
P-9	Gerçek künde-kari	Ceviz	Ceviz	Vernik		
P-10	Gerçek künde-kari	Belirlenemedi	Belirlenemedi	Örtücü Boya		
P-11	Gerçek künde-kari	Belirlenemedi	Belirlenemedi	Örtücü Boya		
P-12	Gerçek künde-kari	Belirlenemedi	Belirlenemedi	Örtücü Boya		
P-13	Geçme	Ceviz	Ceviz	Vernik		

İncelenen kepenklerin 1 tanesi (%7,7) hariç, tamamında (%92,3) gerçek künde-kari tekniği kullanılmıştır. 8 (%61,54) kepenkte üstyüzey gereci olarak vernik, diğer 5 (%38,47) kepenkte ise örtücü boya kullanılmıştır. Vernik kullanılan kepenklerin taşıyıcı sisteminde ceviz kullanıldığı, tezyinat da ise cevizin yanı sıra 1 (%7,70) kepenkte abanoz, 1 (%7,70) kepenk de sedef kullanıldığı tespit edilmiştir. Örtücü boya kullanılan kanatlarda, malzeme türü tespit edilememiştir. 3 (%23,08) kanatta oyma, 1 (%7,70) kanatta ise oyma ve kakma teknikleri bir arada kullanılmıştır. 10 adet kepenkte herhangi bir süsleme unsuru bulunmamaktadır.

İncelenen pencere iç kepenklerinde kullanılan kompozisyon ve motifler Çizelge 4.6'da verilmiştir.

Çizelge 4.6. Pencere iç kepenklerinde kullanılan kompozisyon ve motifler

Pencere İç Kepengi Kodu	Yapım Tarihi	Kullanılan Kompozisyon ve Motif		
		Üst Pano	Orta Pano	Alt Pano
P-1	1550-1557	Zencirek - Yazı	On kollu yıldız	Altılı yıldız - Altıgen
P-2	1543-1548	Tablaruka	On kollu yıldız	On kollu yıldız
P-3	1561-1562	Tablaruka	On kollu yıldız	Altılı yıldız - Altıgen
P-4	1580	Tablaruka	On kollu yıldız	On kollu devamı
P-5	1570-1579	Meander - Yazı	On kollu yıldız	Altılı yıldız - Altıgen
P-6	1551	Tablaruka	Dikdörtgen	Dikdörtgen
P-7	1573	Tablaruka	Kare hasır	Kare hasır
P-8	1555	Tablaruka	Dikdörtgen	Dikdörtgen
P-9	1571-1572	Tablaruka	On kollu yıldız	Altılı yıldız - Altıgen
P-10	1584-1589	Tablaruka	Kare hasır	Kare hasır
P-11	1584	Tablaruka	Kare hasır	Kare hasır
P-12	1555-1572	Tablaruka	Kare hasır	Kare hasır
P-13	1570-1584	Tablaruka	Tablaruka	Tablaruka

Üst panolar ebat olarak diğer panolara göre daha küçük yapılmış ve kullanılan motifler diğer panolardan bağımsızdır. Bu panoların 11 (%84,62) tanesi tablaruka olarak yapılmış ve içi boş bırakılmıştır. Daha önce belirtildiği üzere bazı kanatların örtücü boyalar ile boyanması sebebiyle boş levhalarda yazı olma ihtimalide vardır. 1 (%7,70) tanesinde etrafı zencirek ile çevrilmiş ve iç kısmına yazı motifi işlenmiştir. 1 (%7,70) tanesinde ise etrafı meander ile çevrilerek ortasına yazı motifi işlenmiştir.

Orta panolar ebat olarak en büyük panolardır. Bunların 6 (%46,16) tanesinde on kollu yıldız, 4 (%30,77) tanesinde kare hasır motifi kullanılmış, 1 (%7,70) tanesi de ise tablaruka olarak yapılarak içi boş bırakılmıştır.

Alt panolar ise orta ebatla yapılan panolardır. 4 (%30,77) panoda altılı yıldız-altıgen, 4 (%30,77) panoda kare hasır, 2 (%15,39) panoda on kollu yıldız ve 2 (%15,39) panoda da dikdörtgen motiflerinin kullanıldığı tespit edilmiştir. 1 (%7,70) pano ise tablaruka olarak yapılmış ve boş bırakılmıştır.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma kapsamına alınan, İstanbul'da klasik dönem Osmanlı mimarisi ile özdeşleşmiş olan Mimar Sinan tarafından 1543-1589 yılları arasında yapılan camilere ait 13 adet kapı ve 13 adet pencere iç kepenği incelenmiştir. İncelenen kapıların tamamı mekânın içine ve Kılıç Ali Paşa Camii dışındaki bütün camii kapıları sağ yöne doğru açılmaktadır. Mimari ile uyum içerisinde olan kapı ve pencere kepenklerinin büyük çoğunluğu günümüze orijinal hâli ile ulaşmış olup, klasik dönemin karakteristik özelliklerini yansıtmaktadır.

Kapı ve pencere iç kepenklerinin tamamı simetrik iki kanatlıdır ve her bir kanat üç panodan oluşmaktadır. Üst panolar, kapılarda, genellikle meander, zencirek ve yazı ile süslenmiş; pencere kepenklerinde ise boş bırakılmıştır. Üst panolarda rastlanılan yazı oyma tekniğiyle yapılmasının yanı sıra sedef veya fildişi kakma tekniğinde yapılanları da mevcuttur.

Genellikle sedefin beyaz rengi tercih edilmiştir. Ancak Sokullu Mehmet Paşa Camii ve Nişancı Mehmet Paşa Camii giriş kapıları bilinçsiz restorasyon sonucu üst yüzey gereci olarak örtücü boyalar kullanılmış ve kapının orijinal görüntüsü bozularak beyaz sedefler ya kahverengi ya da bej rengine dönüşmüş durumdadır.

Orta ve alt panolarda künde-kârî tekniği ile yapılmış geometrik kompozisyonlar mevcuttur. Bu geometrik parçalara palmetler ve Rumiler oyma tekniği ile işlenmiştir. Kapılarda kakma tekniği kullanılmış olup, bu kakma uygulaması bazen ahşap üzerine sedef, fildişi bazen de ahşap üzerine farklı türde bir ahşap malzeme kullanılarak yapılmıştır.

Kapılar teknik ve süsleme çeşidi bakımından pencere kepenklerine göre daha zengin yapılmıştır. Kapıların tamamı gerçek künde-kârî tekniği ile yapılmış, pencere kepenkleri ise biri geçme diğerleri gerçek künde-kârî tekniği ile yapılmıştır. Motif ve kompozisyonlarda çoğunlukla on kollu yıldız tercih edilmiş olmakla beraber, kare hasır, dikdörtgen, sekizgen ve altılı yıldız motiflerinin de kullanıldığı tespit edilmiştir.

Kapı ve pencere kepenklerinde genellikle ceviz ağacı kullanılmış olup, bunun yanı sıra abanoz ve farklı renkte ağaç kullanılan kapılarda mevcuttur. Yanlış onarım sonucu örtücü boya ile boyanan kapı ve pencere kepenklerinin malzemeleri tespit edilememiştir. Bu camilerden Sokullu Mehmet Paşa Camii, Nişancı Mehmet Paşa Camii ve Gazi Ahmet Paşa Camii kapı kanatlarının ivedilikle restore edilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Sonuç olarak, kapı ve pencere kepenkleri sürekli açılıp kapanan birer yapı elemanı olması sebebiyle günden güne yıpranması kaçınılmazdır. Ahşap malzemenin çevresel iklim koşulları altında gerçekleşen boyutsal ve fiziksel değişikliklerin de etkisi ile yıpranma daha da hızlı ilerlemektedir. Bu durumun yanı sıra, örtücü boyalar ile yüzeyleri kaplama veya orijinaline uygun malzeme ve teknik seçiminin yapılmaması gibi bilinçsiz olarak yapılan müdahalelerin etkisi ile de eserlerin orijinal yapıları zarar görmektedir. Restorasyonu doğru yöntemlerle yapılan ahşap eserler, estetik ve yapım tekniği bakımından sahip oldukları ihtişamını sürdürürken, usulüne uygun yapılmayan restorasyon çalışmaları sonucunda bazı eserler orijinalliklerini kaybederek sıradanlaşmaktadır. Restorasyon çalışmalarının, günün teknolojik imkânları ile geçmişteki tecrübeler birleştirilerek, bilinçli olarak yapılması hâlinde; yüzyıllar öncesinden günümüze kadar ulaşabilmiş kültürel mirasımızın gelecek kuşaklara aktarılması mümkün olabilir.

KAYNAKLAR

1. Öztürk, M., “Anadolu Ahşap Kapılarından Seramik Sanatına ve Tekniklerine Göndermeler”, Yüksek Lisans Sanat Eseri Çalışması Raporu, **Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Ankara, 2-3 (2003).
2. Bayat, A., H., “Birgi Ulu Camii minberi”, **Vakıflar Dergisi**, 22: 133–151 (1991).
3. Başkan, S., “Anadolu Selçuklu Ahşap Türk Sanatı”, **Bilim Birlik Başarı Dergisi**, 45: 20–24 (1987).
4. Doğantaş, M., “Amasya Yöresi Ahşap Sanatı”, **Sanatsal Mozaik Dergisi**, 3(3): 64–68 (1998).
5. Aras, R., “Mobilya Stilleri”, **Bizim Büro Basımevi Yayın Dağıtım San. Tic. Ltd. Şirketi**, Ankara, 1-11 (2003).
6. Ersoy, A., “15. Yüzyıl Osmanlı Ağaç İşçiliği”, **Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi**, İstanbul, 1-75 (1993).
7. Yıldırım, K., “Geleneksel Afyonkarahisar Evlerine Ait Kapılar Üzerine Bir Araştırma”, **Gazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi**, Cilt 21, No:1, Ankara, (2006).
8. Kerametli, C., “Osmanlı Devri Ağaç İşleri, Tahta Oyma, Sedef, Bağ ve Fildişi Kakmalar”, **Türk Etnografya Dergisi**, Ankara, 4:5-13, (1961).
9. Ögel, S., “Anadolu Ağaç Oymacılığında Mail Kesim”, **Sanat Tarihi Yıllığı I**, İstanbul, 110-117, (1965).
10. Öney, G., “Anadolu’da Selçuklu ve Beylikler Devri Ahşap Teknikleri”, **Sanat Tarihi Yıllığı III**, İstanbul, 135-150, (1969-1970).
11. Barışta, H., Ö., “Türk El Sanatları”, **T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları**, Sanat Eserleri Dizisi:192, Ankara, (1998).
12. Erginsoy, Ü., “Anadolu Selçuklu Mimari Süslemesi ve El Sanatları”, **Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları**, 110-123, İstanbul, (1988).
13. Yücel, E., “Türk Mimarisinde Ağaç İşleri”, **Arkitekt Dergisi**, İstanbul, 329:21-26, (1968).
14. Ögel, B., “Selçuklu Devri Anadolu Ağaç İşçiliği Hakkında Notlar”, **Yıllık Araştırmalar Dergisi I**, Ankara, 199-236, (1957).
15. Arseven, C., E., “Türk Sanatı”, **Cem Yayınevi**, İstanbul, 239 (1984).

16. Demiriz, Y., “14. Yüzyılda Ağaç İşleri”, *Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları*, İstanbul, 61-71, (1977).
17. Yücel, E., “Osmanlı Ağaç İşçiliği”, *Kültür ve Sanat*, 5, İstanbul, 58-71, (1977).
18. Mülâyim, S., “Anadolu Türk Mimarisinde Geometrik Süslemeler”, *T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları*, Ankara, (1982).
19. Bozer, R., “15. Yüzyılın Ortasına Kadar Anadolu Türk Sanatında Ahşap Kapılar”, Doktora Tezi, *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Ankara, (1992).
20. Bozer, R., “Sinan Eserlerinde Ahşap İşçiliği”, *6.Vakıf Haftası Mimar Sinan Dönemi Sempozyumu*, İstanbul, 327-346, (1988).
21. Bozer, R., “Süleymaniye'nin Ahşapları”, *Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları*, Ankara, 329-353 (2007).
22. Kalenderoğlu, S., “Ankara Etnografya Müzesinde Bulunan 13. Yüzyıl Selçuklu Dönemi Ahşap Kapı Süslemeleri”, Yüksek Lisans Tezi, *Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Ankara, 17, (2006).
23. Aras, R., “Osmanlı Saraylarında Kullanılan Kapılar Üzerine Bir Araştırma”, *Kastamonu Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, Kastamonu, 13 (1): 24-35 (2013).
24. Çetinkaya, H., “Klasik Dönem Osmanlı Camilerinde Ergonomi”, Yüksek Lisans Tezi, *Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, İstanbul, (2011).
25. Alakuş, T., “İstanbul'daki 16.-17. Yüzyıllar Arası Yaptırılan Osmanlı Padişah Türbelerinin Süslemeleri”, Yüksek Lisans Tezi, *Mimar Sinan Üniversitesi Tezhip Anasanat Dalı*, İstanbul, (1990).
26. Kılıç, E., “Geleneksel Mardin Evlerine Ait Ahşap Kapıların Malzeme ve Yapım Tekniği Bakımından İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, *Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, Ankara, (2010).
27. Öztop, M., “Ankara Ahi Elvan Camii ve Alaaddin Camii Ahşap Süslemeleri Üzerine Bir Araştırma”, Yüksek Lisans Tezi, *Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Ankara, (2010).
28. Zenooz, S., “İran'ın İsfahan Bölgesinde Bulunan Ahşap Eserler”, Yüksek Lisans Tezi, *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Ankara, (2011).
29. Arıkan, H., “Kahramanmaraş Ahşap Oyma Sanatı”, Yüksek Lisans Tezi, *Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Ankara, (2009).

30. Uysal, S., “Kastamonu Camilerindeki Bezemeli Ahşap Eserler”, Yüksek Lisans Tezi, **Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Ankara, (1991).
31. Öztürk, F., “Manisa Muradiye Camii Süslemeleri”, Yüksek Lisans Tezi, **Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Ankara, (2008).
32. Yılmaz, D., “Türkiyede Geleneksel Ahşap İşçiliği ve Ahşap Yontu Sanatı”, Yüksek Lisans Tezi, **Mimar Sinan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, İstanbul, (2001).
33. Yavuz, Ş., “Süsleme Sanatlarında Rumi Motifi ve Tarihsel Gelişimi”, Yüksek Lisans Tezi, **Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü**, Ankara, (2008).
34. Mert, A., “Süsleme Sanatlarında Hatai Motifi ve Tarihsel Gelişimi”, Yüksek Lisans Tezi, **Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü**, Ankara, (2008).
35. Söğütü, C., “Bazı Yerli Ağaç Türlerinin Kündekari Yapımında Kullanım İmkanları”, Doktora Tezi, **Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü**, Ankara, (2004).
36. Papila, A., “Mimar Sinan’ın 1540-1570 Yılları Arasında İstanbul’da İnşa Ettiği Camilerdeki Süsleme Programı”, Doktora Tezi, **Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, İstanbul, (2006).
37. Saat, A., “İstanbul Selatin Camilerindeki Vaaz Kürsüleri”, Yüksek Lisans Tezi, **Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Konya, (2008).
38. Nalbant, R., Z., “Ankara Arslanhane Camii Minber ve Mihrap Süslemeleri”, Yüksek Lisans Tezi, **Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü**, Ankara, (2006).
39. Karaseki, Z., “Ankara Arslanhane - Ağaçayak Camilerinin Ahşap Süsleme Özellikleri”, Yüksek Lisans Tezi, **Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü**, Ankara, (2007).
40. Apa, G., “Erken Dönem Osmanlı Selatin Cami Minberleri”, Doktora Tezi, **Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Konya, (2007).
41. Cıda, İ., “İstanbul Beyazid Camii Taş Süslemeleri”, Yüksek Lisans Tezi, **Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü**, İstanbul, (2005).
42. Çakmak, Ş., “Erken Osmanlı Dönemi Mimarisinde Taç Kapılar(1300-1500)”, Doktora Tezi, **Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, İzmir, (1999).
43. Aydın, A., “16. Yüzyıl Osmanlı Yapılarını Etkileyen Bani Sanat ve Sanatçı İlişkisinin İstanbul Camileri Özelinde İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, **Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü**, İstanbul, (2004).

44. Tuluk, Ö., İ., “Mekana Bağlı Strüktür Analizi:Osmanlı Dini Mimarisinde Örneklemeye”, Doktora Tezi, **Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü**, Trabzon, (1999).
45. Şeker, B., Ş., “Mimar Sinan Camilerinin Statik ve Dinamik Yükler Etkisinde Davranışlarının İncelenmesi”, Doktora Tezi, **Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü**, Trabzon, (2011).
46. Yağlı, M., B., “Mimar Sinan’ın Şehzade Süleymaniye ve Selimiye Camilerinin Tektonik Karakterlerinin Çözümlemesi”, Doktora Tezi, **Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü**, Ankara, (2010).
47. Anonim, “İslam Ansiklopedisi”, **Diyanet Vakfı Yayınları**, Cilt 2, İstanbul, 181, (1989).
48. Ersoy, A., “Osmanlı Ağaç İşçiliği”, **Sanat Dergisi**, Sayı 1, İstanbul, 58, (1977).
49. Erdem, Ö., “Anadolu Sanatında Renkler ve Motifler”, **Türk Yurdu Dergisi**, 11(3), İstanbul, 10-12, (1963).
50. Ögel, S., “Ortaçağ Çevresinde Anadolu Selçuklu Sanatı”, **Türk Tarih Kurumu Yayınları**, Sayı 4, Ankara, 1311, (1972).
51. Öney, G., “Anadolu Selçuklu Mimari Süsleme ve El Sanatları”, **Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları**, Yayın No 185, Sanat Dizisi 33, Ankara, 111-125, (1988).
52. Anonim, http://www.sivas.gov.tr/default_B1.aspx?content=1038 (14.08.2013)
53. Akok, M., “Selçuklu Mimarisinde Geleceğin Türk Sanatına Kaynak Olan Varlıklar”, **Malazgirt Armağan**, Ankara, 44, (1972).
54. Türkoğlu, S., “Geleneksel Türk Sanatları”, **Türkiye Cumhuriyeti Kültür Bakanlığı Yayınları**, Ankara, 52, (1992).
55. Sözen, M., Tanyeli, U., “Sanat Kavramları ve Terimleri Sözlüğü”, Büyük Fikir Kitapları Dizisi 71, **Remzi Kitabevi**, İstanbul, 145 (1986).
56. Ödekan, A., “Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi”, Cilt 2, **Yapı-Endüstri Merkezi**, İstanbul, 1078-1079 (1997).
57. Tufani, A., “Sanat Terimleri Sözlüğü”, **Toplum Yayınevi**, Yayın No 3, Ankara, 76-77 (1980).
58. Derleme Sözlüğü, Cilt 8, İkinci Baskı, **Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu**, Ankara, 3036-3037 (1993).

59. Özdemir, F., “Kündekari Tekniğinin Dekorasyonda Uygulaması”, *1.Ulusal Mobilya Kongresi*, Ankara, 427-434 (1999).
60. Koçu, N., “Konya Çevresinde Selçuklu Devrine Ait Ahşap Malzemelerde İşlemler ve Kündekari Tekniği”, *Yeni İpekyolu Dergisi*, 12(128):22-25 (1998).
61. Anonim, http://www.mustafacambaz.com/details.php?image_id=31161&sessionid=2f8f3aabc2153a35bc975221050d6096 (14.08.2013).
62. Anonim, http://wowturkey.com/t.php?p=/tr263/sukru_1_2.jpg (02.08.2013)
63. Anonim, <http://www.akmb.gov.tr/index.php?Page=AlbumPopup&KatNo=5&ResimNo=122> (02.08.2013).
64. Osmani, S., “Makedonya Türk Dini Yapılarında Ahşap Süsleme Sanatı”, Yüksek Lisans Tezi, *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Ankara, 35-38 (2001).
65. Anonim, <http://www.etnografyamuzesi.gov.tr/> (14.08.2013)
66. Arascıklı, M., Keskin, H., “Ahşap Süsleme Teknikleri” *Gazi Kitabevi*, Ankara, 184-194 (2002).
67. Özel, M., “Geleneksel Türk El Sanatları”, *Türkiye Cumhuriyeti Kültür Bakanlığı Yayınları*, İstanbul, 63-64 (1993).
68. Anonim, <http://www.akmb.gov.tr/index.php?Page=AlbumPopup&KatNo=5&ResimNo=123> (14.08.2013).
69. Anonim, http://www.mustafacambaz.com/details.php?image_id=30197&sessionid=9e65d01df8b5b10ad67791aff7e2a84f (14.08.2013).
70. Birol, A. ve Derman, Ç., “Türk Tezyini Sanatlarında Motifler”, *Kubbealtı Akademisi Kültür ve Sanat Vakfı*, İstanbul, 156-171 (1995).
71. Doğanay, A., “Osmanlı Mimarisinde Tezyinat”, *Yeni Türkiye Yayınları*, Ankara, 324-334, (1999).
72. Keskiner, C., “Hatai”, *Türkiye Cumhuriyeti Kültür Bakanlığı Yayınları*, Ankara, (2002).
73. Bayram, S., “Mimarbaşı Koca Sinan Yaşadığı Çağ ve Eserleri”, *Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları*, İstanbul, (1988).

EKLER

EK-1. İncelenen cami giriş kapılarına ilişkin envanter ve resimler
Çizelge 1.1. Süleymaniye Camii giriş kapısı envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI										
KAPININ BULUNDUĞU ESERİN										
Adı	Süleymaniye Camii				Yapım Tarihi	1550-1557				
İli	İstanbul				Plan Tipi	Kare				
İlçesi	Fatih				Restorasyon Durumu	Var				
Mahalle-Sokak	Süleymaniye Prof. Sıddık Sami Onar Cad.				Tescil Durumu	Var				
Eser Türü			Eser Kodu		Eserin genel durumu:					
Giriş Kapısı	Pencere İç Kepengi		G-1		Kapının restorasyonu yapılmış olup, alt kısımlarında çok az çürümeler mevcuttur.					
X										
Koruma Durumu	İyi	A	Taşıyıcı Sistem	A	Tezyinat	A	Menteşe, Tokmak, Halka veya Diğer Metal Eklentiler	A	Genel	A
	Orta	B								
	Zayıf	C								
Süsleme ve Aksesuar Durumu	Var	A	Süsleme	A	Üstyüzey Gereci	A	Tokmak veya Halka	A	Kilit veya Sürgü	
	İzi var	B						Orijinal	Değişmiş	
	Yok	C						X		
Kapı Bozulma Durumu	Yok	A	Çatlama	A	Çarpılma	A	Çürüme			
	Çok az	B							B	
	Az	C								
	Fazla	D								
	Çok fazla	E								
Kanat Sayısı	Pano Sayısı	Açılma Yeri	Kanat Ölçüleri (cm)		Genişlik	Yükseklik	Kalınlık			
2	3	İç			140	490	10			
Kapı yapım tekniği			Malzeme	Taşıyıcı Sistem	Ceviz	Üstyüzey gereci				
Gerçek künde-kârî				Tezyinat	Ceviz-Abanoz-Sedef	Vernik				
HAZIRLAYAN					KONTROL					
İmran DÖNGEL					Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ					

EK-1. (Devam) İncelenen cami giriş kapılarına ilişkin envanter ve resimler

Resim 1.1. Süleymaniye Camii giriş kapısı

EK-1. (Devam) İncelenen cami giriş kapılarına ilişkin envanter ve resimler
Çizelge 1.2. Şehzade Camii giriş kapısı envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI											
KAPININ BULUNDUĞU ESERİN											
Adı	Şehzade Camii					Yapım Tarihi	1543-1548				
İli	İstanbul					Plan Tipi	Kare				
İlçesi	Fatih					Restorasyon Durumu	Yok				
Mahalle-Sokak	Şehzadebaşı Caddesi Saraçhane					Tescil Durumu	Var				
Kapı Türü			Eser Kodu		Eserin genel durumu:						
Giriş Kapısı	Pencere İç Kepengi		G-2		Kapının restorasyonu yapılmış, ancak üst panolardaki ahşap üzerine boyama olarak uygulanan yazı motifi net olarak görünmemektedir. Aslına uygun olarak restore edilmelidir.						
X											
Koruma Durumu	İyi	A	Taşıyıcı Sistem	B	Tezyinat	B	Menteşe, Tokmak, Halka veya Diğer Metal Eklentiler	A	Genel	B	
	Orta	B									
	Zayıf	C									
Süsleme ve Aksesuar Durumu	Var	A	Süsleme	A	Üstyüzey Gereci	A	Tokmak veya Halka	A	Kilit veya Sürgü		
	İzi var	B							Orijinal	Değişmiş	
	Yok	C							X		
Kapı Bozulma Durumu	Yok	A	Çatlama	A	Çarpılma	A	Çürüme	C			
	Çok az	B									
	Az	C									
	Fazla	D									
	Çok fazla	E									
Kanat Sayısı	Pano Sayısı	Açılma Yeri	Kanat Ölçüleri (cm)	Genişlik	Yükseklik	Kalınlık					
2	3	İç		124	425	10,5					
Kapı yapım tekniği			Malzeme	Taşıyıcı Sistem	Ceviz	Üstyüzey gereci					
Gerçek Kündekâri				Tezyinat	Ceviz	Vernik					
HAZIRLAYAN						KONTROL					
İmran DÖNGEL						Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ					

EK-1. (Devam) İncelenen cami giriş kapılarına ilişkin envanter ve resimler

Resim 1.2. Şehzade Camii giriş kapısı

EK-1. (Devam) İncelenen cami giriş kapılarına ilişkin envanter ve resimler
Çizelge 1.3. Rüstem Paşa Camii giriş kapısı envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI											
KAPININ BULUNDUĞU ESERİN											
Adı	Rüstem Paşa Camii					Yapım Tarihi	1561-1562				
İli	İstanbul					Plan Tipi	Dikdörtgen				
İlçesi	Fatih					Restorasyon Durumu	Yok				
Mahalle-Sokak	Tahtakale uzunçarşı caddesi					Tescil Durumu	Var				
Eser Türü			Eser Kodu		Eserin genel durumu:						
Giriş Kapısı	Pencere İç Kepengi		G-3		Restorasyonu yapılmış olup kapının binisi üzerindeki sedef kakmalarda dökülmeler vardır.						
X											
Koruma Durumu	İyi	A	Taşıyıcı Sistem	A	Tezyinat	A	Menteşe, Tokmak, Halka veya Diğer Metal Eklentiler	A	Genel	A	
	Orta	B									
	Zayıf	C									
Süsleme ve Aksesuar Durumu	Var	A	Süsleme	A	Üstyüzey Gereci	A	Tokmak veya Halka	A	Kilit veya Sürgü		
	İzi var	B							Orijinal	Değişmiş	
	Yok	C							X		
Kapı Bozulma Durumu	Yok	A	Çatlama	A	Çarpılma	A	Çürüme				
	Çok az	B							B		
	Az	C									
	Fazla	D									
	Çok fazla	E									
Kanat Sayısı	Pano Sayısı	Açılma Yeri	Kanat Ölçüleri (cm)			Genişlik	Yükseklik	Kalınlık			
2	3	İç				107,5	355	8			
Kapı yapım tekniği			Malzeme	Taşıyıcı Sistem	Ceviz	Üstyüzey gereci					
Gerçek Kündekâri				Tezyinat	Ceviz - Sedef	Vernik					
HAZIRLAYAN						KONTROL					
İmran DÖNGEL						Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ					

EK-1. (Devam) İncelenen cami giriş kapılarına ilişkin envanter ve resimler

Resim 1.3. Rüstem Paşa Camii giriş kapısı

EK-1. (Devam) İncelenen cami giriş kapılarına ilişkin envanter ve resimler
Çizelge 1.4. Kılıç Ali Paşa Camii giriş kapısı envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI										
KAPININ BULUNDUĞU ESERİN										
Adı	Kılıç Ali Paşa Camii				Yapım Tarihi	1580				
İli	İstanbul				Plan Tipi	Dikdörtgen				
İlçesi	Beyoğlu				Restorasyon Durumu	Var				
Mahalle-Sokak	Tophane Meclisi Mebusan Caddesi				Tescil Durumu	Var				
Eser Türü			Eser Kodu		Eserin genel durumu:					
Giriş Kapısı	Pencere İç Kepengi		G-4		Restorasyonu yapılmıştır. Ancak iki kanatta da kapının zemin ve tavanla bağlantısını sağlayan kısımlar ve kilit yerlerindeki parçalar değiştirilmiştir.					
X										
Koruma Durumu	İyi	A	Taşıyıcı Sistem	A	Tezyinat	A	Menteşe, Tokmak, Halka veya Diğer Metal Eklentiler	A	Genel	A
	Orta	B								
	Zayıf	C								
Süsleme ve Aksesuar Durumu	Var	A	Süsleme	A	Üstyüzey Gereci	A	Tokmak veya Halka	A	Kilit veya Sürgü	
	İzi var	B						Orijinal	Değiştirilmiş	
	Yok	C							X	
Kapı Bozulma Durumu	Yok	A	Çatlama	A	Çarpılma	A	Çürüme			
	Çok az	B							B	
	Az	C								
	Fazla	D								
	Çok fazla	E								
Kanat Sayısı	Pano Sayısı	Açılma Yeri	Kanat Ölçüleri (cm)		Genişlik	Yükseklik	Kalınlık			
2	3	İç			98	315	6			
Kapı yapım tekniği			Malzeme	Taşıyıcı Sistem	Ceviz	Üstyüzey gereci				
Gerçek Kündekâri				Tezyinat	Ceviz - Sedef	Vernik				
HAZIRLAYAN					KONTROL					
İmran DÖNGEL					Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ					

EK-1. (Devam) İncelenen cami giriş kapılarına ilişkin envanter ve resimler

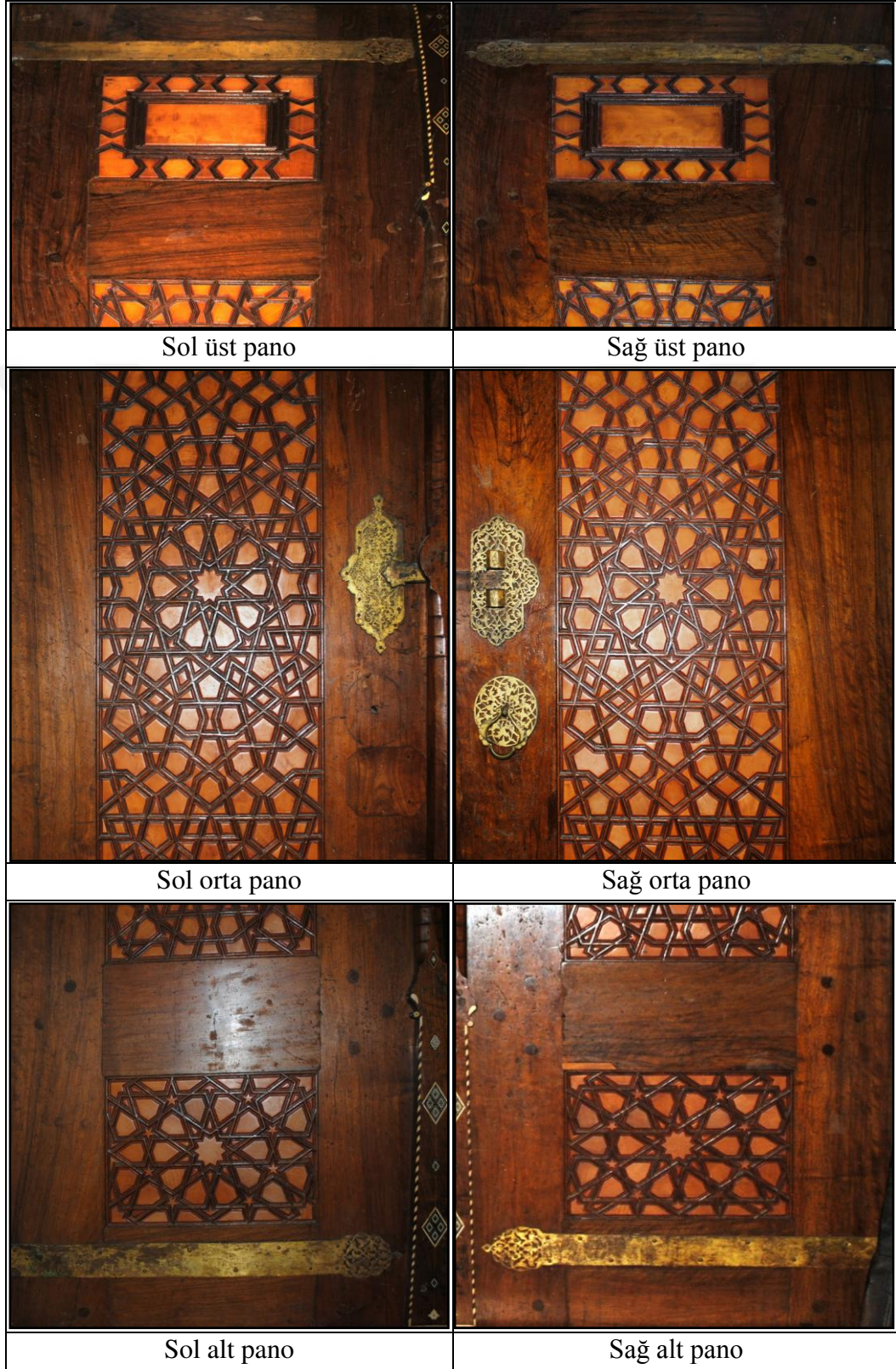

Resim 1.4. Kılıç Ali Paşa Camii giriş kapısı

EK-1. (Devam) İncelenen cami giriş kapılarına ilişkin envanter ve resimler
Çizelge 1.5. Atik Valide Sultan Camii giriş kapısı envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI										
KAPININ BULUNDUĞU ESERİN										
Adı	Atik Valide Sultan Camii				Yapım Tarihi	1570-1579				
İli	İstanbul				Plan Tipi	Dikdörtgen				
İlçesi	Üsküdar				Restorasyon Durumu	Var				
Mahalle-Sokak	Toptaşı Validei Atik Mahallesi				Tescil Durumu	Var				
Eser Türü			Eser Kodu		Eserin genel durumu:					
Giriş Kapısı	Pencere İç Kepengi		G-5		Genel olarak durumu iyi olup metal aksesuarları sökülmüş, izleri mevcuttur.					
X										
Koruma Durumu	İyi	A	Taşıyıcı Sistem	A	Tezyinat	A	Menteşe, Tokmak, Halka veya Diğer Metal Eklentiler	A	Genel	A
	Orta	B								
	Zayıf	C								
Süsleme ve Aksesuar Durumu	Var	A	Süsleme	A	Üstyüzey Gereci	A	Tokmak veya Halka	A	Kilit veya Sürgü	
	İzi var	B						Orijinal	Değiştirilmiş	
	Yok	C						X		
Kapı Bozulma Durumu	Yok	A	Çatlama	A	Çarpılma	A	Çürüme			
	Çok az	B							B	
	Az	C								
	Fazla	D								
	Çok fazla	E								
Kanat Sayısı	Pano Sayısı	Açılma Yeri	Kanat Ölçüleri (cm)		Genişlik	Yükseklik	Kalınlık			
2	3	İç			100	333	7			
Kapı yapım tekniği			Malzeme	Taşıyıcı Sistem	Ceviz	Üstyüzey gereci				
Gerçek Kündekâri				Tezyinat	Ceviz	Vernik				
HAZIRLAYAN					KONTROL					
İmran DÖNGEL					Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ					

EK-1. (Devam) İncelenen cami giriş kapılarına ilişkin envanter ve resimler

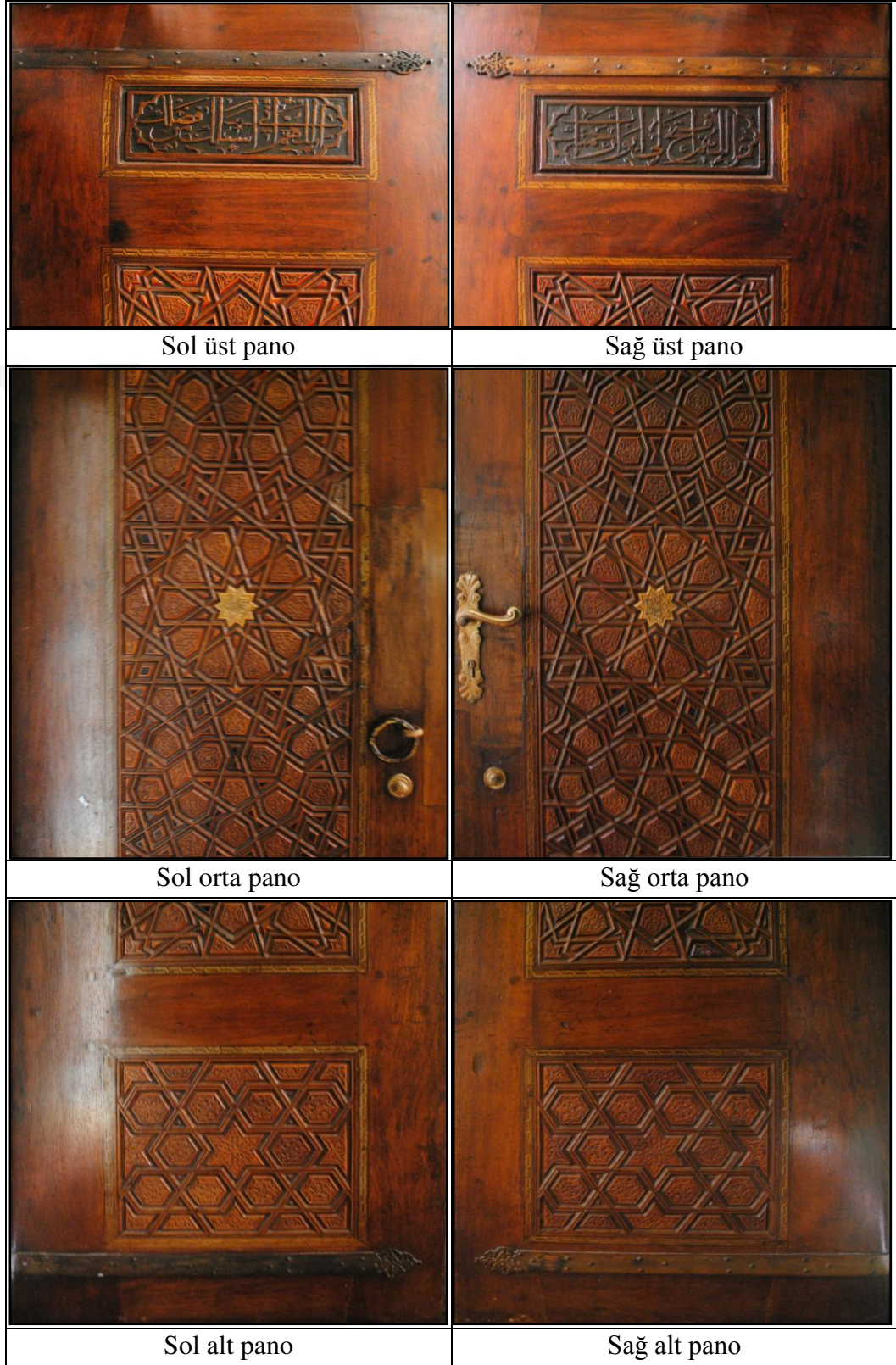

Resim 1.5. Atik Valide Sultan Camii giriş kapısı

EK-1. (Devam) İncelenen cami giriş kapılarına ilişkin envanter ve resimler
Çizelge 1.6. Hadım İbrahim Paşa Camii giriş kapısı envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI										
KAPININ BULUNDUĞU ESERİN										
Adı	Hadım İbrahim Paşa Camii					Yapım Tarihi	1551			
İli	İstanbul					Plan Tipi	Kare			
İlçesi	Fatih					Restorasyon Durumu	Var			
Mahalle-Sokak	Silivrikapı Cambaziye Mahallesi					Tescil Durumu	Var			
Eser Türü			Eser Kodu		Eserin genel durumu:					
Giriş Kapısı	Pencere İç Kepengi		G-6		Kapının durumu iyi olup iki kanatta da kilit sisteminin olduğu yerdeki parçalar değiştirilmiştir.					
X										
Koruma Durumu	İyi	A	Taşıyıcı Sistem	A	Tezyinat	A	Menteşe, Tokmak, Halka veya Diğer Metal Eklentiler	A	Genel	A
	Orta	B								
	Zayıf	C								
Süsleme ve Aksesuar Durumu	Var	A	Süsleme	A	Üstyüzey Gereci	A	Tokmak veya Halka	A	Kilit veya Sürgü	
	İzi var	B							Orijinal	Değiştirilmiş
	Yok	C								X
Kapı Bozulma Durumu	Yok	A	Çatlama	A	Çarpılma	A	Çürüme			
	Çok az	B							B	
	Az	C								
	Fazla	D								
	Çok fazla	E								
Kanat Sayısı	Pano Sayısı	Açılma Yeri	Kanat Ölçüleri (cm)	Genişlik	Yükseklik	Kalınlık				
2	3	İç		78	264	6				
Kapı yapım tekniği			Malzeme	Taşıyıcı Sistem	Ceviz	Üstyüzey gereci				
Gerçek Kündekâri				Tezyinat	Ceviz	Vernik				
HAZIRLAYAN				KONTROL						
İmran DÖNGEL				Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ						

EK-1. (Devam) İncelenen cami giriş kapılarına ilişkin envanter ve resimler

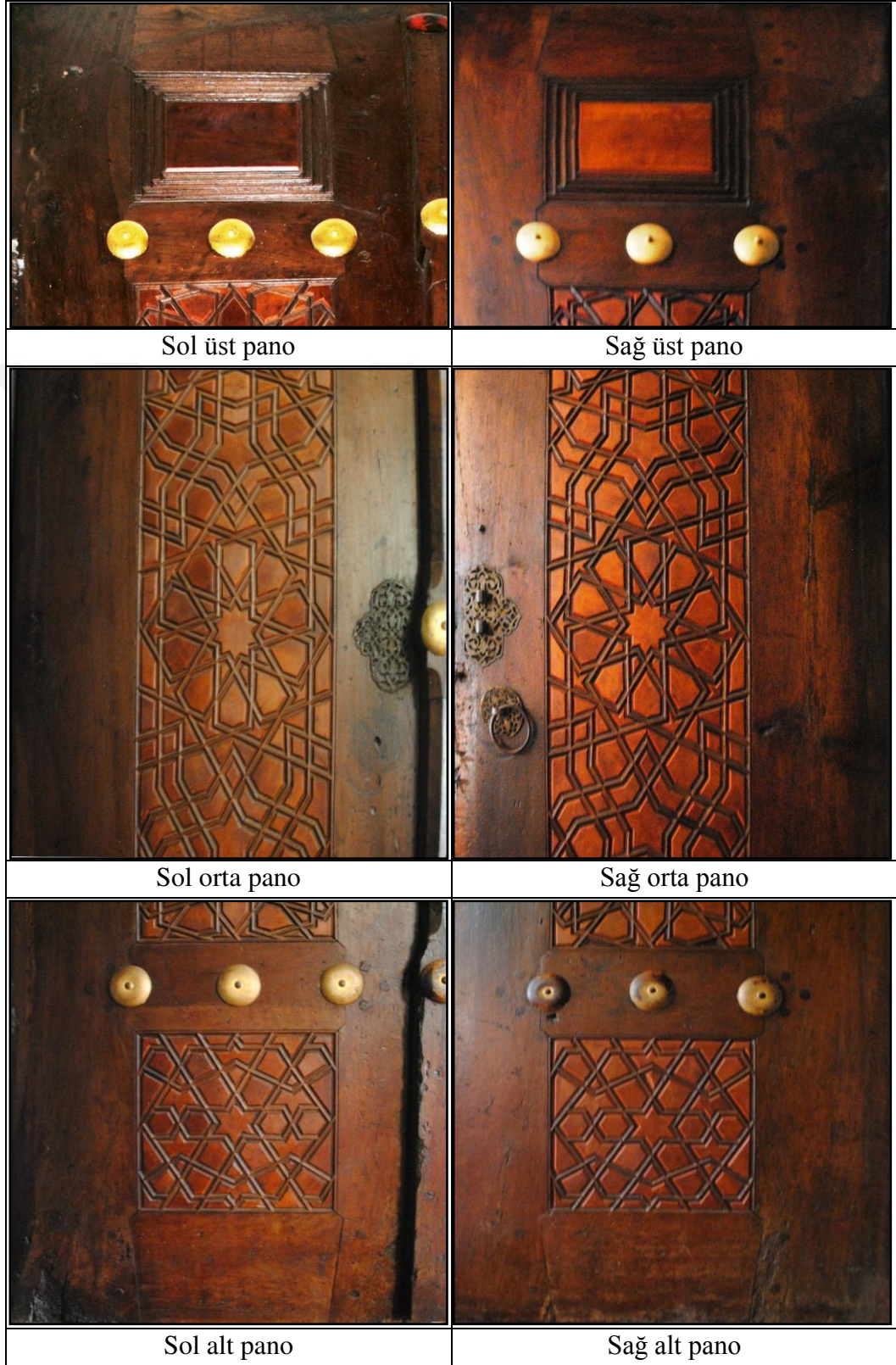

Resim 1.6. Hadım İbrahim Paşa Camii giriş kapısı

EK-1. (Devam) İncelenen cami giriş kapılarına ilişkin envanter ve resimler
Çizelge 1.7. Piyale Paşa Camii giriş kapısı envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI											
KAPININ BULUNDUĞU ESERİN											
Adı	Piyale Paşa Camii					Yapım Tarihi	1573				
İli	İstanbul					Plan Tipi	Dikdörtgen				
İlçesi	Beyoğlu					Restorasyon Durumu	Var				
Mahalle-Sokak	Piyale paşa Baruthane Caddesi					Tescil Durumu	Var				
Eser Türü			Eser Kodu		Eserin genel durumu:						
Giriş Kapısı	Pencere İç Kepengi		G-7		Koruma düzeyi orta düzeyde olup metal aksesuarlarından sökülmüş olanları vardır.						
X											
Koruma Durumu	İyi	A	Taşıyıcı Sistem	B	Tezyinat	B	Menteşe, Tokmak, Halka veya Diğer Metal Eklentiler	B	Genel	B	
	Orta	B									
	Zayıf	C									
Süsleme ve Aksesuar Durumu	Var	A	Süsleme	A	Üstyüzey Gereci	A	Tokmak veya Halka	A	Kilit veya Sürgü		
	İzi var	B							Orijinal	Değişmiş	
	Yok	C							X		
Kapı Bozulma Durumu	Yok	A	Çatlama	A	Çarpılma	A	Çürüme	C			
	Çok az	B									
	Az	C									
	Fazla	D									
	Çok fazla	E									
Kanat Sayısı	Pano Sayısı	Açılma Yeri	Kanat Ölçüleri (cm)			Genişlik	Yükseklik	Kalınlık			
2	3	İç				108	360	9			
Kapı yapım tekniği			Malzeme	Taşıyıcı Sistem	Ceviz	Üstyüzey gereci					
Gerçek Kündekâri				Tezyinat	Ceviz	Vernik					
HAZIRLAYAN						KONTROL					
İmran DÖNGEL						Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ					

EK-1. (Devam) İncelenen cami giriş kapılarına ilişkin envanter ve resimler

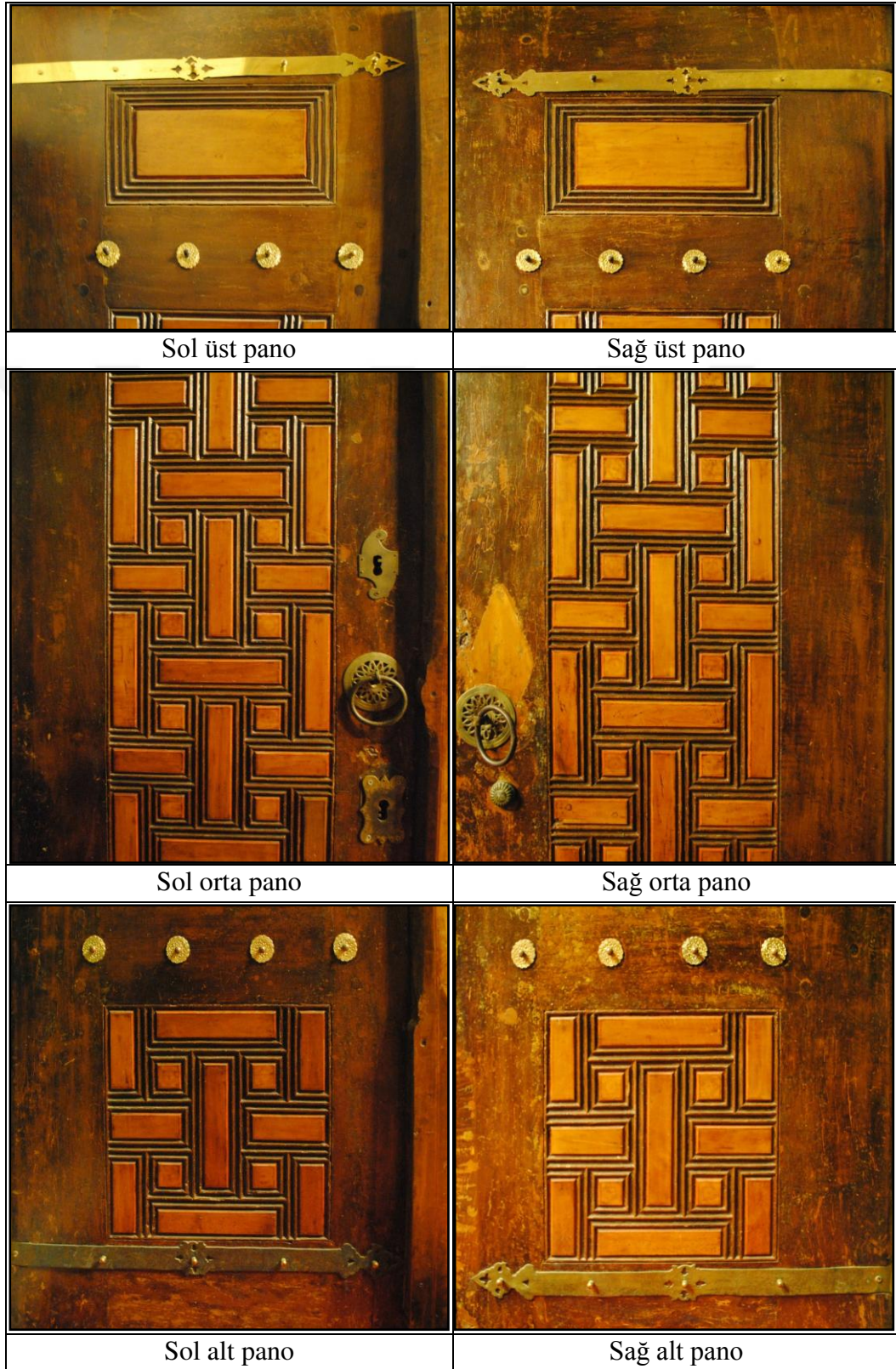

Resim 1.7. Piyale Paşa Camii giriş kapısı

EK-1. (Devam) İncelenen cami giriş kapılarına ilişkin envanter ve resimler
Çizelge 1.8. Sinan Paşa Camii giriş kapısı envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI											
KAPININ BULUNDUĞU ESERİN											
Adı	Sinan Paşa Camii					Yapım Tarihi	1555				
İli	İstanbul					Plan Tipi	Kare				
İlçesi	Beşiktaş					Restorasyon Durumu	Var				
Mahalle-Sokak	Beşiktaş Caddesi					Tescil Durumu	Var				
Eser Türü			Eser Kodu		Eserin genel durumu:						
Giriş Kapısı	Pencere İç Kepengi		G-8		Restorasyonu önceki yıllarda yapılmıştır. Ancak iki kanatta da yer yer çürümeler vardır. Zaman geçmeden restore edilmelidir.						
X											
Koruma Durumu	İyi	A	Taşıyıcı Sistem	B	Tezyinat	B	Menteşe, Tokmak, Halka veya Diğer Metal Eklentiler	B	Genel	B	
	Orta	B									
	Zayıf	C									
Süsleme ve Aksesuar Durumu	Var	A	Süsleme	A	Üstyüzey Gereci	B	Tokmak veya Halka	A	Kilit veya Sürgü		
	İzi var	B							Orijinal	Değişmiş	
	Yok	C								X	
Kapı Bozulma Durumu	Yok	A	Çatlama	A	Çarpılma	A	Çürüme	C			
	Çok az	B									
	Az	C									
	Fazla	D									
	Çok fazla	E									
Kanat Sayısı	Pano Sayısı	Açılma Yeri	Kanat Ölçüleri (cm)		Genişlik	Yükseklik	Kalınlık				
2	3	İç			81	279	7				
Kapı yapım tekniği			Malzeme	Taşıyıcı Sistem	Ceviz	Üstyüzey gereci					
Gerçek Kündekâri				Tezyinat	Ceviz	Vernik					
HAZIRLAYAN					KONTROL						
İmran DÖNGEL					Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ						

EK-1. (Devam) İncelenen cami giriş kapılarına ilişkin envanter ve resimler

Resim 1.8. Sinan Paşa Camii giriş kapısı

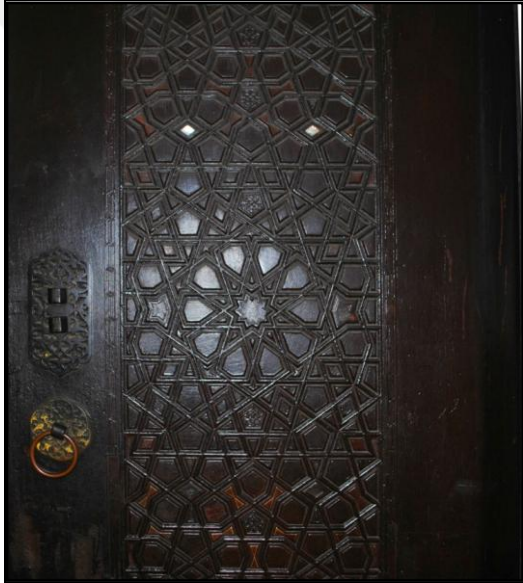
EK-1. (Devam) İncelenen cami giriş kapılarına ilişkin envanter ve resimler
Çizelge 1.9. Sokullu Mehmet Paşa Camii giriş kapısı envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI											
KAPININ BULUNDUĞU ESERİN											
Adı	Sokullu Mehmet Paşa Camii					Yapım Tarihi	1571-1572				
İli	İstanbul					Plan Tipi	Dikdörtgen				
İlçesi	Fatih					Restorasyon Durumu	Yok				
Mahalle-Sokak	Kadırga şehit Mehmet paşa yokuşu					Tescil Durumu	Var				
Eser Türü			Eser Kodu		Eserin genel durumu:						
Giriş Kapısı	Pencere İç Kepengi		G-9		Bilinçsiz restorasyon yüzünden örtücü boya ile boyanmıştır. Mevcut olan sedef kakmaların üzeri örtülmüştür. Aslına uygun olarak yeniden restore edilmelidir.						
X											
Koruma Durumu	İyi	A	Taşıyıcı Sistem	B	Tezyinat	B	Menteşe, Tokmak, Halka veya Diğer Metal Eklentiler	B	Genel	B	
	Orta	B									
	Zayıf	C									
Süsleme ve Aksesuar Durumu	Var	A	Süsleme	A	Üstyüzey Gereci	A	Tokmak veya Halka	A	Kilit veya Sürgü		
	İzi var	B							Orijinal	Değişmiş	
	Yok	C							X		
Kapı Bozulma Durumu	Yok	A	Çatlama	A	Çarpılma	B	Çürüme	B			
	Çok az	B									
	Az	C									
	Fazla	D									
	Çok fazla	E									
Kanat Sayısı	Pano Sayısı	Açılma Yeri	Kanat Ölçüleri (cm)	Genişlik	Yükseklik	Kalınlık					
2	3	İç		90	290	6,5					
Kapı yapım tekniği			Malzeme	Taşıyıcı Sistem		Üstyüzey gereci					
Gerçek Kündekâri				Tezyinat	Sedef	Örtücü Boya					
HAZIRLAYAN						KONTROL					
İmran DÖNGEL						Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ					

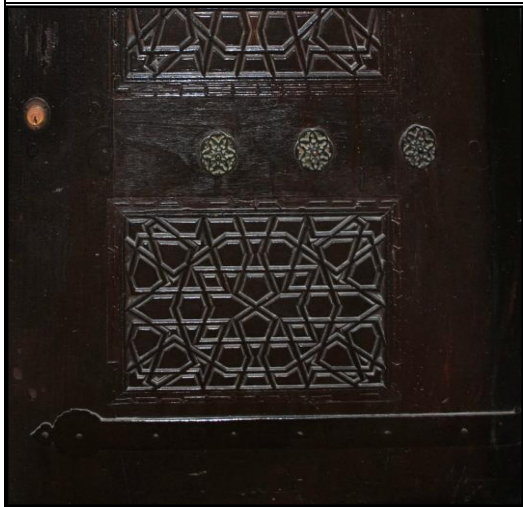
EK-1. (Devam) İncelenen cami giriş kapılarına ilişkin envanter ve resimler

Sağ üst pano

Sağ orta pano

Sağ alt pano

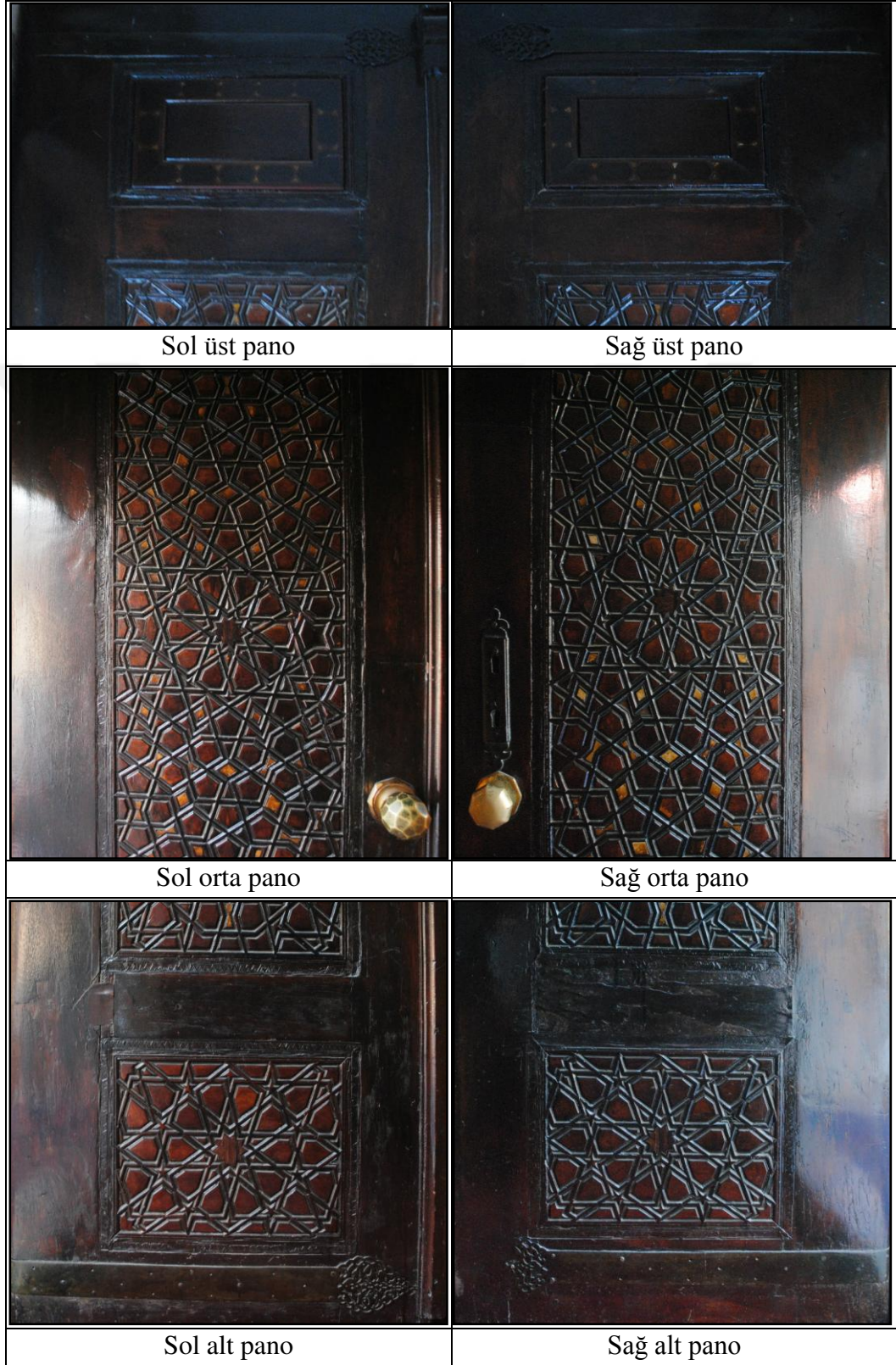
Resim 1.9. Sokullu Mehmet Paşa Camii giriş kapısı

EK-1. (Devam) İncelenen cami giriş kapılarına ilişkin envanter ve resimler

Çizelge 1.10. Nişancı Mehmet Paşa Camii giriş kapısı envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI											
KAPININ BULUNDUĞU ESERİN											
Adı	Nişancı Mehmet Paşa Camii				Yapım Tarihi	1584-1589					
İli	İstanbul				Plan Tipi	Kare					
İlçesi	Fatih				Restorasyon Durumu	Yok					
Mahalle-Sokak	Kocadede mahallesi nişanca caddesi				Tescil Durumu	Var					
Eser Türü		Eser Kodu		Eserin genel durumu:							
Giriş Kapısı	Pencere İç Kepengi		G-10	Bilinçsiz restorasyon yüzünden örtücü boya ile boyanmıştır. Mevcut olan sedef kakmaların üzeri örtülmüştür. Aslına uygun olarak yeniden restore edilmelidir.							
X											
Koruma Durumu	İyi	A	Taşıyıcı Sistem	B	Tezyinat	B	Menteşe, Tokmak, Halka veya Diğer Metal Eklentiler	B	Genel	B	
	Orta	B									
	Zayıf	C									
Süsleme ve Aksesuar Durumu	Var	A	Süsleme	A	Üstyüzey Gereci	A	Tokmak veya Halka	A	Kilit veya Sürgü		
	İzi var	B							Orijinal	Değişmiş	
	Yok	C							X		
Kapı Bozulma Durumu	Yok	A	Çatlama	A	Çarpılma	B	Çürüme	B			
	Çok az	B									
	Az	C									
	Fazla	D									
	Çok fazla	E									
Kanat Sayısı	Pano Sayısı	Açılma Yeri	Kanat Ölçüleri (cm)	Genişlik	Yükseklik	Kalınlık					
2	3	Sağ		86	294	5,5					
Kapı yapım tekniği		Malzeme	Taşıyıcı Sistem	Üstyüzey gereci							
Gerçek Kündekârî			Tezyinat	Sedef	Örtücü Boya						
HAZIRLAYAN				KONTROL							
İmran DÖNGEL				Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ							

EK-1. (Devam) İncelenen cami giriş kapılarına ilişkin envanter ve resimler

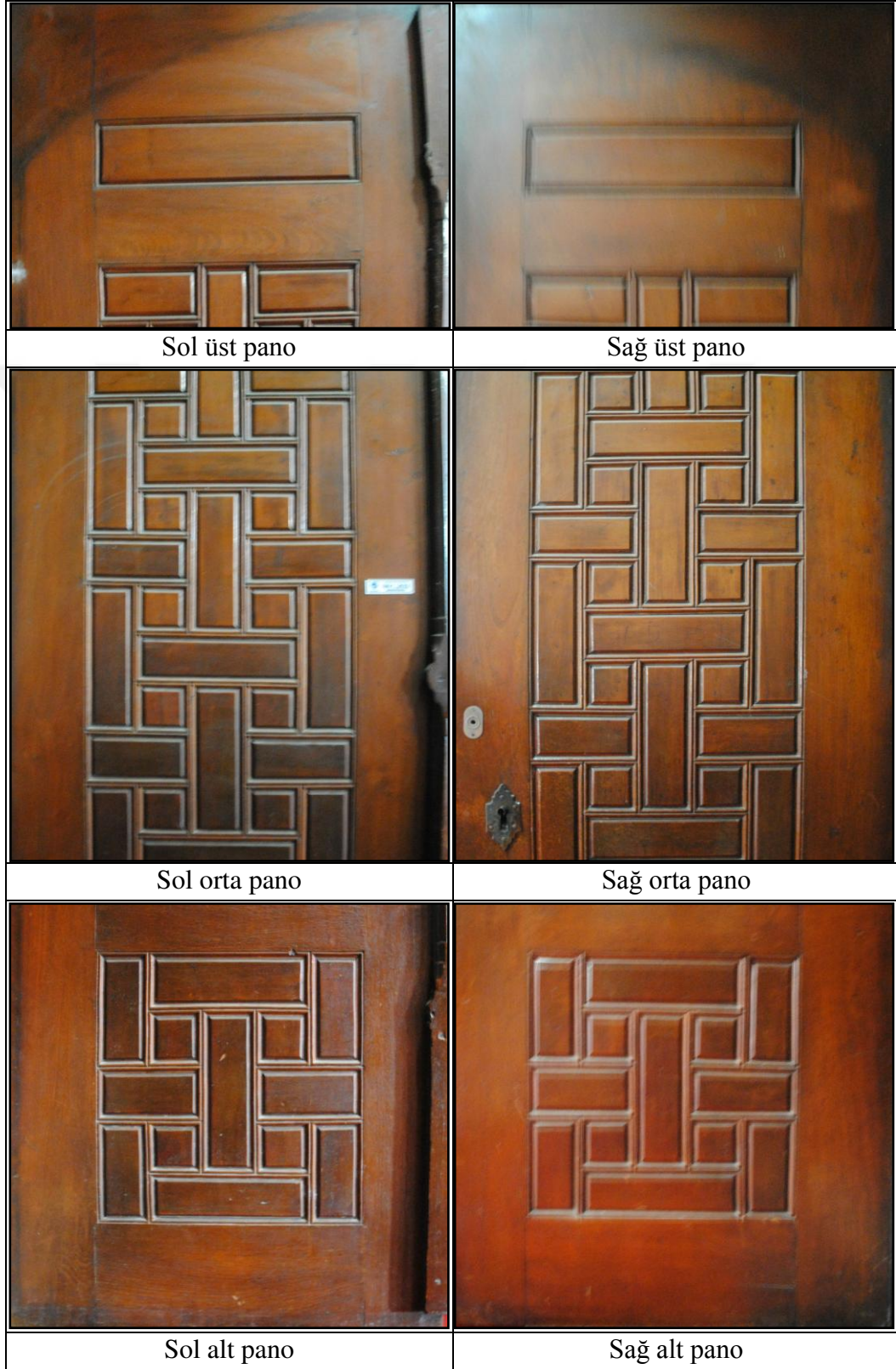

Resim 1.10. Nişancı Mehmet Paşa Camii giriş kapısı

EK-1. (Devam) İncelenen cami giriş kapılarına ilişkin envanter ve resimler
Çizelge 1.11. Mesih Mehmet Paşa Camii giriş kapısı envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI											
KAPININ BULUNDUĞU ESERİN											
Adı	Mesih Mehmet Paşa Camii					Yapım Tarihi	1584				
İli	İstanbul					Plan Tipi	Dikdörtgen				
İlçesi	Fatih					Restorasyon Durumu	Yok				
Mahalle-Sokak	Muhtesip İskender Mahallesi					Tescil Durumu	Var				
Eser Türü			Eser Kodu		Eserin genel durumu:						
Giriş Kapısı		Pencere İç Kepengi		G-11		Kapının durumu iyi olup alt kısımlarda çürümeler mevcuttur.					
X											
Koruma Durumu	İyi	A	Taşıyıcı Sistem		Tezyinat	A	Menteşe, Tokmak, Halka veya Diğer Metal Eklentiler	A	Genel	A	
	Orta	B		B							
	Zayıf	C									
Süsleme ve Aksesuar Durumu	Var	A	Süsleme	A	Üstyüzey Gereci	A	Tokmak veya Halka	A	Kilit veya Sürgü		
	İzi var	B							Orijinal	Değişmiş	
	Yok	C							X		
Kapı Bozulma Durumu	Yok	A	Çatlama	A	Çarpılma	A	Çürüme				
	Çok az	B							B		
	Az	C									
	Fazla	D									
	Çok fazla	E									
Kanat Sayısı	Pano Sayısı	Açılma Yeri	Kanat Ölçüleri (cm)		Genişlik	Yükseklik	Kalınlık				
2	3	İç			85	285	5				
Kapı yapım tekniği			Malzeme	Taşıyıcı Sistem	Ceviz	Üstyüzey gereci					
Gerçek Kündekâri				Tezyinat	Ceviz	Vernik					
HAZIRLAYAN						KONTROL					
İmran DÖNGEL						Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ					

EK-1. (Devam) İncelenen cami giriş kapılarına ilişkin envanter ve resimler

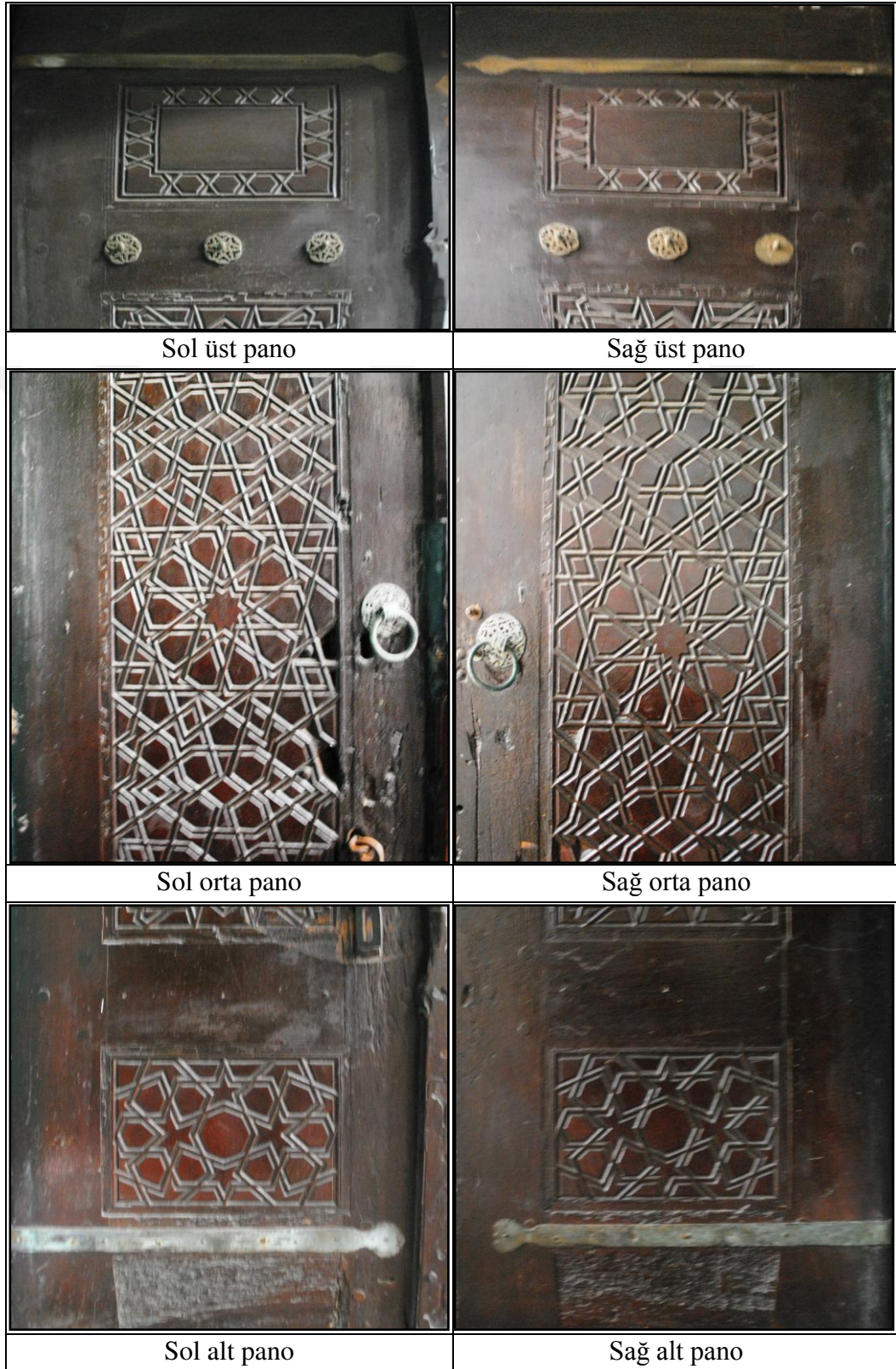

Resim 1.11. Mesih Mehmet Paşa Camii giriş kapısı

EK-1. (Devam) İncelenen cami giriş kapılarına ilişkin envanter ve resimler
Çizelge 1.12. Gazi Ahmet Paşa Camii giriş kapısı envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI											
KAPININ BULUNDUĞU ESERİN											
Adı	Gazi Ahmet Paşa Camii					Yapım Tarihi	1555-1572				
İli	İstanbul					Plan Tipi	Kare				
İlçesi	Fatih					Restorasyon Durumu	Yok				
Mahalle-Sokak	Topkapı Caddesi					Tescil Durumu	Var				
Eser Türü			Eser Kodu		Eserin genel durumu:						
Giriş Kapısı	Pencere İç Kepengi		G-12		Örtücü boya ile boyanmış, orta panoda yer yer dökülmeler mevcuttur. En kısa zamanda aslına uygun olarak restore edilmelidir.						
X											
Koruma Durumu	İyi	A	Taşıyıcı Sistem		Tezyinat		Menteşe, Tokmak, Halka veya Diğer Metal Eklentiler		Genel		
	Orta	B									
	Zayıf	C		C		C		C		C	
Süsleme ve Aksesuar Durumu	Var	A	Süsleme	A	Üstyüzey Gereci		Tokmak veya Halka	A	Kilit veya Sürgü		
	İzi var	B				B			Orijinal	Değişmiş	
	Yok	C							X		
Kapı Bozulma Durumu	Yok	A	Çatlama		Çarpılma		Çürüme				
	Çok az	B				B					
	Az	C		C							
	Fazla	D									
	Çok fazla	E									
Kanat Sayısı	Pano Sayısı	Açılma Yeri	Kanat Ölçüleri (cm)		Genişlik	Yükseklik	Kalınlık				
2	3	İç			80	308	6				
Kapı yapım tekniği			Malzeme	Taşıyıcı Sistem		Üstyüzey gereci					
Gerçek Kündekâri				Tezyinat		Örtücü Boya					
HAZIRLAYAN					KONTROL						
İmran DÖNGEL					Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ						

EK-1. (Devam) İncelenen cami giriş kapılarına ilişkin envanter ve resimler

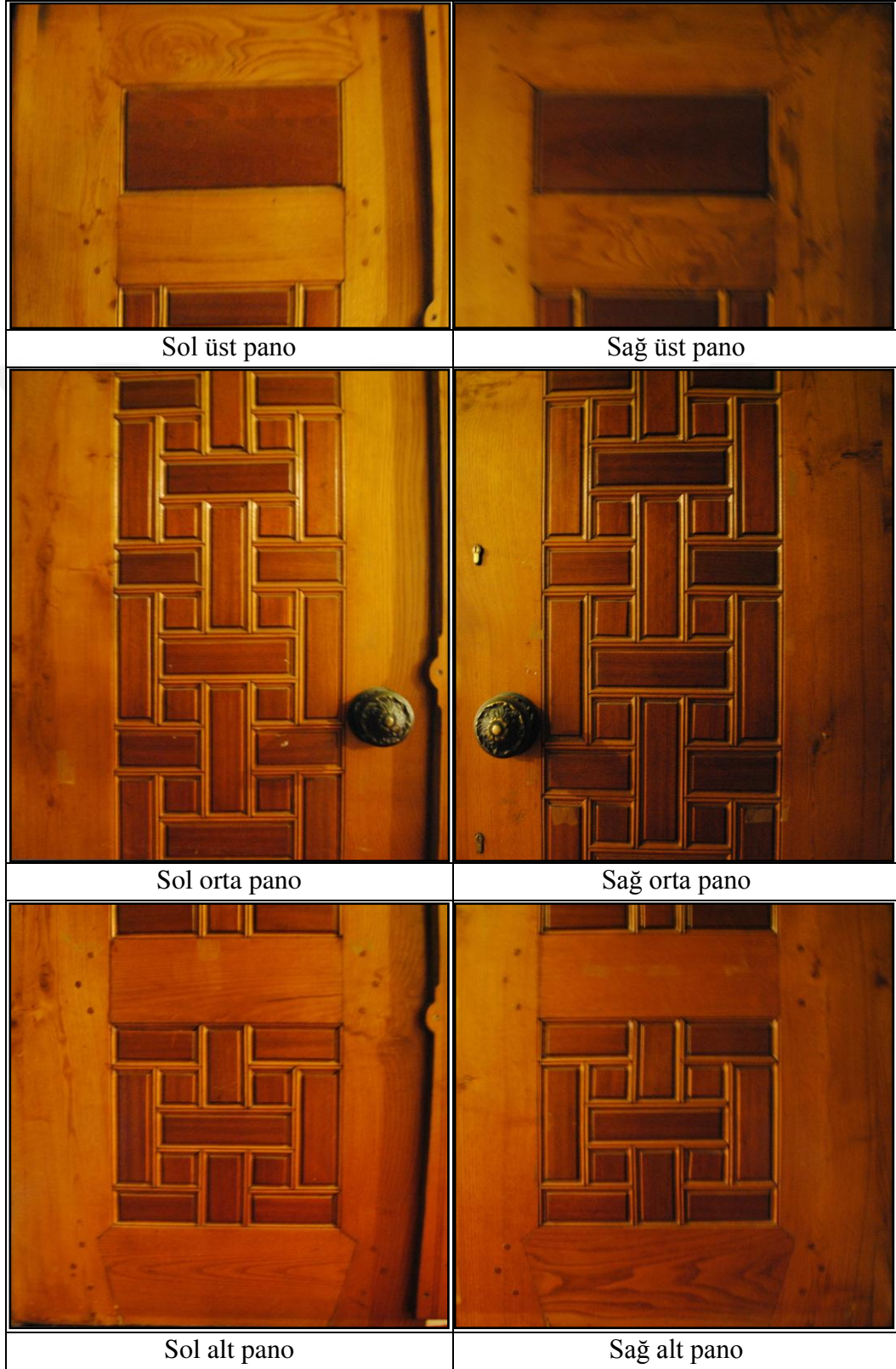

Resim 1.12. Gazi Ahmet Paşa Camii giriş kapısı

EK-1. (Devam) İncelenen cami giriş kapılarına ilişkin envanter ve resimler
Çizelge 1.13. Molla Çelebi Camii giriş kapısı envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI										
KAPININ BULUNDUĞU ESERİN										
Adı	Molla Çelebi Camii				Yapım Tarihi	1570-1584				
İli	İstanbul				Plan Tipi	Kare				
İlçesi	Beyoğlu				Restorasyon Durumu	Var				
Mahalle-Sokak	Fındıklı Meclisi Mebusan Caddesi				Tescil Durumu	Var				
Eser Türü			Eser Kodu		Eserin genel durumu:					
Giriş Kapısı	Pencere İç Kepengi		G-13		Kapının durumu genel olarak iyi olup kilit sistemi değişmiştir.					
X										
Koruma Durumu	İyi	A	Taşıyıcı Sistem	A	Tezyinat	A	Menteşe, Tokmak, Halka veya Diğer Metal Eklentiler	A	Genel	A
	Orta	B								
	Zayıf	C								
Süsleme ve Aksesuar Durumu	Var	A	Süsleme	A	Üstyüzey Gereci	A	Tokmak veya Halka	A	Kilit veya Sürgü	
	İzi var	B							Orijinal	Değişmiş
	Yok	C								X
Kapı Bozulma Durumu	Yok	A	Çatlama	A	Çarpılma	A	Çürüme	A		
	Çok az	B								
	Az	C								
	Fazla	D								
	Çok fazla	E								
Kanat Sayısı	Pano Sayısı	Açılma Yeri	Kanat Ölçüleri (cm)		Genişlik	Yükseklik	Kalınlık			
2	3	Sağ			88	290	6,5			
Kapı yapım tekniği			Malzeme	Taşıyıcı Sistem	Ceviz	Üstyüzey gereci				
Gerçek Kündekâri				Tezyinat	Ceviz	Vernik				
HAZIRLAYAN					KONTROL					
İmran DÖNGEL					Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ					

EK-1. (Devam) İncelenen cami giriş kapılarına ilişkin envanter ve resimler

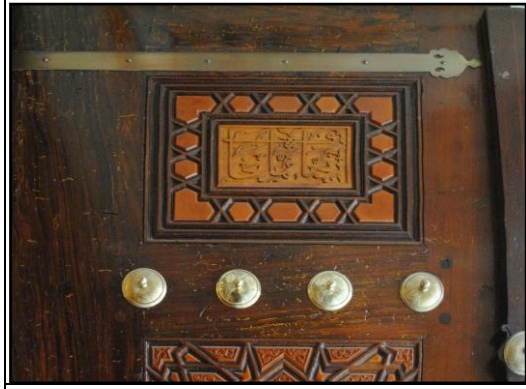

Resim 1.13. Molla Çelebi Camii giriş kapısı

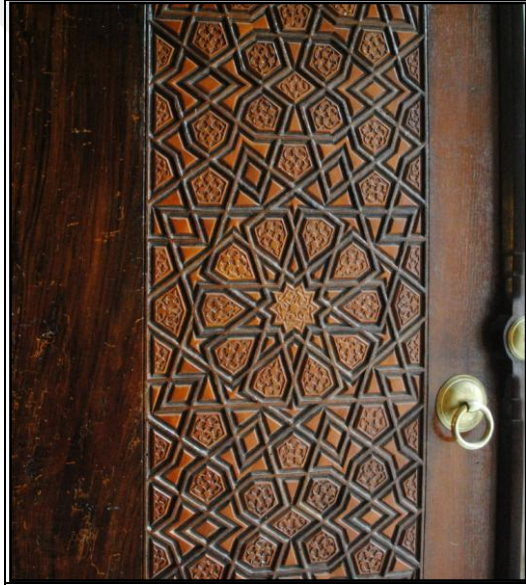
EK-2. İncelenen cami pencere iç kepenklerine ilişkin envanter ve resimler
Çizelge 2.1. Süleymaniye Camii pencere iç kepengi envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI											
PENCERENİN BULUNDUĞU ESERİN											
Adı	Süleymaniye Camii					Yapım Tarihi	1550-1557				
İli	İstanbul					Plan Tipi	Kare				
İlçesi	Fatih					Restorasyon Durumu	Var				
Mahalle-Sokak	Süleymaniye Prof. Siddık Sami Onar Cad.					Tescil Durumu	Var				
Eser Türü			Eser Kodu		Eserin genel durumu:						
Giriş Kapısı	Pencere İç Kepengi		P-1		Restorasyonu yapılmıştır. Sağ kanadın sereninde değişen parça mevcuttur.						
	X										
Koruma Durumu	İyi	A	Taşıyıcı Sistem	B	Tezyinat	B	Menteşe, Tokmak, Halka veya Diğer Metal Eklentiler	A	Genel	B	
	Orta	B									
	Zayıf	C									
Süsleme ve Aksesuar Durumu	Var	A	Süsleme	A	Üstyüzey Gereci	A	Tokmak veya Halka	A	Kilit veya Sürgü		
	İzi var	B							Orijinal	Değişmiş	
	Yok	C									
Pencere Bozulma Durumu	Yok	A	Çatlama	A	Çarpılma	B	Çürüme		B		
	Çok az	B									
	Az	C									
	Fazla	D									
	Çok fazla	E									
Kanat Sayısı	Pano Sayısı	Açılma Yeri	Kanat Ölçüleri (cm)	Genişlik	Yükseklik	Kalınlık					
2	3	Dış		62	214	7					
Pencere yapım tekniği			Malzeme	Taşıyıcı Sistem	Ceviz	Üstyüzey gereci					
Gerçek Kündekâri				Tezyinat	Abanoz	Vernik					
HAZIRLAYAN						KONTROL					
İmran DÖNGEL						Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ					

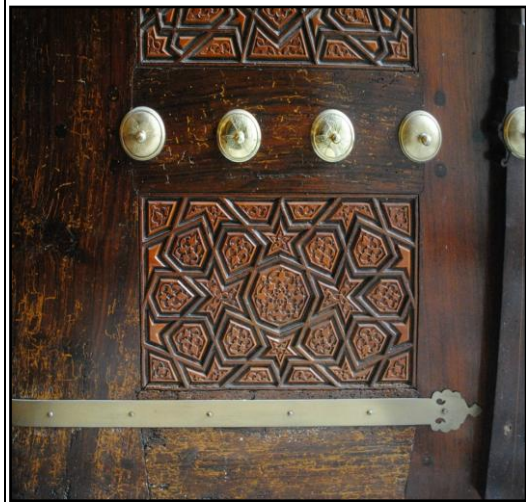
EK-2. (Devam) İncelenen cami pencere iç kepenklerine ilişkin envanter ve resimler

Sol üst pano

Sol orta pano

Sol alt pano

Resim 2.1. Süleymaniye Camii pencere iç kepenği sol kanadı

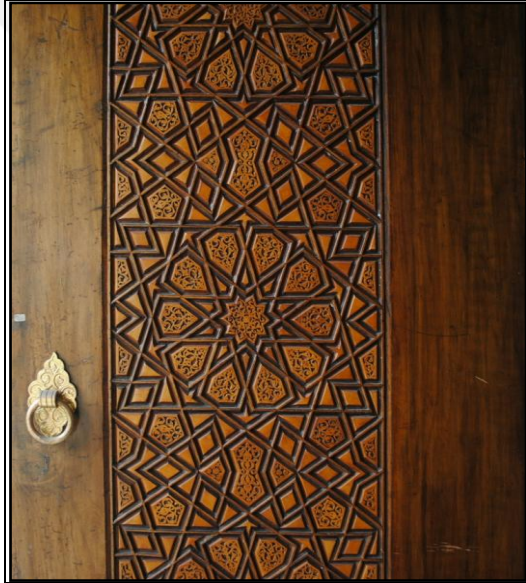
EK-2. (Devam) İncelenen cami pencere iç kepenklerine ilişkin envanter ve resimler
Çizelge 2.2. Şehzade Camii pencere iç kepenği envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI											
PENCERENİN BULUNDUĞU ESERİN											
Adı	Şehzade Camii					Yapım Tarihi	1543-1548				
İli	İstanbul					Plan Tipi	Kare				
İlçesi	Fatih					Restorasyon Durumu	Yok				
Mahalle-Sokak	Şehzadebaşı Caddesi Saraçhane					Tescil Durumu	Var				
Eser Türü			Eser Kodu		Eserin genel durumu:						
Giriş Kapısı	Pencere İç Kepengi		P-2		Restorasyonu yapılmış olup koruma düzeyi orta seviyededir.						
	X										
Koruma Durumu	İyi	A	Taşıyıcı Sistem	B	Tezyinat	B	Menteşe, Tokmak, Halka veya Diğer Metal Eklentiler	B	Genel	B	
	Orta	B									
	Zayıf	C									
Süsleme ve Aksesuar Durumu	Var	A	Süsleme	A	Üstyüzey Gereci	A	Tokmak veya Halka	A	Kilit veya Sürgü		
	İzi var	B							Orijinal	Değişmiş	
	Yok	C									
Pencere Bozulma Durumu	Yok	A	Çatlama	A	Çarpılma	B	Çürüme	B			
	Çok az	B									
	Az	C									
	Fazla	D									
	Çok fazla	E									
Kanat Sayısı	Pano Sayısı	Açılma Yeri	Kanat Ölçüleri (cm)	Genişlik	Yükseklik	Kalınlık					
2	3	Dış		76	279	6,5					
Pencere yapım tekniği			Malzeme	Taşıyıcı Sistem	Ceviz	Üstyüzey gereci					
Gerçek Kündekâri				Tezyinat	Ceviz	Vernik					
HAZIRLAYAN						KONTROL					
İmran DÖNGEL						Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ					

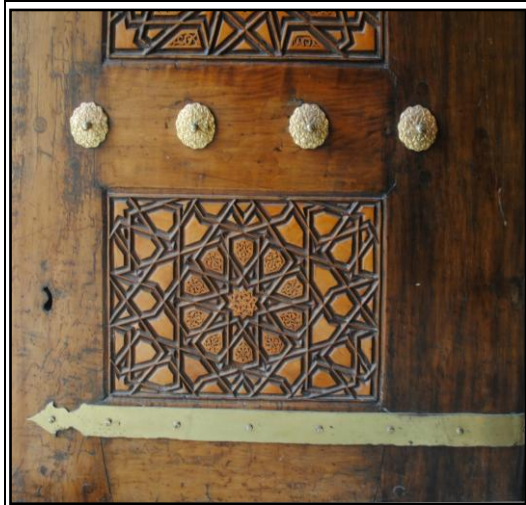
EK-2. (Devam) İncelenen cami pencere iç kepenklerine ilişkin envanter ve resimler

Sağ üst pano

Sağ orta pano

Sağ alt pano

Resim 2.2. Şehzade Camii pencere iç kepenği sağ kanadı

EK-2. (Devam) İncelenen cami pencere iç kepenklerine ilişkin envanter ve resimler
Çizelge 2.3. Rüstem Paşa Camii pencere iç kepengi envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI											
PENCERENİN BULUNDUĞU ESERİN											
Adı	Rüstem Paşa Camii					Yapım Tarihi	1561-1562				
İli	İstanbul					Plan Tipi	Dikdörtgen				
İlçesi	Fatih					Restorasyon Durumu	Yok				
Mahalle-Sokak	Tahtakale uzunçarşı caddesi					Tescil Durumu	Var				
Eser Türü			Eser Kodu		Eserin genel durumu:						
Giriş Kapısı	Pencere İç Kepengi		P-3		Koruma durumu iyi olup metal aksesuarlarından sökülenler mevcuttur.						
	X										
Koruma Durumu	İyi	A	Taşıyıcı Sistem		Tezyinat	A	Menteşe, Tokmak, Halka veya Diğer Metal Eklentiler		Genel		
	Orta	B		B		B		B			
	Zayıf	C									
Süsleme ve Aksesuar Durumu	Var	A	Süsleme	A	Üstyüzey Gereci	A	Tokmak veya Halka		Kilit veya Sürgü		
	İzi var	B				B		Orijinal	Değişmiş		
	Yok	C									
Pencere Bozulma Durumu	Yok	A	Çatlama		Çarpılma		Çürüme				
	Çok az	B		B		B		B			
	Az	C									
	Fazla	D									
	Çok fazla	E									
Kanat Sayısı	Pano Sayısı	Açılma Yeri	Kanat Ölçüleri (cm)		Genişlik	Yükseklik	Kalınlık				
2	3	Dış			70	214,5	5,5				
Pencere yapım tekniği			Malzeme	Taşıyıcı Sistem	Ceviz	Üstyüzey gereci					
Gerçek Kündekâri				Tezyinat	Ceviz	Vernik					
HAZIRLAYAN						KONTROL					
İmran DÖNGEL						Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ					

EK-2. (Devam) İncelenen cami pencere iç kepenklerine ilişkin envanter ve resimler

Resim 2.3. Rüstem Paşa Camii pencere iç kepengi kanatları

EK-2. (Devam) İncelenen cami pencere iç kepenklerine ilişkin envanter ve resimler
Çizelge 2.4. Kılıç Ali Paşa Camii pencere iç kepengi envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI											
PENCERENİN BULUNDUĞU ESERİN											
Adı	Kılıç Ali Paşa Camii					Yapım Tarihi	1580				
İli	İstanbul					Plan Tipi	Dikdörtgen				
İlçesi	Beyoğlu					Restorasyon Durumu	Var				
Mahalle-Sokak	Tophane Meclisi Mebusan Caddesi					Tescil Durumu	Var				
Eser Türü			Eser Kodu		Eserin genel durumu:						
Giriş Kapısı	Pencere İç Kepengi		P-4		Restorasyonu yapılmıştır.						
	X										
Koruma Durumu	İyi	A	Taşıyıcı Sistem	A	Tezyinat	A	Menteşe, Tokmak, Halka veya Diğer Metal Eklentiler	A	Genel	A	
	Orta	B									
	Zayıf	C									
Süsleme ve Aksesuar Durumu	Var	A	Süsleme	A	Üstyüzey Gereci	A	Tokmak veya Halka	A	Kilit veya Sürgü		
	İzi var	B							Orijinal	Değişmiş	
	Yok	C									
Pencere Bozulma Durumu	Yok	A	Çatlama	A	Çarpılma	A	Çürüme	A			
	Çok az	B									
	Az	C									
	Fazla	D									
	Çok fazla	E									
Kanat Sayısı	Pano Sayısı	Açılma Yeri	Kanat Ölçüleri (cm)	Genişlik	Yükseklik	Kalınlık					
2	3	Dış		57,5	195,5	4					
Pencere yapım tekniği			Malzeme	Taşıyıcı Sistem	Ceviz	Üstyüzey gereci					
Gerçek Kündekâri				Tezyinat	Ceviz	Vernik					
HAZIRLAYAN				KONTROL							
İmran DÖNGEL				Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ							

EK-2. (Devam) İncelenen cami pencere iç kepenklerine ilişkin envanter ve resimler

Resim 2.4. Kılıç Ali Paşa Camii pencere iç kepengi kanatları

EK-2. (Devam) İncelenen cami pencere iç kepenklerine ilişkin envanter ve resimler
Çizelge 2.5. Atik Valide Sultan Camii pencere iç kepengi envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI											
PENCERENİN BULUNDUĞU ESERİN											
Adı	Atik Valide Sultan Camii					Yapım Tarihi	1570-1579				
İli	İstanbul					Plan Tipi	Dikdörtgen				
İlçesi	Üsküdar					Restorasyon Durumu	Var				
Mahalle-Sokak	Toptaşı Valide Atik Mahallesi					Tescil Durumu	Var				
Eser Türü			Eser Kodu		Eserin genel durumu: Restorasyonu yapılmıştır.						
Giriş Kapısı	Pencere İç Kepengi		P-5								
	X										
Koruma Durumu	İyi	A	Taşıyıcı Sistem	A	Tezyinat	A	Menteşe, Tokmak, Halka veya Diğer Metal Eklentiler	A	Genel	A	
	Orta	B									
	Zayıf	C									
Süsleme ve Aksesuar Durumu	Var	A	Süsleme	A	Üstyüzey Gereci	A	Tokmak veya Halka	A	Kilit veya Sürgü		
	İzi var	B							Orijinal	Değişmiş	
	Yok	C									
Pencere Bozulma Durumu	Yok	A	Çatlama	A	Çarpılma		Çürüme				
	Çok az	B				B		B			
	Az	C									
	Fazla	D									
	Çok fazla	E									
Kanat Sayısı	Pano Sayısı	Açılma Yeri	Kanat Ölçüleri (cm)	Genişlik	Yükseklik	Kalınlık					
2	3	Dış		71,5	214,5	6					
Pencere yapım tekniği			Malzeme	Taşıyıcı Sistem	Ceviz	Üstyüzey gereci					
Gerçek Kündekârı				Tezyinat	Ceviz - Sedef	Vernik					
HAZIRLAYAN				KONTROL							
İmran DÖNGEL				Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ							

EK-2. (Devam) İncelenen cami pencere iç kepenklerine ilişkin envanter ve resimler

Resim 2.5. Atik Valide Sultan Camii pencere iç kepenği kanatları

EK-2. (Devam) İncelenen cami pencere iç kepenklerine ilişkin envanter ve resimler
Çizelge 2.6. Hadım İbrahim Paşa Camii pencere iç kepengi envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI										
PENCERENİN BULUNDUĞU ESERİN										
Adı	Hadım İbrahim Paşa Camii				Yapım Tarihi	1551				
İli	İstanbul				Plan Tipi	Kare				
İlçesi	Fatih				Restorasyon Durumu	Var				
Mahalle-Sokak	Silivrikapı Cambaziye Mahallesi				Tescil Durumu	Var				
Eser Türü			Eser Kodu		Eserin genel durumu:					
Giriş Kapısı	Pencere İç Kepengi		P-6		Koruma durumu iyi, ancak örtücü boya ile boyanmıştır. Aslına uygun restore edilmelidir.					
	X									
Koruma Durumu	İyi	A	Taşıyıcı Sistem	A	Tezyinat	A	Menteşe, Tokmak, Halka veya Diğer Metal Eklentiler	A	Genel	A
	Orta	B								
	Zayıf	C								
Süsleme ve Aksesuar Durumu	Var	A	Süsleme	A	Üstyüzey Gereci	A	Tokmak veya Halka	A	Kilit veya Sürgü	
	İzi var	B							Orijinal	Değişmiş
	Yok	C								
Pencere Bozulma Durumu	Yok	A	Çatlama	A	Çarpılma		Çürüme			
	Çok az	B							B	
	Az	C								
	Fazla	D								
	Çok fazla	E								
Kanat Sayısı	Pano Sayısı	Açılma Yeri	Kanat Ölçüleri (cm)		Genişlik	Yükseklik	Kalınlık			
2	3	Dış			56	188,5	4			
Pencere yapım tekniği			Malzeme	Taşıyıcı Sistem			Üstyüzey gereci			
Gerçek Kündekâri				Tezyinat			Örtücü Boya			
HAZIRLAYAN					KONTROL					
İmran DÖNGEL					Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ					

EK-2. (Devam) İncelenen cami pencere iç kepenklerine ilişkin envanter ve resimler

Resim 2.6. Hadım İbrahim Paşa Camii pencere iç kepenği kanatları

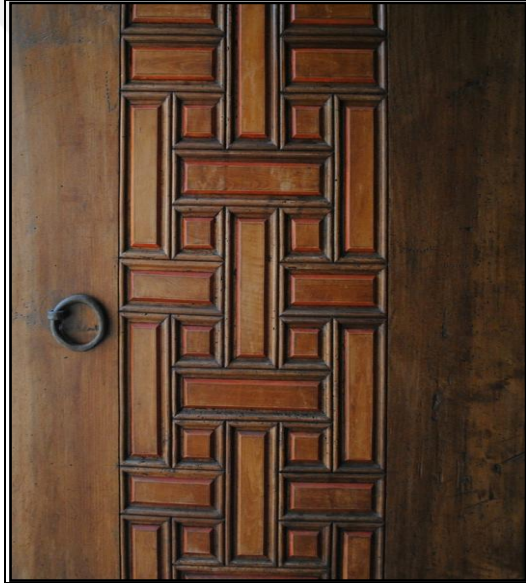
EK-2. (Devam) İncelenen cami pencere iç kepenklerine ilişkin envanter ve resimler
Çizelge 2.7. Piyale Paşa Camii pencere iç kepengi envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI											
PENCERENİN BULUNDUĞU ESERİN											
Adı	Piyale Paşa Camii					Yapım Tarihi	1573				
İli	İstanbul					Plan Tipi	Dikdörtgen				
İlçesi	Beyoğlu					Restorasyon Durumu	Var				
Mahalle-Sokak	Piyale paşa Baruthane Caddesi					Tescil Durumu	Var				
Eser Türü			Eser Kodu		Eserin genel durumu:						
Giriş Kapısı	Pencere İç Kepengi		P-7		Koruma durumu iyi olup sağ kanadın halkası değişmiştir.						
	X										
Koruma Durumu	İyi	A	Taşıyıcı Sistem	A	Tezyinat	A	Menteşe, Tokmak, Halka veya Diğer Metal Eklentiler	A	Genel	A	
	Orta	B									
	Zayıf	C									
Süsleme ve Aksesuar Durumu	Var	A	Süsleme	A	Üstyüzey Gereci	A	Tokmak veya Halka	A	Kilit veya Sürgü		
	İzi var	B							Orijinal	Değişmiş	
	Yok	C									
Pencere Bozulma Durumu	Yok	A	Çatlama	A	Çarpılma		Çürüme				
	Çok az	B									
	Az	C				C					
	Fazla	D									
	Çok fazla	E									
Kanat Sayısı	Pano Sayısı	Açılma Yeri	Kanat Ölçüleri (cm)	Genişlik	Yükseklik	Kalınlık					
2	3	Dış		80	231	6					
Pencere yapım tekniği			Malzeme	Taşıyıcı Sistem	Ceviz	Üstyüzey gereci					
Gerçek Kündekâri				Tezyinat	Ceviz	Vernik					
HAZIRLAYAN				KONTROL							
İmran DÖNGEL				Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ							

EK-2. (Devam) İncelenen cami pencere iç kepenklerine ilişkin envanter ve resimler

Sağ üst pano

Sağ orta pano

Sağ alt pano

Resim 2.7. Piyale Paşa Camii pencere iç kepenği sağ kanadı

EK-2. (Devam) İncelenen cami pencere iç kepenklerine ilişkin envanter ve resimler
Çizelge 2.8. Sinan Paşa Camii pencere iç kepengi envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI										
PENCERENİN BULUNDUĞU ESERİN										
Adı	Sinan Paşa Camii				Yapım Tarihi	1555				
İli	İstanbul				Plan Tipi	Kare				
İlçesi	Beşiktaş				Restorasyon Durumu	Var				
Mahalle-Sokak	Beşiktaş Caddesi				Tescil Durumu	Var				
Eser Türü			Eser Kodu		Eserin genel durumu:					
Giriş Kapısı	Pencere İç Kepengi		P-8		Koruma durumu iyi olup örtücü boya ile boyandığı için yeniden restore edilmelidir.					
	X									
Koruma Durumu	İyi	A	Taşıyıcı Sistem	A	Tezyinat	A	Menteşe, Tokmak, Halka veya Diğer Metal Eklentiler	A	Genel	A
	Orta	B								
	Zayıf	C								
Süsleme ve Aksesuar Durumu	Var	A	Süsleme	A	Üstyüzey Gereci	A	Tokmak veya Halka	A	Kilit veya Sürgü	
	İzi var	B							Orijinal	Değişmiş
	Yok	C								
Pencere Bozulma Durumu	Yok	A	Çatlama	A	Çarpılma		Çürüme			
	Çok az	B							B	
	Az	C								
	Fazla	D				D				
	Çok fazla	E								
Kanat Sayısı	Pano Sayısı	Açılma Yeri	Kanat Ölçüleri (cm)		Genişlik	Yükseklik	Kalınlık			
2	3	Dış			60,5	194	4,5			
Pencere yapım tekniği			Malzeme	Taşıyıcı Sistem			Üstyüzey gereci			
Gerçek Kündekâri				Tezyinat			Örtücü Boya			
HAZIRLAYAN					KONTROL					
İmran DÖNGEL					Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ					

EK-2. (Devam) İncelenen cami pencere iç kepenklerine ilişkin envanter ve resimler

Resim 2.8. Sinan Paşa Camii pencere iç kepengi kanatları

EK-2. (Devam) İncelenen cami pencere iç kepenklerine ilişkin envanter ve resimler
Çizelge 2.9. Sokullu Mehmet Paşa Camii pencere iç kepengi envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI										
PENCERENİN BULUNDUĞU ESERİN										
Adı	Sokullu Mehmet Paşa Camii				Yapım Tarihi	1571-1572				
İli	İstanbul				Plan Tipi	Dikdörtgen				
İlçesi	Fatih				Restorasyon Durumu	Yok				
Mahalle-Sokak	Kadırga şehit Mehmet paşa yokuşu				Tescil Durumu	Var				
Eser Türü			Eser Kodu		Eserin genel durumu:					
Giriş Kapısı	Pencere İç Kepengi		P-9		Koruma durumu orta seviyede olup restorasyona ihtiyaç duymaktadır.					
	X									
Koruma Durumu	İyi	A	Taşıyıcı Sistem	B	Tezyinat	B	Menteşe, Tokmak, Halka veya Diğer Metal Eklentiler	B	Genel	B
	Orta	B								
	Zayıf	C								
Süsleme ve Aksesuar Durumu	Var	A	Süsleme	A	Üstyüzey Gereci	A	Tokmak veya Halka	A	Kilit veya Sürgü	
	İzi var	B							Orijinal	Değişmiş
	Yok	C								
Pencere Bozulma Durumu	Yok	A	Çatlama	A	Çarpılma	B	Çürüme		B	
	Çok az	B								
	Az	C								
	Fazla	D								
	Çok fazla	E								
Kanat Sayısı	Pano Sayısı	Açılma Yeri	Kanat Ölçüleri (cm)	Genişlik	Yükseklik	Kalınlık				
2	3	Dış		60	195	4				
Pencere yapım tekniği			Malzeme	Taşıyıcı Sistem	Ceviz	Üstyüzey gereci				
Gerçek Kündekâri				Tezyinat	Ceviz	Vernik				
HAZIRLAYAN					KONTROL					
İmran DÖNGEL					Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ					

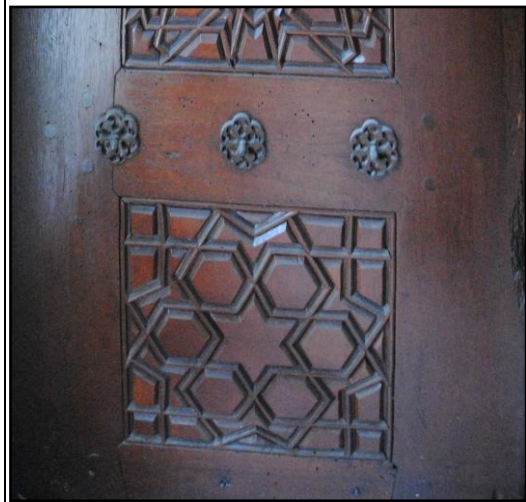
EK-2. (Devam) İncelenen cami pencere iç kepenklerine ilişkin envanter ve resimler

Sağ üst pano

Sağ orta pano

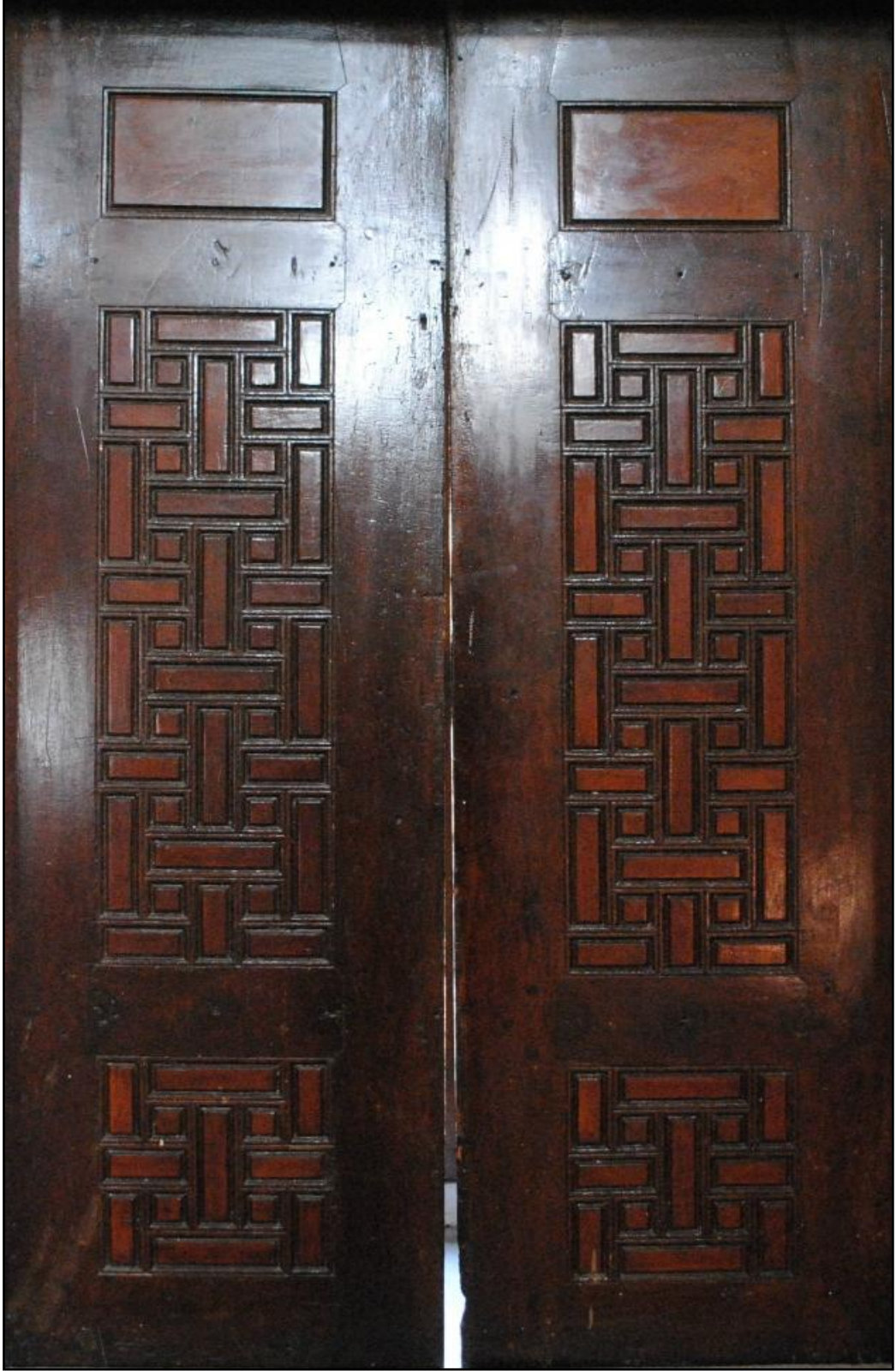
Sağ alt pano

Resim 2.9. Sokullu Mehmet Paşa Camii pencere iç kepenği sağ kanadı

EK-2. (Devam) İncelenen cami pencere iç kepenklerine ilişkin envanter ve resimler
Çizelge 2.10. Nişancı Mehmet Paşa Camii pencere iç kepengi envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI											
PENCERENİN BULUNDUĞU ESERİN											
Adı	Nişancı Mehmet Paşa Camii					Yapım Tarihi	1584-1589				
İli	İstanbul					Plan Tipi	Kare				
İlçesi	Fatih					Restorasyon Durumu	Yok				
Mahalle-Sokak	Kocadede mahallesi nişanca caddesi					Tescil Durumu	Var				
Eser Türü			Eser Kodu		Eserin genel durumu:						
Giriş Kapısı	Pencere İç Kepengi		P-10		Koruma durumu orta seviyede olup metal aksesuarları sökülmüştür.						
	X										
Koruma Durumu	İyi	A	Taşıyıcı Sistem		Tezyinat		Menteşe, Tokmak, Halka veya Diğer Metal Eklentiler		Genel		
	Orta	B		B		B		B			
	Zayıf	C									
Süsleme ve Aksesuar Durumu	Var	A	Süsleme	A	Üstyüzey Gereci	A	Tokmak veya Halka		Kilit veya Sürgü		
	İzi var	B				B		Orijinal	Değişmiş		
	Yok	C									
Pencere Bozulma Durumu	Yok	A	Çatlama		Çarpılma		Çürüme				
	Çok az	B		B							
	Az	C				C					
	Fazla	D									
	Çok fazla	E									
Kanat Sayısı	Pano Sayısı	Açılma Yeri	Kanat Ölçüleri (cm)		Genişlik	Yükseklik	Kalınlık				
2	3	Dış			60	194	4				
Pencere yapım tekniği			Malzeme	Taşıyıcı Sistem				Üstyüzey gereci			
Gerçek Kündekâri				Tezyinat				Örtücü Boya			
HAZIRLAYAN						KONTROL					
İmran DÖNGEL						Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ					

EK-2. (Devam) İncelenen cami pencere iç kepenklerine ilişkin envanter ve resimler

Resim 2.10. Nişancı Mehmet Paşa Camii pencere iç kepengi kanatları

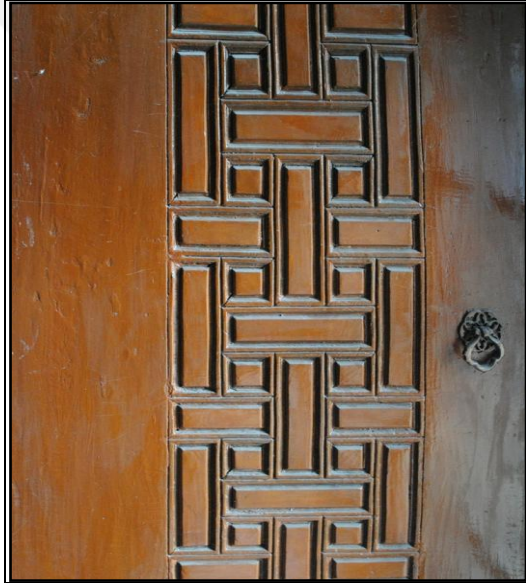
EK-2. (Devam) İncelenen cami pencere iç kepenklerine ilişkin envanter ve resimler
Çizelge 2.11. Mesih Mehmet Paşa Camii pencere iç kepengi envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI											
PENCERENİN BULUNDUĞU ESERİN											
Adı	Mesih Mehmet Paşa Camii				Yapım Tarihi	1584					
İli	İstanbul				Plan Tipi	Dikdörtgen					
İlçesi	Fatih				Restorasyon Durumu	Yok					
Mahalle-Sokak	Mutesip İskender Mahallesi				Tescil Durumu	Var					
Eser Türü			Eser Kodu		Eserin genel durumu:						
Giriş Kapısı	Pencere İç Kepengi		P-11		Koruma durumu orta seviyede olup örtücü boya ile boyandığı için aslına uygun yeniden restore edilmelidir.						
	X										
Koruma Durumu	İyi	A	Taşıyıcı Sistem	B	Tezyinat	B	Menteşe, Tokmak, Halka veya Diğer Metal Eklentiler	B	Genel	B	
	Orta	B									
	Zayıf	C									
Süsleme ve Aksesuar Durumu	Var	A	Süsleme	A	Üstyüzey Gereci	A	Tokmak veya Halka	A	Kilit veya Sürgü		
	İzi var	B							Orijinal	Değişmiş	
	Yok	C									
Pencere Bozulma Durumu	Yok	A	Çatlama	A	Çarpılma	B	Çürüme	B			
	Çok az	B									
	Az	C									
	Fazla	D									
	Çok fazla	E									
Kanat Sayısı	Pano Sayısı	Açılma Yeri	Kanat Ölçüleri (cm)	Genişlik	Yükseklik	Kalınlık					
2	3	Dış		70	212	5					
Pencere yapım tekniği			Malzeme	Taşıyıcı Sistem	Üstyüzey gereci						
Gerçek Kündekâri				Tezyinat	Örtücü Boya						
HAZIRLAYAN					KONTROL						
İmran DÖNGEL					Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ						

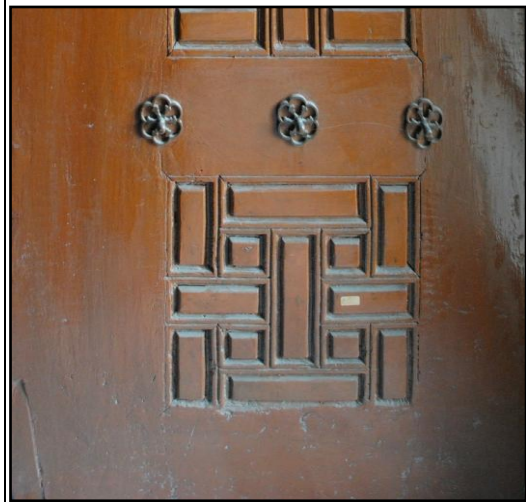
EK-2. (Devam) İncelenen cami pencere iç kepenklerine ilişkin envanter ve resimler

Sol üst pano

Sol orta pano

Sol alt pano

Resim 2.11. Mesih Mehmet Paşa Camii pencere iç kepenği sol kanadı

EK-2. (Devam) İncelenen cami pencere iç kepenklerine ilişkin envanter ve resimler
Çizelge 2.12. Gazi Ahmet Paşa Camii pencere iç kepengi envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI											
PENCERENİN BULUNDUĞU ESERİN											
Adı	Gazi Ahmet Paşa Camii					Yapım Tarihi	1555-1572				
İli	İstanbul					Plan Tipi	Kare				
İlçesi	Fatih					Restorasyon Durumu	Yok				
Mahalle-Sokak	Topkapı Caddesi					Tescil Durumu	Var				
Eser Türü			Eser Kodu		Eserin genel durumu:						
Giriş Kapısı	Pencere İç Kepengi		P-12		Koruma durumu orta seviyede olup örtücü boya ile boyandığı için aslına uygun yeniden restore edilmelidir.						
	X										
Koruma Durumu	İyi	A	Taşıyıcı Sistem		Tezyinat		Menteşe, Tokmak, Halka veya Diğer Metal Eklentiler		Genel		
	Orta	B		B		B		B			
	Zayıf	C									
Süsleme ve Aksesuar Durumu	Var	A	Süsleme	A	Üstyüzey Gereci	A	Tokmak veya Halka	A	Kilit veya Sürgü		
	İzi var	B						Orijinal	Değişmiş		
	Yok	C									
Pencere Bozulma Durumu	Yok	A	Çatlama	A	Çarpılma		Çürüme				
	Çok az	B									
	Az	C									
	Fazla	D				D					
	Çok fazla	E									
Kanat Sayısı	Pano Sayısı	Açılma Yeri	Kanat Ölçüleri (cm)		Genişlik	Yükseklik	Kalınlık				
2	3	Dış			60	197	5				
Pencere yapım tekniği			Malzeme	Taşıyıcı Sistem			Üstyüzey gereci				
Gerçek Kündekâri				Tezyinat			Örtücü Boya				
HAZIRLAYAN					KONTROL						
İmran DÖNGEL					Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ						

EK-2. (Devam) İncelenen cami pencere iç kepenklerine ilişkin envanter ve resimler

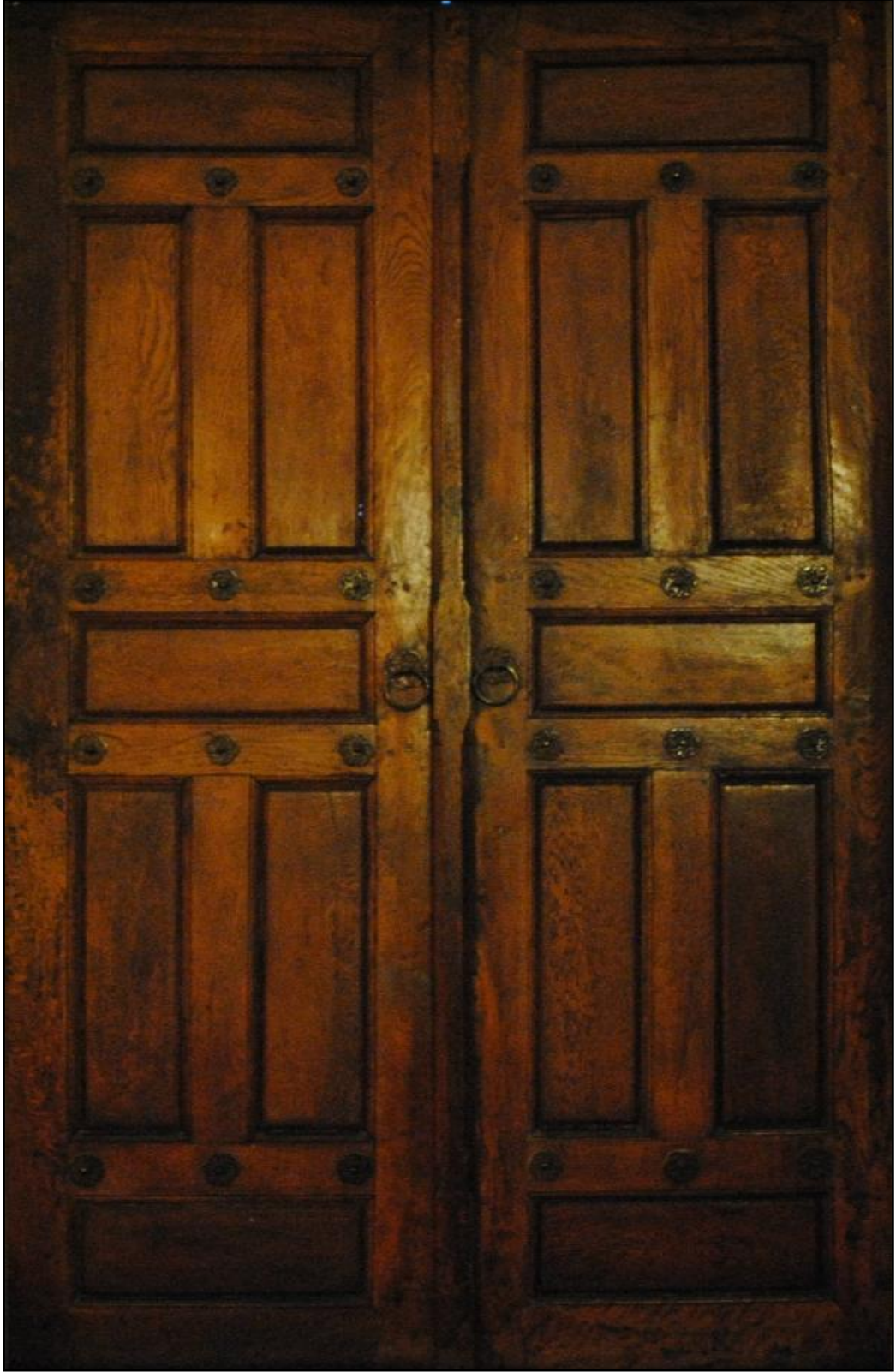

Resim 2.12. Gazi Ahmet Paşa Camii pencere iç kepenği kanatları

EK-2. (Devam) İncelenen cami pencere iç kepenklerine ilişkin envanter ve resimler
Çizelge 2.13. Molla Çelebi Camii pencere iç kepengi envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI											
PENCERENİN BULUNDUĞU ESERİN											
Adı	Molla Çelebi Camii				Yapım Tarihi	1570-1584					
İli	İstanbul				Plan Tipi	Kare					
İlçesi	Beyoğlu				Restorasyon Durumu	Var					
Mahalle-Sokak	Fındıklı Meclisi Mebusan Caddesi				Tescil Durumu	Var					
Eser Türü			Eser Kodu		Eserin genel durumu:						
Giriş Kapısı	Pencere İç Kepengi		P-13		Koruma durumu genel olarak orta seviyededir.						
	X										
Koruma Durumu	İyi	A	Taşıyıcı Sistem		Tezyinat		Menteşe, Tokmak, Halka veya Diğer Metal Eklentiler		Genel		
	Orta	B		B		B		B			
	Zayıf	C									
Süsleme ve Aksesuar Durumu	Var	A	Süsleme		Üstyüzey Gereci	A	Tokmak veya Halka	A	Kilit veya Sürgü		
	İzi var	B						Orijinal	Değişmiş		
	Yok	C		C							
Pencere Bozulma Durumu	Yok	A	Çatlama		Çarpılma		Çürüme		A		
	Çok az	B				B					
	Az	C									
	Fazla	D									
	Çok fazla	E									
Kanat Sayısı	Pano Sayısı	Açılma Yeri	Kanat Ölçüleri (cm)		Genişlik	Yükseklik	Kalınlık				
2	5	Dış			60	198,5	4				
Pencere yapım tekniği			Malzeme	Taşıyıcı Sistem	Ceviz	Üstyüzey gereci					
Geçme				Tezyinat	Ceviz	Vernik					
HAZIRLAYAN					KONTROL						
İmran DÖNGEL					Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ						

EK-2. (Devam) İncelenen cami pencere iç kepenklerine ilişkin envanter ve resimler

Resim 2.13. Molla Çelebi Camii pencere iç kepengi kanatları

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, Adı :DÖNGEL, İmran
Uyruğu : T.C.
Doğum Tarihi ve Yeri : 07.11.1990 Erzurum/İspir
Medeni Hali : Bekâr
Telefon : 0 538 925 53 97
E-Posta : imran.dongel@gmail.com

Eğitim Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet Tarihi
Lisans	Gazi Üniv. Teknik Eğitim Fakültesi Mobilya ve Dekorasyon Eğitimi Bölümü	2010
Lise	İspir Endüstri Meslek Lisesi	2005

Yabancı Dil

İngilizce

Hobiler

Kitap Okuma, Sinema